

1 Hari

Contents

Igpewun-a1

2Ka kabuyahi ni Hari Dabid2

2Egkeupian si Aduniyas ne egkeyimu ne Hari2

3

3Ka peggimu ki Sulumun ne Hari3

3

3

3

4

4

4

4

5

5

5

5

5

6Ka katammanan ne pegpanahataha ni Dabid ki Sulumun6

6

6

6

6Ka pegpatey ni Dabid7

7Ka peggimatey ki Aduniyas7

7

7

7

7

7

8

8

8Ka pegdeldel ki Abiyatar wey ka peggimatey ki Huwab8

8

8

9

9Ka peggimatey ki Simii9

17	
17	
17	
18	
18	
18	
18Ka palasyu ni Sulumun	18
18	
19	
19	
19	
19Ka himu ni Hiram	19
19Ka daruwa ne sungkaleg ne burunsi	19
20	
20Ka burunsi ne limuranaan te weyig	20
20Ka me burunsi ne papinnuuwan te pelenggana	20
20	
21Ka listaan te me kasangkapan diye te timplu	21
22	
22Ka peg-uyan te Tahuanan te Kasabutan diye te timplu	22
22	
23	
23	
23Ka pegpakiglalag ni Sulumun te me etew	23
23	
24	
24Ka peg-ampu ni Sulumun	24
24	
24	
25	
25	
25	
25	
26	
26	
26	
26Ka pegpanalangin ni Sulumun te keet-etawan	26
26Ka peghalad te timplu	27
27	
27Ka pegpakite e man-e te Manama ki Sulumun	27
27Ka kasabutan ni Sulumun wey ni Hiram	28
28Ka duma pad ne neyimu ni Sulumun	28
28	
29	
29	
29Ka pegpanumbaley diye ki Sulumun te rayna te Siyiba	29

29	
30	
30	
30	
30	Ka karatuan ni Sulumun30
30	
31	
31	
31	
31	
31	Ka peg-inniyug ni Sulumun te Manama32
32	
32	Ka me kuntere ni Sulumun33
33	
33	
33	
33	Ka saad te Manama ki Hirubuwam33
34	
34	Ka pegpatey ni Sulumun35
35	Ka pegpakig-ehet ki Rihubuwam35
35	
35	
35	
35	
36	
36	
36	
36	
36	
37	Ka pegtagne ni prupita Simayas37
37	Ka peg-inniyug ni Hirubuwam te Manama37
37	
37	Ka pegpaney-paney te pegsimba diye te Bitil37
37	
38	
38	
38	Ka buyag ne prupita ne matig-Bitil38
38	
39	
39	
39	
39	
39	
40	Ka subla ne dakel ne sale ni Hirubuwam40
40	Ka pegpatey te anak ni Hirubuwam40
40	

40	
41	
41	Ka pegpatey ni Hirubuwam41
42	Ka peghari ni Rihubuwam te Huda42
42	
42	
42	Ka peghari ni Abiyas te Huda43
43	
43	Ka peghari ni Asa te Huda43
43	
44	
44	
44	Ka peghari ni Nadab te Israil44
44	
44	
45	Ka peghari ni Baasa te Israil45
45	
45	
45	Ka peghari ni Ila te Israil46
46	
46	Ka peghari ni Simri te Israil46
46	Ka peghari ni Umri te Israil46
46	
47	Ka peghari ni Ahab te Israil47
47	Ka pegtagne ni Ilyas te egginguma ne gulabung47
47	
48	Si Ilyas wey ka balu ne matig-Saripat48
48	
48	
48	
49	
49	
49	
49	Si Ilyas wey ka me prupita ni Baal49
49	
50	
50	
50	
50	
50	
50	
51	
51	

51	
51	
51	
52	
52	
52	Ka katammanan te gulabung52
52	
53	Ka peggendiye ni Ilyas te Bubungan ne Sinay53
53	
53	
54	
54	
54	
54	
54	Ka peg-alam te Manama ki Ilisyu54
54	
55	Ka peglusud ni Bin-Hadad te Israil55
55	
55	
55	
55	
56	
56	
56	
56	
56	
56	
56	
56	
56	
57	
57	Ka igkarangeb ne peglusud te me matig-Sirya57
57	
57	
58	
58	Ka pegdew-ey te prupita te inggimu ni Ahab58
59	
59	
59	
59	Ka parasan ni Nabut59
59	
59	
60	
60	
60	
60	
60	

60
60
61
61
61
61Si prupita Mikiyas wey si Hari Ahab61
61
62
62
62
62
62
62
62
62
63
63
63
63
63
63
63
63
64
64
64Ka pegpatey ni Ahab64
64
64
64
64
65Ka peghari ni Hihusapat te Huda65
65
65
65
65
65Ka peghari ni Ahasiyas te Israil65
65

Ka an-anayan ne baseen meytenged
te me
Hari
Igpewun-a

Ka an-anayan ne baseen meytenged te me Hari sumpul te guhuren meytenged te migharian te me Israilita ne migbunsud te baseen ni *Samwil*. Nabaad seini te tatelu: 1.) Ka pegsubal ni Sulumun isip Hari te nasud te Israil, wey ka pegpatey te amey rin ne si Dabid. 2.) Ka peghari ni Sulumun wey ka me kalampusan din, labi en iya ka peggimu te timplu te Hirusalim. 3.) Ka pegkabaad te migharian te Israil te daruwa: ka migharian ne dapit te igkahibang ne balabahan, wey ka migharian ne dapit te igkakawanan ne balabahan, wey ka me guhuren meytenged te me Hari ne migpangulu kandan taman te siyam ne gatus wey lalimma ne pulu (950) ne leg-un te ware pad neetew si Hisus.

K ayi te daruwa ne *Baseen meytenged te me Hari*, inggukuman ka tagse pangulu sumale te pegkamatimumanen dan te Manama, wey nanengnengan ne ka kalampusan te intiru ne nasud epgakaparuma-ruma te pegkamatimumanen dan. Ka pegsimba te me diyus-diyus wey ka pegkamasinupaken, epgakabehey te karereetan. Ne ware miglampus te seini ne peg-eleg-eleg ka langun ne Hari te migharian ne dapit te igkahibang ne balabahan. Piru due mule miglampus ne me Hari te migharian ne dapit te igkakawanan ne balabahan, wey due degma ware miglampus.

N e ka amana neneila ne me etew te *An-anayan ne baseen meytenged te me Hari*, iyan ka me prupita te Magbebaye ne Manama ne mabbagget ne me talagpanguhud te lalag te Manama ne migpaney-paney te me etew ne kene egsimba te me diyus-diyus, wey kene egsupak te Manama. Labi en iya si Ilyas wey ka panugtulen meytenged te pegkuntere din te me prupita ni Baal (kapitulu 18). Ka nenasulat te seini ne baseen Ka katamanan te peghari ni Dabid 1:1-2:12 Inggimu ne Hari si Sulumun 2:13-46 Ka peghari ni Sulumun 3:1-11:43 a. Ka an-anayan ne me leg-un 3:1-4:34 b. Ka peggimu te timplu 5:1-8:66 c. Ka katammanan ne me leg-un 9:1-11:43 Ka pegkabaad te migharian te Israil te daruwa 12:1-22:53 a. Ka pegribildi te me tribu dapit te igkahibang ne balabahan 12:1-14:20 b. Ka me Hari te Huda wey Israil 14:21-16:34 c. Ka prupita ne si Ilyas 17:1-19:21 d. Ka Hari te Israil ne si Ahab 20:1-22:40 e. Si Hihusapat ne matig-Huda wey si Ahasiyas ne matig-Israil 22:41-53

Ka kabuyahi ni Hari Dabid

1Ne hengkayi te buyag e si Hari Dabid, amane e sikandin egkaagsil minsan egmeg-ak-akeben pad ka me ulesen ne igbukus kandin te me suluhuanen din. ² Purisu, migkahiyen sikandin te me suluhuanen din, "Ahalen, egkaayun ded ne egpamitawan ney sikeykew te mengebay ne egtanud-tanud egtanggu wey eggulid keykew eyew kene kad

egkaagsilan?" ³ Ne migpamitew sikandan te mateles ne mengebay diye te intiru ne Israil wey si Abisag ne matig-Sunam ka nakita ran, wey inuyan dan e sikandin diye te Hari. ⁴ Amana ne tetelesi ka mengebay, wey neyimu sikandin ne talagtanggu te Hari. Piru ware sikandin hilabeti te Hari.

Egkeupian si Aduniyas ne egkeyimu ne Hari

5 ¹ Te seeye ne timpu, si Aduniyas ne anak ni Dabid ki Hagit, migpaambug e mule, “Sikeddiey ka eghari.” Purisu mig-andam e sikandin te me karwahi, me etew ne egman-gukudde, wey lalimma ne pulu (50) ne me etew ne eggun-a kandin. ⁶ Ware de due sikandin nasapari min-san ken-u te amey rin ne si Dabid, wey ke mig-insaan naa ke mareet ka eggimuwen din. Amana ne mateles ne lukes si Aduniyas, wey sikandin ka inggiba ni Absalum. ⁷ Ne miglalahan din si Huwab ne anak ni Siruya, wey si Abiyatar ne talagpanubad, meytenged te planu rin ne egkeyimu sikandin ne Hari, wey mig-uyun ne egbulig sikandan se daruwa. ⁸ Piru ware mig-uyun ne egbulig kandin ensi Saduk ne talagpanubad, si Binayas ne anak ni Hihuyada, si Natan ne prupita, si Simii, si Ri, wey ka me sinalihan ne sundalu ni Dabid.

9 Sabeka ne aldew, migpanubad si Aduniyas te karniru, turu ne baka, wey te impalambeg ne me baka diye te Batu ne Suhilit ne marani te sebseb ne Inrugil. Inggingat din ka langun ne suled din ne me lukes ne anak te Hari, wey ka me upisyal te Hari puun te Huda eyew egtambung te seeye ne pegpanubad. ¹⁰ Piru ware din hing-gata si Natan ne prupita, si Binayas, ka me sinalihan ne sundalu te Hari, wey ka suled din ne si Sulumun.

Ka peggimu ki Sulumun ne Hari

11 ² Ne miggendiye si Natan te ki Batsiba ne iney ni Sulumun wey mig-insaan din sikandin, “Nakarineg kad e te neyimu e ne Hari si Aduniyas ne anak ni Hagit? Ware pe ma naka-

nengneng si Hari Dabid meytenged due. ¹² Purisu, emun ke egkeupian ka ne kene egkareetan wey ka anak nu ne si Sulumun, tumana nu ka tambag ku keykew. ¹³ Hendiye ka te ki Hari Dabid wey kahii nu sikandin, ‘Ahalen ku ne Hari, migmaad ka dengan ked-diey ne ka anak ku ne si Sulumun ka egpakasubal keykew ne eghari. Ne mania te si Aduniyas e ka neyimu ne Hari?’ ” ¹⁴ Ne migkahi e man-e si Natan, “Taheed te egpakiglalag ke pad te Hari, eglasud ad, wey egpamale-hetan ku ka inlalag nu kandin.”

15 Purisu miggendiyad e si Batsiba te sinabeng te Hari. Buyag e amana ka Hari, wey si Abisag ne matig-Sunam ka migtanggu kandin. ¹⁶ Ne migpanimbuel wey miglangkeb si Batsiba diye te tangkaan te Hari. Ne mig-insaan e sikandin te Hari, “Nekey-a ka igkeupii nu?”

17 Ne migtabak si Batsiba, “Ahalen, migmaad ka dengan keddi te ngaran te Magbebaye ne Manama nu ne ka anak ku ne si Sulumun ka igpasubal nu igpapinnuu te trunu nu te Hari. ¹⁸ Ne kuntee, si Aduniyas e mule ka neyimu ne Hari, ne ware ka mule nakanengneng. ¹⁹ Migpanubad e sikandin te masulug ne karniru, turu ne baka, wey te impalambeg ne me baka, wey impanginggat din ka langun ne me anak nu, wey si Abiyatar ne talagpanubad, wey si Huwab ne pangulu te me sundalu, piru ware din mule hinggata si Sulumun ne suluhua-nen nu. ²⁰ Ne kuntee ahalen, egte-tahad ka langun ne etew te Israil ke hentew ka igpanengneng nu ne igpa-subal nu keykew ne eghari. ²¹ Su ke

¹+ 1:5: 2Sam 3:4.

²+ 1:11: 2Sam 12:24.

kene nu eggimuwen sika, te timpu ne eg-engked kad e kanami, eg-isipen ad e nikandan ne talag-akal wey ka anak ku ne si Sulumun.”

22Taheed te egpakiglalag pad si Batsiba te Hari, miggingume e si Natan ne prupita. ²³ Ne ingguhuran e ka Hari te due si Natan. Ne dutu, miglasud e si Natan wey mig-usengul sikandin diye te tangkaan te Hari. ²⁴ Ne migkahi sikandin, “Ahalen ku ne Hari, impanengneng nud ka me etew ne si Adunias iya ka igpasubal nu igpahari? ²⁵ Su kuntee ne aldew, migpanubad sikandin te masulug ne karniru, me turu ne baka, wey te impalambeg ne me baka. Inggingat din ka langun ne me anak nu, ka pangulu te me sundalu wey si Abiyatar ne talagpanubad. Ne kuntee, sasangan pad sikandan ne egmangekeen, egmanginum, wey egmanguleyi ne egbantug ki Adunias ne iyan e Hari. ²⁶ Piru wara a mule hingkata nikandin se suluhuanen nu, wey si Saduk ne talagpanubad, si Binayas ne anak ni Hihuyada, wey ka suluhuanen nu ne si Sulumun. ²⁷ Ahalen, mig-uyunan nu iya seini minsan ware key nikeykew panengnenga se me suluhuanen nu ke hentew ka igpasubal nu igpahari?”

28Ne migkahi si Hari Dabid, “Ipaseled niyu pa man-e kayi si Batsiba.” Ne migseled e si Batsiba wey migsasindeg sikandin diye te tangkaan te Hari. ²⁹ Ne migkahian e sikandin te Hari, “Mengeyibet iya te manekal ne Manama ne iyan migluwas keddiey ligkat te langun ne karereetan, ³⁰ ne ka insaad ku keykew te ngaran te Magbebaye ne Manama te Israil, ne ka

anak nu ne si Sulumun iya ka igpasubal ku igpahari. Ne egtumanen ku seini kuntee ne aldew.”

31Ne mig-usengul wey miglangkeb e si Batsiba diye te tangkaan te Hari wey migkahi, “Egkeuyag ka te ware egtamanan, ahalen!”

32Ne migkahi si Hari Dabid, “Ipeendini niyu si Saduk ne talagpanubad, si Natan ne prupita, wey si Binayas ne anak ni Hihuyada.” Te diyad e sikandan te tangkaan te Hari, ³³ migkahian e sikandan te Hari, “Dumaa niyu ka me upisyal ku, wey ipeuntud niyu ka anak ku ne si Sulumun te kudde ku, ³ wey dumeyi niyu sikandin patupang diye te sebeb te Gihun. ³⁴ Ne diye, egitisan ni Saduk ne talagpanubad, wey ni Natan ne prupita ka ulu ni Sulumun te lana eyew egkeyimu sikandin ne Hari te Israil. Ne parahinga niyu ka trumpita duma te pegpanguleyi, ‘Egkeuyag te ware egtamanan si Hari Sulumun!’ ³⁵ Pegkapenga due, ipaseled niyu wey ipapinnuu niyu sikandin te trunu ku, su eghari e sikandin subal keddiey. Sikandin ka in-alam ku ne eghari te Israil wey te Huda.”

36Ne migtabak si Binayas te Hari, “Uya, ahalen! Egpamalehetan perem sika te Magbebaye ne Manama nu. ³⁷ Su ka Magbebaye ne migduma keykew, egduma red degma ki Sulumun eyew egmabmabantug pad ka peghari din te peghari nu.”

³+ 1:33 Sabeka seini ne ayam ne anak te lukes ne asnu wey beyan ne kudde.

38Ne nangipanew e ensi Saduk, Natan, wey si Binayas ne indumaan te me talagbantey ⁴ te Hari. Impeuntud dan si Sulumun te kudde te Hari wey nangendiyad e sikandan te Gihun. ³⁹ Pegginguma ran diye, ingkuwe e ni Saduk ka lana te ulibu ne intahu te sungey ne in-uyan din puun te Balungbalung te Magbebaye ne Manama, wey in-itisian din e si Sulumun. Ne dutu, imparahing dan e ka trumpita wey migmanguleyi e ka langun ne etew, “Egkeuyag te ware egta-manan si Hari Sulumun!” ⁴⁰ Ne miglibed e sikandan diye te Hirusalim ka egpamulendag wey egmanguleyi te pegkahale dan, ka migsinundul ki Sulumun. Amana sikandan ne maggulub wey egkaantag e ka tane te kahulub dan.

41Te egmekeimpus e egmange-keen ensi Aduniyas duma te me mahaliyug din, narineg dan e ka mahulub. Te narineg e degma ni Huwab ka laheng te trumpita, mig-inse e sikandin, “Mania te amana ne mahulub ka diye te siyudad?” ⁴² Te sasangan pad ne eglalag si Huwab, miggingume e si Diyunatan ne anak te talagpanubad ne si Abiyatar. Ne migkahi e si Aduniyas, “Lasud ka, talahuren, kema ke due meupiya ne panugtulen nu.”

43Ne migtabak si Diyunatan, “Kene ne meupiya ne panugtulen! Inggimu e ne Hari si Sulumun te ahalen ta ne si Hari Dabid. ⁴⁴ Imparumaan din si Sulumun engki Saduk, Natan, Binayas wey te me talagbantey rin wey impeuntud dan sikandin te kudde te Hari. ⁴⁵ Ne diye te sebseb te Gihun, mig-itisian

e enni Saduk wey ni Natan ka ulu ni Sulumun te lana eyew egkeyimu e sikandin ne Hari. Ne nanlibed e sikandan diye te Hirusalim, wey maggulub naan de iya ka me etew te siyudad ne egkengaggale. Sika ka mahulub ne narineg niyu kuntee. ⁴⁶ Ne kuntee, si Sulumun e ka Hari, ⁴⁷ wey nangendiyad te ki Hari Dabid ka langun ne upisyal eyew egpakita te pegtahud dan kandin. Ne migkahiyand e si Dabid, ‘Ka Manama nu ka eggimu ki Sulumun ne mabantug pad keykew wey egbulig kandin eyew meupiya pad ka peghari din du te peghari nu.’ Ne mig-usengul si Dabid diye te hibatanan din wey insimba rin ka Manama ⁴⁸ wey migpasalamat ne migkahi, ‘Sayeen ka Magbebaye ne Manama ne Manama te Israil, su kuntee, inggimu nud e ne Hari ka sabeka ne kabuhalan ku wey impasapen e pad ubag nikeykew te peghari din.’ ”

49Ne dutu, nangelkel e te liyas ka langun ne mahaliyug ni Aduniyas, nanasindeg sikandan wey nenekegsuwey-suwey re ka namalahuy. ⁵⁰ Ne naalde e si Aduniyas ki Sulumun. Mig-aput sikandin diye te Balungbalung te Magbebaye ne Manama wey miggen-gen diye te me sungey-sungey te altar. ⁵¹ Ne duen e nakalalag ki Sulumun te egkaalde kun si Aduniyas kandin wey diyad e sikandin te altar ka miggen-gen te me sungey-sungey. Igkeupii rin kun ne egsaad si Sulumun ne kene eggimatayan sikandin.

52Ne migkahi si Sulumun, “Emun ke ware eggimuwen din ne mareet, kene ku sikandin eggilabetan.

⁴ + 1:38 Te Hibruwanen: Kiritanen wey Pilitanen.

Piru ke egsupak sikandin keddi, egpeymatayan ku iya sikandin.”⁵³ Nataman, impaangey e ni Hari Sulumun si Adunias diye te altar. Pegginguma rin, miglangkeb e sikandin diye te tangkaan ni Hari Sulumun, wey ingkahiyan e sikandin te Hari, “Uli kad e diye te baley nu.”

Ka katammanan ne pegpanahataha ni Dabid ki Sulumun

2Te mahaan e egpatey si Dabid, impanpanayan din e ka anak din ne si Sulumun te migkahi,² “Te kene egkaluhey ne egpatey ad e. Pakanekal ka wey malayata nu ka sumansuman nu.³ Himuwa nu ka ig-suhu te Magbebaye ne Manama nu. Ikula nu ka igkeupii rin wey tumana nu ka langun ne balaud din, me suhu, wey me tulumanen din ne nakasulat te Balaud ni Muwisis, eyew eglampus ka te langun ne eggimuwen nu, wey meupiya ka egpabulusan nu.⁴ Ne emun ke eggimuwen nu sika, egtumanen te Magbebaye ne Manama ka inalag din keddi ne miggenendue, ‘Kene egkataman ka kabuhalan nu ne eghari te Israil ke eg-ugpe sikandan ne matareng, wey ke egmatinumanen sikandan keddi te intiru ne pusung wey gimukud dan.’

5⁵ “Nakanengneng ka degma te inggimu keddiey ni Huwab ne anak ni Siruya. Inggimatayan din ka daruwa ne pangulu te me sundalu te Israil ne si Abnir ne anak ni Nir, wey si Amasa ne anak ni Hitir. Inggimatayan din sikandan minsan kene ne eleg su ware

perem samuk. Ne kuntee sikeddiey e ka nabayungan wey ka narakeselan te inggimu rin.⁶ Himuwa nu ke nekey ka eleg ne eggimuwen nu kandin, piru kene nud tahari ne egkabuyag pad sikandin human egpatey.

7⁶ “Piru tumpisi nu ka me anak ni Barsilay ne matig-Gilyad. Ipalagpu nu sikandan layun keykew te egkeen su in-ay-ayaran a nikandan te timpu ne migpallahuy a puun te suled nu ne si Absalum.

8⁷ “Kene nu degma kalin-gawi si Simii ne anak ni Gira wey sakup te kabuhalan ni Binhamin ne matig-Bahurim, su indilus a tamtamani nikandin te peggendiye ku te Mahanaim. Piru te pegtupang din te Weyig ne Hurdan eyew egpakigkita keddiey, migsaad a kandin te ngaran te Magbebaye ne Manama ne kene ku sikandin eggimatayan.⁹ Ne kuntee, kene nu sikandin balahara ne kene egkalegparan. Matagseb ka ne etew wey nakanengneng ka ke nekey ka eggimuwen nu kandin. Keilangan ne egpeymatayan nu sikandin.”

Ka pegpatey ni Dabid

10Nataman, migpatey e si Dabid wey nekegdume e sikandan te me kaap-apuan din, wey diye sikandin isabal te Hirusalim ne siyudad din.¹¹ 8⁸ Mighari sikandin te Israil te hep-at ne pulu (40) ne leg-un; pitu ne leg-un diye te Hibrun, wey tatelu ne pulu wey tatelu (33) ne leg-un diye

⁵+ 2:5: a 2Sam 3:27; b 2Sam 20:10.

⁶+ 2:7: 2Sam 17:27-29.

⁷+ 2:8: 2Sam 16:5-13; 19:16-23.

⁸+ 2:11: 2Sam 5:4-5; 1Kru 3:4.

⁹+ 2:12: 1Kru 29:23.

te Hirusalim. ¹² ⁹ Ne si Sulumun e ka mighari subal te amey rin ne si Dabid, wey amana ne maresen ka peghari din.

Ka peggimatey ki Aduniyas

13Sabeka ne aldew, miggendiye te ki Batsiba ne iney ni Sulumun, si Aduniyas ne anak ni Hagit. Ne mig-insaan sikandin ni Batsiba, “Keupianan ka innendini nu?”

N e migtabak si Aduniyas, “Uya.” ¹⁴ Ne migkahi e man-e sikandin, “Due perem iglalag ku keykew.”

N e mig-inse si Batsiba, “Nekey-a?”

15Ne migpabulus si Aduniyas, “Minsan sikeykew, nakanengneng ne sikeddi perem ka eghari, wey ka langun ne matig-Israil migpallateng due. Piru ware seini neyitabu su igkeupii te Magbebaye ne Manama ne ka hari ku iya ka eghari. ¹⁶ Ne kuntee, due ighangyu ku keykew, ne kena a ubag balibari.”

N e mig-insaan e sikandin ni Batsiba, “Nekey-a?”

17 ¹⁰ Ne migkahi si Aduniyas, “Kahii nu si Hari Sulumun ne ke egkaayun, igpaasawa rin e keddi si Abisag ne matig-Sunam. Nakanengneng a ne kene ka nikandin egbalibaran.”

18Ne migkahi si Batsiba, “Uya, eglalahan ku ka Hari.”

19Ne miggendiya e si Batsiba te ki Hari Sulumun eyew eglalahan din meytenged te inlalag ni Aduniyas kandin. Migsasindeg ka Hari eyew eg-elit-elit kandin wey mig-usengul diye te tangkaan din. Ne miglibed e sikandin migpinnuu diye te trunu rin. Impaangayan din degma te pinnu-uwan ka iney rin, wey impapinnuu rin e dapit te kakawanan ¹¹ din. ²⁰ Ne migkahi e si Batsiba, “Due ubag deisek ne ighangyu ku keykew wey kene e ma ubag balibari.”

N e migtabak ka Hari te iney rin, “Nekey-a sika Ine? Kene ku sikeykew egbalibaran.”

21Ne migkahi e man-e si Batsiba, “Ipaasawa nud te kakey nu ne si Aduniyas si Abisag ne matig-Sunam.”

22Ne migtabak si Hari Sulumun, “Mania te igkeupii nu ne igpaasawa ku si Abisag ki Aduniyas? Kema ke igkeupii nu man-e ne igbehey kud kandin ka migharian su kakey ku ma sikandin, wey epganganangan sikandin ni Abiyatar ne tagpanubad wey ni Huwab ne anak ni Siruya!” ²³ Ne migsaad wey migpahunlibet e si Hari Sulumun te ngaran te Magbebaye ne Manama ne egtamtamanan sikandin eglepari te Manama ke kene din eggimatayan si Aduniyas puun te inhangyu din. ²⁴ Ne migkahi sikandin, “Ka manekal ne Magbebaye ne Manama ka miggimu keddi ne Hari subal te amey ku. Intuman din ka saad din ne egpuun te kabuhalan ku ka egkengeyimu ne Hari

¹⁰ + 2:17: 1Har 1:3-4.

¹¹ + 2:19 Te me Hudiyu, iyan de egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew ka talahuren ne etew.

te Israil. Igsaad ku ne te seini ne aldew, egpatey iya si Aduniyas!”

25Ne insuhu e ni Hari Sulumun si Binayas eyew eggimatayan si Aduniyas, wey miggimatayan din en iya sikandin.

Ka pegdeldel ki Abiyatar wey ka peggimatey ki Huwab

26¹² Ne migkahiyen e te Hari ka talagpanubad ne si Abiyatar, “Uli kad e diye te inged nu diye te Anatut. Likes ka perem degma ne eggimatayan piru kene ku pad sikeykew egpeyimatayan kuntee, su sikeykew ka miguyan te Tahuanan te Kasabutan te Magbebaya ne Manama te duen pad ka amey ku, wey mig-unungan nu sikandin te me peg-antus din.”²⁷¹³ Ne impaawe e iya ni Sulumun si Abiyatar te katungdanan din isip talagpanubad te Magbebaya ne Manama, wey natuman e ka ingkahi te Manama diye te Silu meytenged te me kabuhalan ni Ili ne talagpanubad.

28Te pegkanengnengi ni Huwab te neyitabu, miggendiyad sikandin te Balungbalung te Magbebaya ne Manama, wey miggen-gen diye te me sungey-sungey te altar. (Migbulig si Huwab ki Aduniyas ne egkeyimu ne Hari, piru ware din bulihi si Absalum.)²⁹ Te nanangenan e degma si Hari Sulumun te miggendiye si Huwab te Balungbalung wey migparani diye te altar, insuhu din e si Binayas te migkahi, “Hendiyei nu si Huwab wey himatayi nud e sikandin.”³⁰ Ne miggendiyad e si Binayas te Balungbalung wey migkahiyen din si Huwab, “Huwab, igpalihawang ka te Hari!”

¹² + 2:26: a 2Sam 15:24; b 1Sam 22:20-23.

¹³ + 2:27: 1Sam 2:27-36.

N e migtabak si Huwab, “Kena a eglhawang. Kayi e re iya egpatey!”

N e miglibed e si Binayas diye te Hari wey inlalahan din e sikandin te ingkahi ni Huwab.

31Ne migkahiyen e si Binayas te Hari, “Himatayi nud iya si Huwab diye su sikan ma ka igkeupii rin. Ne ilebeng nud sikandin eyew egkaawe e ka sale te me kabuhalan te amey ku puun te peggimatey rin te me etew ne ware sale.”³² Eglegparan sikandin te Magbebaya ne Manama te peggimatey rin te anak ni Nir ne si Abnir ne pangulu te me sundalu te Israil, wey te anak ni Hitir ne si Amasa ne pangulu te me sundalu te Huda. Impangimatayan din ka daruwa ne matareng pad kandin, wey inggimu rin seini ne ware kalintahaan te amey ku ne si Dabid.³³ Ka lepad te hinimuwan ni Huwab eglbed diye te kandin wey te kabuhalan din te ware egtamanan. Piru egbehayan mule te Magbebaya ne Manama te keupianan ka kabuhalan ni Dabid wey ka peghari din te ware egtamanan.”

34Ne miglibed e si Binayas diye te Balungbalung wey inggimatayan din en iya si Huwab. Ne inlebeng dan e sikandin diye te ugpaan din diye te disirtu.³⁵ Ne inggimu e te Hari ne pangulu te me sundalu si Binayas subal ki Huwab, wey si Saduk ne talagpanubad ka impasubal rin ki Abiyatar.

Ka peggimatey ki Simii

36Ne impeumew e te Hari si Simii wey ingkahiyen din, “Himu ka te baley kayi te Hirusalim ne eg-ugpaan nu, wey kene ka awe kayi te siyudad. Kene ka hendiye te lein ne inged. ³⁷ Emun ke eggipanew ka wey ke eglapas ka te weyig te Kidrun, egpatey ka iya, wey sikeykew red ka egkasenditan ke egpatey ka.”

38Ne migtabak si Simii, “Mepiya sika ahalen, eggimuwen ku ka inlalag nu keddiey.” Ne naluhey sikandin ka mig-ugpe diye te Hirusalim.

39Piru te peglihad te tatelu ne leg-un, namallahuy ka daruwa ne uripen ni Simii wey migmangendiye te Hari te Gat ne si Akis ne anak ni Maaka. Te nanengnengan din e ne diye sikandan te Gat, ⁴⁰ migtaggel e sikandin wey mig-untud e te kudde din, wey migpeendiyad e sikandin ki Hari Akis diye te Gat eyew egpamitew te me uripen din. Nakita rin sikandan wey induma rin e te eglibed diye te Hirusalim. ⁴¹ Te pegkanengnengi ni Sulumun ne nakalibed e si Simii ka miggendiye te Gat, ⁴² impeumew rin e sikandin wey migkahiyen, “Impasaad ku sikeykew te ngaran te Magbebaya ne Manama ne kene ka egkaayun ne eg-awe te Hirusalim wey ke eggendiye naa te lein ne inged. Impananayan ku sikeykew ne emun ke eggimuwen nu sika egpatey ka iya. Migpalintutuu ka keddiey wey migkahi ka ne egtumanen a nikeykew. ⁴³ Na, mania te ware nu tumana ka insaad nu te Magbebaya ne Manama wey ka insuhu ku keykew? ⁴⁴ Nakataha ka te langun ne mareet ne inggimu nu diye te amey ku ne si Dabid. Eglegaran ka te Magbebaya te

hinimuwan nu. ⁴⁵ Piru egpanalangan a nikandin, wey eggimuwen din ne maresen te ware egtamanan ka migharian te amey ku.”

46Ne insuhu e te Hari si Binayas eyew egpeyimatayan si Simii. Ne migmaresen pad iya ka peg-uyan ni Sulumun te migharian din.

Ka pegbuyu ni Sulumun te katue-nan

3Ne migpakiglapig si Sulumun te Paraun ne Hari te Ihiptu pinaahi te pegpangasawa rin te anak te Paraun. Ne indume e ni Sulumun ka asawa rin diye te Siyudad ni Dabid taman te neimpusan din e ka palasyu rin, ka timplu te Magbebaya ne Manama, wey ka matikang wey makepal ne alad ne batu ne impalingut te Hirusalim. ² Te seeye ne timpu, diye pad egmanubad ka me etew te me panubaran diye te me bubungan su ware mem pad iya neyimu ka timplu te Magbebaya. ³ Inggeyinawaan ni Sulumun ka Magbebaya, wey impakita rin ka geyinawa rin pinaahi te pegtuman te me suhu te amey rin ne si Dabid, piru migpanubad degma sikandin te egtutungen ne me mananap diye te me panubaran diye te me bubungan.

4Sabeka ne aldew, miggendiye si Sulumun diye te Gibyun eyew egpanubad, su diye ma ka amana ne mabantug ne panubaran. Migpanubad sikandin te egtutungen ne sabeka ne libu (1,000) ne mananap. ⁵ Te seeye ne marusilem, migpakita ka Magbebaya ki Sulumun diye te taheinep din wey migkahi, “Buyu ka ke nekey ka igkeupii nu wey igbehey ku keykew.”

6Ne migtabak si Sulumun, “Migpakita ka te dakel ne geyinawa nu ne kene egkabalbalawan diye te suluhuanen nu ne si Dabid ne amey ku tenged su matinumanen sikandin keykew, matareng wey mapahetpet ne migpalintutuu keykew. Migpabulus ka migpakita te dakel ne geyinawa nu ne kene egkabalbalawan pinaahi te pegbehey nu kandin te anak ne lukes ne mighari e kuntee subal kandin. ⁷ Ne kuntee, he Magbebaye ne Manama, inggimu ad e nikeykew ne Hari subal te amey ku minsan bate e pad amana, wey ware pad katuenan ku meytenged te pegpangulu. ⁸ Ne seini a kuntee дума te keet-etawan ne in-alam nu. Masulug amana sikan-dan wey kene egkaseel! ⁹ Purisu behayi a ubag nikeykew te katuenan ne egkeilanganen ku te pegpangulu kandan, wey panulua a nikeykew ke nekey ka eleg wey seyyup, su hentew e naan de iya ka egmandu te keet-etawan nu ne susuluhi?”

10Ne nahale ka Magbebaye te imbuyu ni Sulumun, ¹¹ wey ingkahian din sikandin, “Puun su iyan nu ma imbuyu ka katuenan eyew eleg ka pegpangulu nu, kene ne sika se malayat ne umul, wey ke karatuan naa, wey ke karereetan naa te me kuntere nu, ¹² igbehey ku keykew ka imbuyu nu. Egbehayan ku sikeykew te timul pad ne katagseb wey katue-nan ne warad iya minsan hentew ne egpekeiling. ¹³ Igbehey ku degma keykew ka minsan ware nu buyua. Egkaratu ka wey egtahuren ka te me etew te intiru ne umul nu subla pad du te minsan hentew ne Hari. ¹⁴ Emun ke eg-ikul ka keddiey, wey ke egtumanen nu ka me balaud ku wey ka me suhu ku iling te inggimu te amey nu

ne si Dabid, egbehayan ku sikeykew te malayat ne umul.”

15Ne dutu, nekeyimate e si Sulumun wey nakamaan-maan e sikandin ne migpakiglalag ka Manama kandin diye te taheinep din. Ne miggendiyad e sikandin te Hirusalim wey migsasindeg sikandin diye te tangkaan te Tahuanan te Kasabutan te Magbebaye ne Manama. Ne migpanubad sikandin te egtutungen ne me mananap, wey mighalad man-e sikandin para te keupianan. Pegkapenga dutu, migpasa-hakeen degma sikandin para te langun ne me upisyal din.

Ka pegguusey ni Sulumun te malehen ne eggusayen

16Sabeka ne aldew, due daruwa ne malitan ne egpamelegye te me lawaran ne miggendiye ki Hari Sulumun. ¹⁷ Ne migkahi ka sabeka kandan, “Mahal ne Hari, migpalemungey key te seini ne malitan te sabeka ne baley, wey duen iya sikandin te inlesutan a diye te baley. ¹⁸ Peglihat te tatelu ne aldew puun te miglesutan a, miglesutan e degma sikandin. Ne sikanami re iya ka daruwa diye te baley. ¹⁹ Sabeka ne marusilem, te nanlipereng key e, neutunan din mule ka anak din wey migpatey e. ²⁰ Te liware te marusilem te nakalipereng e pad, mig-enew e mule sikandin wey in-uyan din e ka anak ku diye te hibatanan din, wey impewulid din e keddiey ka anak din ne migpatey e. ²¹ Te peggimata ku te maselem, mig-enew ad e eyew egpasusu te anak ku, ne mania te migpatey e mule sikandin! Piru te in-ay-ayaran kud pitawa ka bate diye te malayag, namelmelehan kud ne kene bes ne seeye ka anak ku.”

22Piru migkahi ka igkarangeb ne malitan, “Ubat sika! Anak ku ka manekal pad, wey iyan nu anak ka migpatey e!”

N e migkahi e man-e ka an-anayan ne malitan, “Ubat sika! Anak nu ka migpatey e, wey anak ku ka manekal pad!”

N e migpa-apuley e ka daruwa ne malitan diye te tangkaan te Hari.

23Nataman, migkahi e ka Hari, “Tagse sabeka kaniyu migkahi ne anak din ka manekal pad ne bate, wey ware sabeka kaniyu ne mig-angken te bate ne migpatey e.”²⁴ Ne migkahi e man-e ka Hari, “Uyani a te kampilan.” Ne in-uyanan en iya ka Hari te kampilan²⁵ wey insuhu din e ka me suluhuanen din, “Sulaya niyu ka manekal pad ne bate wey peg-atula niyu ka daruwa ne malitan!”

26Ne migkuleyi e ka malehet ne iney te bate su amana rin geyinawei ka anak din, “Mahal ne Hari, kene nu re ubag himatayi ka bate! Ibehey nud iya ka bate kandin!”

P iru migkahi ka sabeka ne malitan, “Sulaya nud iya ka bate eyew ware minsan sabeka kanami ne eg-pakaangken kandin!”

27Ne migkahi e ka Hari, “Kene nu himatayi ka bate! Ibehey nu sikandin te an-anayan ne malitan su sikandin ka malehet ne iney.”

28Te pegkanengnengi te langun ne Israilita meyitenged te peggusey te Hari, nanasnasian pad iya ka peg-tahud dan kandin su nakataha sikan-dan ne ka Manama ka migbehey te katuenan ki Sulumun te pegbehey te eleg ne peggukum.

Ka me upisyal ni Sulumun

4Mighari si Sulumun te intiru ne Israil,² wey seini ka labew ne me upisyal din:

K a Labew ne Talagpanubad: si Asariyas ne anak ni Saduk.

3Ka me sikritari: si Ilihurip wey si Ahiyas ne me anak ni Sisa.

K a insalihan te me kasulatan te Hari: si Hihusapat ne anak ni Ahilud.

4Ka pangulu te me sundalu: si Binayas ne anak ni Huyada.

K a me talagpanubad: si Saduk wey si Abiyatar.

5Ka pangulu te me gubirnadur: si Asariyas ne anak ni Natan.

K a talagtambag te Hari: si Sabud ne talagpanubad ne anak ded man-e ni Natan.

6Ka impiyalan te langun ne diye te palasyu: si Ahisar.

N e ka impiyalan te pehes ne pegtrabahu: si Aduniram ne anak ni Abda.

7Mig-alam man-e si Sulumun te sapulu wey daruwa (12) ne me gubirnadur te tagse distritu te intiru ne Israil. Sikandan ka egbehey te pegkeen te Hari, wey te langun ne diye te intiru ne palasyu. Tigsengebulan de ka tagse sabeka kandan ne egbehey te Hari tagse leg-un. ⁸ Ne seini ka me ngaran te sapulu wey daruwa (12) ne gubirnadur wey me ngaran te me distritu ran:

S i Bin-Hur ka gubirnadur te me inged ne diye te me bubungan te Ipraim.

9Si Bin-Dikir ka gubirnadur te siyudad te Makas, Saalbim, Bit-Simis, Ilun, wey Bit-Hanan.

10Si Bin-Hisid ka gubirnadur te siyudad te Arubut, Suku wey te langun ne sakup te Hipir.

11Si Bin-Abinadab ka gubirnadur te langun ne inged te Dur. (Asawa sikandin ni Tapat ne sabeka te anak ni Sulumun.)

12Si Baana ne anak ni Alihud ka gubirnadur te siyudad te Taanak wey Migidu. Sakup din man-e ka langun ne inged te Bit-San ne marani te lungsud te Saritan, diralem te lungsud te Hisril taman te siyudad te Abil-Mihula, wey siyudad te Hukmi-Am.

13Si Bin-Gibir ka gubirnadur te siyudad te Ramut ne sakup te Gilyad, wey te me lungsud te Gilyad ne ingkamkamuney te pamilya ni Hair ne kabuhalan ni Manasis. Sakup din

man-e ka inged te Argub diye te Basan, ka hen-em ne pulu (60) ne derakel ne me lungsud ne impalig-enan te matikang wey makepal ne alad ne batu, wey impamaggulan te burunsi ka me gumawan.

14Si Ahinadab ne anak ni Idu ka gubirnadur te inged te Mahanaim.

15Si Ahimaas ka gubirnadur te inged te Naptali. (Asawa sikandin ni Basimat ne sabeka red degma ne anak ni Sulumun.)

16Si Baana ne anak ni Husai ka gubirnadur te inged te Asir wey te lungsud te Alut.

17Si Hihusapat ne anak ni Paruwas ka gubirnadur te inged te Isakar.

18Si Simii ne anak ni Ila ka gubirnadur te inged te Binhamin.

19Si Gibir ne anak ni Uri ka gubirnadur te Gilyad ne sakup dengan ni Sihun ne Hari te me Amurihanen wey ni Ug ne Hari te Basan.

N e gawas te seini se sapulu wey daruwa (12) ne gubirnadur, duen pad man-e sabeka ne gubirnadur te intiru ne inged ne sakup te Huda.

Ka katubung wey katagseb ni Sulumun

¹⁴ + 4:21: Hin 15:18; 2Kru 9:26.

20Amana ne susuluhi ka me etew te Huda wey Israil. Iling sikan-dan kasulug te pantad te ilis te dahat. Dakel ka egkakeen dan wey ka egkeinum dan, wey amana sikandan egkengaggale. ²¹ ¹⁴ Ne mighari si Sulumun te langun ne migharian puun de iya te Weyig ne Iyupratis peendiye te tane te me Pilistihanen, taman man-e diye te tane te Ihiptu. Ne migbayad sikandan langun te buhis ki Sulumun wey migtuman kandin taman te neuyag pad sikandin.

22Ne seini ka me keilanganen ni Sulumun wey te langun ne etew rin diye te palasyu tagse aldew: sabeka ne gatus (100) ne saku te amana ne meupiya ne klasi te harina, daruwa ne gatus (200) ne saku te lein ne klasi te harina, ²³ sapulu (10) ne impalambeg ne me baka, daruwa ne pulu (20) ne impanlekaan ne me baka, wey sabeka ne gatus (100) ne me karniru wey ke me kambing naa. Ne duen pad man-e nenakalkalasi ne me usa wey impalambeg ne me manuk.

24Mighari si Sulumun te langun ne nasud ne dapit te iglineb te Weyig ne Iyupratis, puun te Tipsa peendiye te Gasa, wey meupiya ka peg-al-alukuy rin te langun ne nasud ne nakalingut kandin. ²⁵ Te intiru ne timpu te peghari din, migmalinawen ka Huda wey Israil, puun te lungsud te Dan taman diye te lungsud te Birsiba. Ne ka tagse taltalaanak nenaatul te me parasan wey me igiraan.

26 ¹⁵ Due hep-at ne libu (4,000) ne kulungan te me kudde ni Sulumun ne talagganuy te me karwahi rin, wey due sapulu wey daruwa ne libu (12,000) ne me kudde din. ²⁷ Ne ka me gubirnadur te tagse distritu ka migbehey ki Hari Sulumun te pegkeen wey te langun ne diye te palasyu rin. Tigsenge-bulan de sikandan ka egbehey te Hari tagse leg-un. Imbehey ran ka langun ne ingkeilangan din. ²⁸ Migbehey pad man-e sikandan te me kumpay wey me lahami te sibada para te me kudde ne talagganuy te me karwahi wey te дума pad ne me kudde. Eg-uyanen dan seini diye te intahahe ne egpatahuan kandan.

29Ne imbehayan te Manama si Sulumun te katagseb, katuenan, wey salabutan ne kene egkeilingan. ¹⁶ ³⁰ Subla pad ka katagseb din du te katagseb te langun ne etew diye te igsile wey te me matig-Ihiptu. ³¹ ¹⁷ Ware etew ne egpekeiling te katagseb din. Matagseb pad sikandin ki Itan ne kabuhalan ni Isra, wey ki Hirman, Kalkul, wey ki Dara ne me anak ni Mahul. Nekeempet ka kabantug din diye te nakalingut ne me nasud. ³² ¹⁸ Ne migsulat sikandin te tatelu ne libu (3,000) ne me lalahaen wey subla te sabeka ne libu (1,000) ne me ulahingen. ³³ Nekeila sikandin te langun ne pinamula, ligkat te sidar ne diye te Libanun taman te dereisek ne me hilamunen ne egmanubu diye te me alabat. Nekeila man-e sikandin te langun ne nakalkalasi ne me mananap ne eggipaneu, egdul-ug, eglayang, wey te me ngalap diye te weyig. ³⁴ Ne

¹⁵ + 4:26: 1Har 10:26; 2Kru 1:14; 9:25.

¹⁶ + 4:29 kene egkeilingan: iling kasulug te pantad te ilis te dahat.

¹⁷ + 4:31: Psa 89 Uluwan.

¹⁸ + 4:32: Lal 1:1; 10:1; 25:1; UNS 1:1.

ka me Hari te intiru ne kalibutan ne nakarineg meytenged te katagseb ni Sulumun, migsuhu te me etew ne egpepaminehen kandin.

Ka pegpangandam ni Sulumun te peggimu te timplu
(2 Kru. 2:1-18)

5Ne due Hari te Tiru ne egn-garanan ki Hiram ne naluhey e ne tala-alukuy ki Dabid. Purisu te nakaneng-neng e sikandin te mighari e si Sulumun subal te amey rin ne si Dabid, migsuhu e sikandin te me suluhuanen din diye ki Sulumun. ² Ne impanahaan e degma ni Sulumun si Hiram: ³ “Nakanengneng ka ne ware nekeyimu te timplu ka amey ku ne si Dabid para te ngaran te Magbebaya ne Manama rin, su layun de sikandin egpakig-ehet te me kuntere din ne nakalingut ne me nasud. Ne nataman, natalu rin ded iya sikandan puun te bulig te Magbebaya. ⁴ Piru kuntee imbehayan e te Magbebaya ne Manama ku te keupianan ka migharian ku. Warad e me kuntere ku te minsan hendei wey ke karereetan naa. ⁵ ¹⁹ Ne sikan naa ka eggimu ad te timplu para te ngaran te Magbebaya ne Manama ku, iling te insaad din te amey ku ne si Dabid te migkahi, ‘Ka anak nu ne igpasubal ku te trunu nu ka eggimu te timplu para keddi.’ ⁶ Ne suhua nu naa ubag ka me Siduni-hanen eyew egpangabangan a te egpameled te me kayu ne sidar diye te Libanun. Egpabulihan ku sikandan te me etew ku, wey egbayaran ku sikandan te minsan nekey ne igkeupii nu ne bayad su nakanengneng ka ne warad iya etew ku ne egpekeiling kandan te egpameled te kayu.”

7Te nahuhuran e si Hiram te lalag ni Sulumun, amana sikandin nahale wey migkahi, “Egdayanen ka Magbebaya ne Manama te seini ne aldew su imbehayan din si Dabid te matagseb ne anak eyew egsubal kandin eghari te dakel ne nasud!” ⁸ Ne impanahaan e degma ni Hiram si Sulumun te miggenendue, “Narineg kud ka lalag nu para keddi, wey andam a ne eggimu te igkeupii nu meytenged te sidar wey sipris. ⁹ Igpatupang te me etew ku ka me geed ligkat te me bubungan te Libanun peendiye te Dahat ne Miditiranyu, wey eggimuwen dan seini ne gakit eyew eglawang sikandan peendiye te igkeupii nu ne eglimuran. Ne diye, egpangekaran dan e seini eyew egangayen e degma te me etew nu. Ne iyan ku re igkeupii ne egbehayan nu te egkakeen ka me etew ku kayi te palasyu ku.”

10Ne imbehey e iya ni Hiram ka me sidar wey sipris ne keilangan ni Sulumun. ¹¹ Ne imbehayan degma sikandin ni Sulumun te hen-em ne pulu ne libu (60,000) ne saku ne trigu, wey sabeka ne gatus wey sapulu ne libu (110,000) ne gelun ne lana te ulibu. Tagse leg-un din seini igbehey para te me etew ni Hiram. ¹² Ne imbehayan te Magbebaya ne Manama si Sulumun te katagseb sumale te insaad din kandin. Ne meupiya ka pegpa-alukuyey ran ki Hiram, wey migpegsabutey degma sikandan para te keupianan.

13Ne impehes e ni Sulumun te egpatrabahu ka tatelu ne pulu ne libu (30,000) ne etew puun te intiru ne Is-

¹⁹ + 5:5: 2Sam 7:12-13; 1Kru 17:11-12.

²⁰ + 5:14: 1Har 12:18.

rail. ¹⁴ ²⁰ Ne imbaad din sikan-dan te tatelu ne baad. Tagse baad, due sapulu ne libu (10,000) ne etew wey tigsenge-bulan sikandan ka egtrabahu diye te Libanun human egsu-bal ka senge-baad; wey daruwa ne bulan sikandan diye te me ugpaan dan. Ne si Aduniram ka impiyalan te me etew ne impehes patrabahuwa. ¹⁵ Ne due man-e pitu ne pulu ne libu (70,000) ne trabahanti ni Sulumun ne talagtiang te me batu, wey walu ne pulu ne libu (80,000) ne talagperi te me batu diye te bubungan te Huda. ¹⁶ Ne duen pad man-e tatelu ne libu wey tatelu ne gatus (3,300) ne etew ne impiyalan din ne egtameng te me trabahanti. ¹⁷ Intuman te me trabahanti ka insuhu ni Hari Sulumun ne egpanapsapan ka derakel wey mahal ne me batu eyew eggimuwen ne pabunsuran te timplu. ¹⁸ Ne seeye naa ka in-andam e te me trabahanti ni Sulumun, wey ni Hiram, wey te me matig-Gibal ka me batu wey me geed ne eggamiten dan te egpasasindeg te timplu.

Ka pegbunsud ni Sulumun te timplu

⁶Te igkarangeb ne bulan ne egn-garanan te Sib, te igkeep-at e ne leg-un te peghari ni Sulumun te Israil, te hep-at e ne gatus wey walu ne pulu (480) ne leg-un ka miglihat puun te pegawe te me Israilita te Ihiptu, impabunsuran e ni Sulumun te egpeyimu ka timplu te Magbebaye ne Manama. ² Ne ka timplu ne impeyimu ni Hari Sulumun para te Magbebaye, daruwa ne pulu wey pitu (27) ne mitrus ka kalayat, siyam ne mitrus ka kaluag, wey sapulu wey tatelu wey liware (13.5) ne mitrus ka katikang. ³ Ne siyam ne mitrus ka kalayat te likansu diye te tangkaan te timplu, il-

ing te kaluag te timplu, wey hep-at wey liware ne mitrus ka kaluag te likansu. ⁴ Ne impeyimuwan degma ni Sulumun te me bintana ka timplu ne malig-et diye te lihawangan piru maluag ka diye te seled. ⁵ Ne impeyimuwan din man-e te me sinabeng ka me kakiliran wey liyu te timplu. Tatelu ne andana seeye ne insumpul te alabat. ⁶ Ne tagse sinabeng te an-anayan ne andana, daruwa wey liware ne mitrus ka kaluag, tatelu ne mitrus ka kaluag te tagse sinabeng te igkarangeb ne andana, wey tatelu ne mitrus wey liware ka kaluag te tagse sinabeng te kinaribabawan ne andana. Impeiling te haheran ka alabat dapit te lihawangan te timplu ne insumpul te me sinabeng eyew kenad egpakatupu te alabat ka me ketal.

⁷Ne ka me batu ne inggamit te eggimu te timplu, impanapsapan e daan te diye pad te in-angayan kayi. Purisu, warad e egkarineg ne dahing te buntuk, wasey, wey minsan nekey ne himan ne putew te pegpangimu ran e te timplu.

⁸Ne diye nakarapit te igkakawanan ne balabahan ka gumawan te an-anayan ne andana, wey innaheranan seini peendiye te igkarangeb wey igkatelu ne andana. ⁹ Te neimpusan e ka timplu, impabengelan e ni Hari Sulumun paakebi te tabla ne sidar ka atep. ¹⁰ Insumpul red te egbebaley te timplu ka tatelu ne andana ne sinabeng ne iyan ingketal ka geed ne sidar. Daruwa wey liware ne mitrus ka katikang te tagse sinabeng.

¹¹Ne impanegneng te Magbebaye ne Manama si Sulumun, ¹²

“Emun ke egtumanen nu ka me tumanen ku, me suhu ku, wey ka langun ne balaud ku, egtumanen ku ka insaad ku te amey nu ne si Dabid. ¹³ Eg-ugpa a дума te me Israilita kayi te timplu ne inggimu nu wey kene ku sikandan eg-engkeran.”

14Nataman, neimpusan en iya ka timplu ne impeyimu ni Sulumun.

Ka me dayan-dayan te seled te timplu

(2 Kru. 3:8-14)

15Ne impaakeban din te tabla ne sidar ka seled te timplu, puun te seeg taman diye te kisami, wey tabla ne sipris ka impaseeg din. ¹⁶ ²¹ Ne migpeyimu sikandin te sinabeng diye te ledled te timplu ne egngaranan te Amana ne Matulus ne Sinabeng ne siyam ne mitrus ka kalayat. Inalabatan seini te tabla ne sidar puun te seeg taman diye te kisami. ¹⁷ Ne sapulu wey walu (18) ne mitrus ka kalayat te maluag ne libulunganan ne egkatangkaan te Amana ne Matulus ne Sinabeng. ¹⁸ Ne impangakeban te tabla ne sidar ka me alabat diye te seled te timplu, purisu kene egkakita ka me batu. Impandayan-dayanan man-e seini te impangulit ne me larawan te upu wey me bulak ne migpamukadkad.

19Ne inteil ni Sulumun ka Amana ne Matulus ne Sinabeng eyew diye din igtahu ka Tahuanan te Kasabutan te Magbebaye ne Manama. ²⁰ Siyam ne mitrus ka kalayat,

²¹ + 6:16: Iks 26:33-34.

²² + 6:22: Iks 30:1-3.

²³ + 6:23-28: Iks 25:18-20.

²⁴ + 6:23 Ka kirubin, sabeka ne klasi te panalihan ne egpekeiling te mananap ne due pakpak wey belad.

ka kaluag, wey ka katikang te seini ne sinabeng. Ne impepamulitan din te neelin ne bulawan ka me alabat wey ka kisami. Impepamulitan din degma te bulawan ka altar ne neelin ne kayu ne sidar. ²¹ Ne impepamulitan din te bulawan ka seled te timplu, wey migpeyimu man-e sikandin te bulawan ne keddina ne imbitul diye te bayaan peendiye te Amana ne Matulus ne Sinabeng. ²² ²² Sikan naa, neimpusan din e te egpepamulit te bulawan ka intiru ne seled te timplu wey ka altar ne diye te seled te Amana ne Matulus ne Sinabeng.

23 ²³ Ne impatahuan ni Sulumun te daruwa ne kirubin ²⁴ ka Amana ne Matulus ne Sinabeng. Me lalimma ne mitrus ka katikang te inggimu ne me kirubin ne neelin ne kayu ne ulibu. ²⁴ Daruwa wey liware ne mitrus ka kalayat te tagse pakpak, sikan naa ka lalimma ne mitrus ka kalayat te nekeglimang ne me pakpak. ²⁵ Nekeg-iling ka ulaula wey karakel te daruwa ne kirubin, ²⁶ ne me lalimma ne mitrus ka katikang te tagse sabeka. ²⁷ Diye pegdangdanga ni Sulumun ka daruwa ne kirubin te seled te Amana ne Matulus ne Sinabeng. Nekeuma diye te alabat ka tagse limang te me pakpak dan ne nenabbelat, wey nekegtemu man-e ka limang ne me pakpak dan diye te taliware. ²⁸ Ne impepamulitan din degma te bulawan ka daruwa ne kirubin.

29Ne impandayan-dayanan din ka langun ne alabat te daruwa ne sin-

abeng te impangulit ne larawan te me kirubin, palmira wey me bulak ne migpamukadkad.³⁰ Ne imepamulitan man-e ni Sulumun te bulawan ka me seeg te daruwa ne sinabeng.

31Ne imeyimuwan din te daruwa ne lekeb ne neelin ne ulibu ka gumawan te Amana ne Matulus ne Sinabeng, wey insungkalehan seini te me sungkaleg ne lalimma se pikungan.³² Ne imparayan-dayanan din te impangulit ne larawan te me kirubin, palmira, wey me bulak ne migpamukadkad ka daruwa ne lekeb. Impepamulitan din man-e seini langun te bulawan.³³ Imeyimuwan pad man-e ni Sulumun ka gumawan te timplu te me sungkaleg ne kayu ne ulibu ne hep-at se pikungan.³⁴ Ne migpeyimu man-e sikandin te daruwa ne lekeb ne neelin ne kayu ne sipris. Egkalupi-lupi ka tagse sabeka,³⁵ wey impakulitan din degma seini te larawan te me kirubin, palmira, wey me bulak ne migpamukadkad ne in-ay-ayaran pamuliti te bulawan.

36Ne imeyimuwan din man-e te maluag ne libulunganan diye te egkatangkaan te timplu. In-alad seini te impanapsapan ne me batu ne tig-tatelu ne untud ne in-unturan man-e te me kayu ne sidar.

37Te igkeep-at ne leg-un te peghari ni Sulumun, te igkarangeb ne bulan ne egngaranan te Sib, nakasasindeg e ka pabunsuran te timplu te Magbebaye ne Manama.³⁸ Te igkasapulu wey sabeka (11) ne leg-un te peghari ni Sulumun, te igkawalu

ne bulan ne egngaranan te Bul, neimpusan e ka timplu. Ne ka langun ne neyimu nekeiling iya ke immenu seini te egplanu. Migginguma te pitu ne leg-un human neimpusi ka timplu.

Ka palasyu ni Sulumun

7Ne migpeyimu si Sulumun te palasyu rin, wey migsapulu wey tatelu (13) ne leg-un human seini neimpusi.² Ne migpeyimu sikandin te dakel ne baley ne egngaranan te Baley te Puwalas te Libanun. Hep-at ne pulu wey lalimma (45) ne mitrus ka kalayat te baley, daruwa ne pulu wey tatelu (23) ne mitrus ka kaluag, wey sapulu wey hep-at (14) ne mitrus ka katikang. Insungkalehan seini te sidar ne hep-at²⁵ ne linya. Sapulu wey lalimma (15) ka sungkaleg te tagse linya, wey impangetalan seini te hep-at ne pulu wey lalimma (45) ne geed.³ Due degma kisami ne sidar ne para te me sinabeng ne in-ampew te me geed.⁴ Ne ka nekeglimang ne alabat te dakel ne baley, due tatelu ne linya ne me bintana ne nekegtangke.⁵ Ne due degma tatelu ne gumawan ne diye te tangkaan wey liyu te baley. Kuwadradu ka me tangenan wey nekegtangke ka tagse sabeka.

6Ne migpeyimu man-e sikandin te maluag ne libulunganan ne egngaranan te Libulunganan te me Sungkaleg. Daruwa ne pulu wey tatelu (23) ne mitrus ka kalayat wey sapulu wey hep-at (14) ne mitrus ka kaluag. Due likansu dapit te katangkaan ne in-atepan te manggad, wey due me sungkaleg.

²⁵ + 7:2 hep-at: Te duma ne baseen, tatelu.

7Ne migpeyimu man-e sikandin te dakel ne sinabeng ne egngaranan te Sinabeng te Trunu. Egngaranan man-e seini te Sinabeng ne Hukumanan su seini ka husayanan din. Ne impangakeban ka sinabeng te tabla ne sidar, minsan ka seeg wey ka atep.

8²⁶ Ne diye te liyu te Sinabeng te Trunu ka palasyu ni Sulumun ne impeiling te eggimu te Sinabeng te Trunu. Ne migpeyimu man-e sikandin te baley ne iling ded due para te asawa rin ne anak te Hari te Ihiptu.

9Ne iyan inggamit te peggimu te langun ne baley wey te maluag ne libulunganan ka tetelesi ne me batu ne impaay-ayaran te egperi wey impanapsapan, ligkat te pabunsuran taman diye te me atep.¹⁰ Derakel wey mahal ne me batu ka inggimu ne me pabunsuran ne lalimma ne mitrus se kalayat, wey ka duma hep-at ne mitrus se kalayat.¹¹ Ne in-ampawan seini te me ketal ne sidar wey tetelesi ne me batu ne impameri sumale iya te eleg ne karakel.¹² Ne in-alabatan ka maluag ne libulunganan te sengeuntud ne geed ne sidar ne in-ampew te tatelu ne untud ne insapsapan ne me batu. Ne iling ded degma rue ka in-alabat te maluag ne libulunganan te timplu te Magbebaye ne Manama wey te likansu kayi.

Ka himu ni Hiram

13Ne impaangey ni Hari Sulumun si Hiram puun te Tiru.¹⁴ Anak sikandin te balu ne kabuhanan ni Naptali, wey matig-Tiru ka amey rin ne mangngateu te burunsi.

²⁶ + 7:8: 1Har 3:1.

Ne mangngateu degma amana si Hiram ne egpangimu te minsan nekey ne kasangkapan ne burunsi. Ne miggendiye sikandin ki Hari Sulumun wey inggimu rin ka langun ne impeyimu ni Sulumun kandin.

Ka daruwa ne sungkaleg ne burunsi

(2 Kru. 3:15-17)

15Ne miggimu si Hiram te daruwa ne sungkaleg ne burunsi. Tagse sungkaleg, walu ne mitrus ka kalayat, wey lalimma wey liware ne mitrus ka karakel.¹⁶ Ne miggimu man-e sikandin te daruwa ne ulu-ulu ne burunsi ne igtahu diye te pupul te daruwa ne sungkaleg. Tagse ulu-ulu, daruwa ne mitrus ka katikang,¹⁷ wey indayan-dayanan te pitu ne andang te impanlalab ne sinalapid ne me keddina.¹⁸ Imbeleberan man-e ka tagse ulu-ulu te daruwa ne linya te burunsi ne impeiling te prutas ne granada.¹⁹ Ne in-iling te bulak ne liryu ka me ulu-ulu te me sungkaleg ne daruwa ne mitrus se katikang.²⁰ Ne ka ulu-ulu te daruwa ne sungkaleg, imbeleberan te daruwa ne linya te daruwa ne gatus (200) ne burunsi ne impeiling te prutas ne granada. Intahu seini dapit te malibusen, ampew te impanlalab ne keddina.

21Ne impasasindeg e ni Hiram ka me sungkaleg diye te tangkaan te timplu, ka sabeka diye te igkakawanan ne balabahan wey ka sabeka diye te igkahibang ne balabahan. Ne ka diye te igkakawanan ne balabahan, ingngaranan te Hakin, ne ka diye te igkahibang ne balabahan, ingngaranan te Buas.²² Seeye naa

se nekeiling te bulak ne liryu ka me ulu-ulu te daruwa ne sungkaleg.

Ne neimpusan en iya ka peggimu te me sungkaleg.

Ka burunsi ne limuranan te weyig (2 Kru. 4:2-5)

23Ne migpeyimu man-e sikandin te bubuyahen ne pelenggana ne burunsi ne egtahuan te weyig ne egngaranan te Dahat. Subla te hep-at ne mitrus ka kaluag wey subla te daruwa ne mitrus ka katikang, wey subla te sabeka ne pulu wey tatelu ne mitrus ka kalibusen. ²⁴ Ne diye te diddiralem te bibig te pelenggana, inlingutan day-rayani te daruwa ne dangdang te egpekeiling te me upu ne impareket. Me daruwa ne pulu (20) ne upu ka impareket te tagse mitrus. ²⁵ Impapinnuu ka bubuyahen ne pelenggana ne burunsi diye te peka te sapulu wey daruwa (12) ne immangimu ne baka ne immeg-inniyug: tatelu ka nakatangke diye te igkakawanan ne balabahan, tatelu ka nakatangke diye te igkahibang ne balabahan, tatelu ka nakatangke diye te iglineb, wey tatelu ka nakatangke diye te igsile. ²⁶ Sabeka ne dangew ka kakepal te bibig te limuranan te weyig ne iling te bibig te ubag ne nekeiling te bulak te liryu ne migpamukadkad. Egkatahuan seini te me sapulu ne libu (10,000) ne gelun ne weyig.

Ka me burunsi ne papinnuuwan te pelenggana

27Ne miggimu man-e si Hiram te sapulu ne burunsi ne papinnuuwan te pelenggana. Tigdaruwa ne mitrus ka kalayat te tagse sabeka, daruwa ne mitrus ka kaluag, wey sabeka ne mitrus wey liware ka katikang. ²⁸

Ne iling kayi ka peggimu te me papinnuuwan te pelenggana: tagse sabeka due me hep-at ne pikungan, wey impangalabatan seini ²⁹ te ingkulitan te me liyun, me turu ne baka, wey me kirubin. Due man-e ingkulit ne me bulak diye dapit te dibabew wey diralem te ulaula te me liyun wey me turu ne baka. ³⁰ Ne ka tagse papinnuuwan te pelenggana, impanligiran te burunsi wey burunsi red man-e ka me ihi te liggid. Ne ka tagse pikungan impanuley te burunsi ne impandayan-dayanan te me bulak. ³¹ Diye te seled te papinnuuwan te pelenggana, due sengel para te pelenggana ne malibusen se lungag. Nakatimpa seini te papinnuuwan te pelenggana te sabeka ne palapala wey liware wey indayan-dayanan degma seini te me kinulit. ³² Ne diye itangen te diralem te alabat ka hep-at ne liggid te papinnuuwan te pelenggana ne me daruwa ne palapala wey liware se katikang. In-une y re ka me liggid wey ka me ihi diye te me sungkaleg. ³³ Iling ded te me liggid te karwahi ka me liggid te papinnuuwan te pelenggana. Neneelin ne burunsi ka me ihi, me tubu, me rayus, wey me yantas. ³⁴ Ne tagse papinnuuwan te pelenggana, due hep-at ne suley, sabeka te tagse pikungan, wey in-une y re iya man-e seini diye te papinnuuwan te pelenggana. ³⁵ Ne diye te ampe w te tagse papinnuuwan te pelenggana, due bibig ne subla te me senge-rangew se kaluag. Ka me suley wey me alabat, in-une y re iya diye te lawa te papinnuuwan te pelenggana. ³⁶ Impandayan-dayanan te impangulit ne me kirubin, me liyun, wey me palmira ka me suley wey me alabat te me papinnuuwan te pelenggana. Indayan-dayanan ka minsan hendei ne egkaayun pad. Impalingutan man-e seini te impangulit

ne me bulak. ³⁷ Ne iling naa due ka peggimu ni Hiram te sapulu ne papinnuwan te pelenggana. Nenekeg-iling ka karakel wey ka ulaula te langun.

38 ²⁷ Ne migpangimu e man-e si Hiram te sapulu ne pelenggana ne burunsi—sabeka ne pelenggana te tagse sabeka degma ne papinnuwan. Daruwa ne mitrus ka kaluag te nekeglimang ne bibig te pelenggana, wey egkatahuan seini te daruwa ne gatus (200) ne gelun ne weyig. ³⁹ Impasasindeg din ka me papinnuwan te pelenggana, lalimma ka dapit te igkakawanan te timplu, wey lalimma degma ka dapit te igkahibang te timplu. Ne diye din ipasasindeg dapit te igkakawanan te timplu ka limuranaan te weyig ne burunsi ne e nggaranan te Dahat, elat-elat te igkakawanan ne balabalahan wey te igsile. ⁴⁰ Miggimu degma si Hiram te kuren puun te basak, me pala, wey me yahung.

N eimpusan ded iya ni Hiram ka langun ne impeyimu ni Sulumun te timplu te Magbebaye ne Manama.

Ka listaan te me kasangkapan diye te timplu
(2 Kru. 4:11–5:1)

N e seini langun ka neyimu ni Hiram: ⁴¹ ka daruwa ne sungkaleg; ka daruwa ne pupul te me sungkaleg ne egepekeiling te yahung; ka daruwa ne inlubid ne keddina ne indayan-dayan diye te pupul te me sungkaleg; ⁴² ka hep-at ne gatus (400) ne me prutas ne e nggaranan te granada ne burunsi ne impamitin te daruwa ne dangdang

diye te inlubid ne keddina ne intahu diye te pupul te me sungkaleg; ⁴³ ka sapulu ne egpeunturan, wey ka sapulu ne me pelenggana ne igmapinnuu; ⁴⁴ ka tahuanan te weyig ne e nggaranan te Dahat wey ka sapulu wey daruwa (12) ne larawan te turu ne baka ne egpeunturan te tahuanan te weyig; ⁴⁵ ka me kuren ne inggimu puun te tane, ka me pala, wey me yahung.

I mpasilak ka langun ne burunsi ne kasangkapan te timplu te Magbebaye ne Manama ne impangimu ni Hiram para ki Hari Sulumun. ⁴⁶ Diye seini ipeyimu te Hari te napu te Hurdan ne himuwanan te kuren ne tane diye te eletanan te Sukut wey Saritan. ⁴⁷ Warad e ipatimbang ni Hari Sulumun ka langun ne kasangkapan puun su amana seini ne susuluhi. Sikan naa ka ware iya nanengnengi ke pila ne kilu ne burunsi ka nahamit langun.

48 ²⁸ Ne migpeyimu man-e si Sulumun te seini ne me kasangkapan para te timplu te Magbebaye: bulawan ne altar ne eg-unturan te egtutungen; ka bulawan ne lamisa ne eg-unturan te paan ne ighalad diye te tangkaan te Manama; ⁴⁹ ²⁹ ka me tahuanan te sulu ne neelin ne bulawan ne diye te tangkaan te Amana ne Matulus ne Sinabeng. Lalimma ka dapit te igkakawanan, wey lalimma degma ka dapit te igkahibang; ka indayan-dayan ne neelin ne bulawan ne me bulak, me sulu, wey me sipit; ⁵⁰ ka me pakawan, ka igmanempug te pebilu te sulu, ka me pelenggana, ka me tahuanan te insinsu, ka me tahuanan te baha ne neelin ne bulawan. Bulawan ded

²⁷ + 7:38: Iks 30:17-21.

²⁸ + 7:48: a Iks 30:1-3; b Iks 25:23-30.

²⁹ + 7:49: Iks 25:31-40.

man-e ka me bisagra te gumawan te Amana ne Matulus ne Sinabeng, wey ka me bisagre en iya te me gumawan te timplu.

51 ³⁰ Ne neimpusan ded iya ni Hari Sulumun ka pegpasasindeg te timplu te Magbebaye ne Manama. Ne impanines e ni Sulumun diye te sinabeng ne tinesanan te timplu te Magbebaye ka me kasangkapan ne inhalad te amey rin ne si Dabid ne iyan ka pelata, ka bulawan, wey ka duma pad ne me kasangkapan.

Ka peg-uyan te Tahuanan te Kasabutan diye te timplu

(2 Kru. 5:2-6:2)

8 ³¹ Ne impeumew ni Hari Sulumun diye te kandin diye te Hirusalim ka me pangulu te me matig-Israil, wey ka me pangulu te me pamilya eyew eg-uyan te Tahuanan te Kasabutan te Magbebaye ne Manama diye te timplu puun te Siyudad ni Dabid, ne enggaranan degma te Siyun. ² ³² Purisu, nanlibulung e sikandan langun diye ki Hari Sulumun te timplu te Sahakeen te me Balungbalung te igkapitu ne bulan ne enggaranan te Itanim. ³³ ³ Te nalibulung e ka me pangulu te me matig-Israil, inti-tiang e te me talagpanubad ka Tahuanan te Kasabutan te Magbebaye, ⁴ wey in-uuyan dan e diye te timplu. Ne in-uuyan dan degma ka Balungbalung ne Temuwanan wey ka langun ne kasangkapan ne intahu diye. ⁵

³⁰ + 7:51: 2Sam 8:11; 1Kru 18:11.

³¹ + 8:1: 2Sam 6:12-16; 1Kru 15:25-29.

³² + 8:2: Lib 23:34.

³³ + 8:2 bulan ne enggaranan te Itanim: emun ke kunteen e, bulan seini te Siptimbri peendiye te Uktubri.

³⁴ + 8:9: Diy 10:5.

³⁵ + 8:9 Sinay: Hurib.

³⁶ + 8:10-11: Iks 40:34-35.

Ne si Hari Sulumun wey ka langun ne keet-etawan te Israil ne miglibulung diye te tangkaan te Tahuanan te Kasabutan, migpanubad te susuluhi amana ne karniru wey me baka ne kenad e egkaseel.

6Ne in-uyan e te me talagpanubad ka Tahuanan te Kasabutan te Magbebaye diye te ledled te timplu, diye te Amana ne Matulus ne Sinabeng te timplu. Ne intahu dan e seini diye te diralem te nekegtupu ne impabekal ne me pakpak te daruwa ne kirubin. ⁷ Impabekad ka me pakpak te daruwa ne kirubin, sikan naa ka nariralem kayi ka Tahuanan te Kasabutan lagkes ka me yayunganan. ⁸ Mal-layat ka me yayunganan wey nakita ka pupul kayi te me etew ne migsasindeg diye te tangkaan te Amana ne Matulus ne Sinabeng. Piru kene de iya man-e seini egkiteen diye te lihawang. Ne diye ded iya seini taman kuntee. ⁹ ³⁴ Ware lein ne tahu te Tahuanan te Kasabutan angin e te daruwa ne malumpayag ne me batu ne intahu ni Muwisis te diye sikandin te bubungan ne Sinay ³⁵ ka inged ne miggimu ka Magbebaye te kasabutan te me matig-Israil te peglihawang dan te inged ne Ihiptu.

10 ³⁶ Te miglihawang e te timplu ka me talagpanubad, sahuhune ne napenu te gapun ka timplu. ¹¹ Purisu, warad nakapabulus ka himu te me talagpanubad diye te timplu

tenged te gapun, su napenu ma te katelesan te Magbebaya ka timplu rin. ¹² ³⁷ Ne mig-ampu e si Sulumun ne migkahi,

“ He Magbebaya ne Manama, intahu nu ka aldew diye te langit,

p iru migkahi ka ne duen ka mig-ugpe te makepal ne gapun. ³⁸

13Piru inggimuwan ku sikeykew te tetelesi ne timplu

n e eg-ugpaan nu te ware egtamanan.”

Ka pegpakiglalag ni Sulumun te metew
(2 Kru. 6:3-11)

14Ne taheed te migmanasindeg ka me etew te Israil, migtangke si Hari Sulumun kandan wey impanalanganin din e sikandan. ¹⁵ Migkahi sikandin, “Egdayanen ka Magbebaya, ka Manama te Israil ne migtuman te insaad din te amey ku ne si Dabid. Migkahi sikandin dengan, ¹⁶ ³⁹ ‘Puun te timpu ne impalihawang ku ka keet-etawan ku puun te Ihiptu, ware siyudad ne inalam ku te tane te me Israilita ne egpasasindehan ku te timplu eyew egkabantug a. Piru in-alam ku si Dabid eyew egpangulu te keet-etawan ku ne me matig-Israil.’ ”

¹⁷ ⁴⁰ Ne migpabulus si Sulumun ka migkahi, “Amana egkeupian

ka amey ku ne si Dabid ne egpasasindeg te timplu eyew te pegbantug te Magbebaya, ka Manama te Israil. ¹⁸ Piru ingkahiyen sikandin te Magbebaya, ‘Meupiya te egkeup-upian ka ne egpasasindeg te timplu eyew te pegbantug te ngaran ku. ¹⁹ ⁴¹ Piru kene ne sikeykew ka egpasasindeg te timplu, ke kene ka anak nu ne lukes ka egpakapasasindeg kayi eyew egkabantug a.’

20“Ne intuman iya te Magbebaya ka insaad din su neyimu e ma ne Hari te Israil subal te amey ku ne si Dabid, sumale te insaad te Magbebaya. Ne kuntee napasasindeg ku iya ka timplu eyew te pegbantug te Magbebaya, ka Manama te Israil. ²¹ Ne inteilan kud te egtahuan diye te timplu ka Tahuanan te Kasabutan te Magbebaya ne inggimu rin дума te me kaap-apuan ta te timpu te impalihawang din sikandan puun te Ihiptu.”
Ka peg-ampu ni Sulumun
(2 Kru. 6:12-42)

22Ne diye te tangkaan te me matig-Israil, migsasindeg si Sulumun diye te tangkaan te altar te Magbebaya wey ingkayew rin ka me belad din. ²³ Mig-ampu sikandin, “He Magbebaya, ne Manama te Israil, ware manama ne iling keykew diye te langit ne diye te ampew wey ke kayi naa te tane ne kayi te diralem. Intuman nu ka kasabutan nu wey impapitew nu ka geyinawa nu ne kene egkabalbalawan diye te me suluhuanen nu ne migpamakeykeykew te intiru ne pusung dan. ²⁴

³⁷ + 8:12: Sal 18:11; 97:2.

³⁸ + 8:12 Te Hibruwanen: Makepal ne delem.

³⁹ + 8:16: 2Sam 7:4-11; 1Kru 17:3-10.

⁴⁰ + 8:17-18: 2Sam 7:1-3; 1Kru 17:1-2.

⁴¹ + 8:19: 2Sam 7:12-13; 1Kru 17:11-12.

Intuman nu ka insaad nu te suluhuanen nu ne si Dabid ne amey ku. Intuman nu ka sika ne lalag nu te seini ne aldew. ²⁵ ⁴² Ne kuntee, Magbeyebaye, ne Manama te Israil, tumana nu ka insaad nu te suluhuanen nu ne si Dabid ne amey ku. Migkahi ka, 'Kene egkataman ka kabuhalan nu ne eghari te Israil ke egmatinumanen sikandan keddi iling te inggimu nu.' ²⁶ Purisu, kuntee, he Manama te Israil, tumana nu ka insaad nu te suluhuanen nu ne si Dabid ne amey ku.

²⁷ ⁴³ "Piru eg-ugpe ke naa Manama kayi te kalibutan? Ne minsan ka langit ne titikangi kene ma ne eleg ne eg-ugpaan nu, iyan naan pa iya seini se timplu ne impasasindeg ku! ²⁸ Piru pammineha nu ubag seini se peg-ampu te suluhuanen nu wey ka pegpeyid-u-hid-u rin, he Manama ku. Pammineha nu ka pegpangumew wey peg-ampu te suluhuanen nu te seini ne aldew, ²⁹ ⁴⁴ wey tamengi nu ubag te aldew wey marusilem seini se timplu, ka baley ne ingkahi nu ne kayi egbantuha ka ngaran nu. Pammineha nu ubag ka peg-ampu te suluhuanen nu ne egtangke kayi te timplu. ³⁰ Pammineha nu ubag ka pegpeyid-u-hid-u ku te suluhuanen nu wey te keet-etawan nu ne me matig-Israil ke eg-ampu key ne egtangke kayi te timplu. Pammineha key nikeykew due te langit ne ugpaan nu wey pasayluwa key te me sale ney.

³¹ "Ke egbayungan ka sabeka ne etew ne nakasale diye te duma rin, wey eggendini sikandin te altar ne kayi te timplu eyew egpahunlibet ne

ware sale din, ³² pammineha nu sikandin due te langit wey hukum nu sikandan se daruwa—ka migbayung wey ka imbayungan. Legpari nu ka nakasale tenged te mareet ne neyimu rin, wey hukum nu ne ware sale seeye se ware neyimu ne mareet.

³³ "Ne emun ke egkatalu ka keet-etawan nu ne me matig-Israil te me kuntere dan tenged te nakasale sikandan keykew, wey eglibed sikandan keykew, wey eg-ampu wey egpeyid-u-hid-u keykew kayi te timplu, ³⁴ pammineha nu sikandan due te langit. Pasayluwa nu ka sale dan, wey ipalibed nu sikandan diye te tane ne imbehey nu te me kaap-apuan dan.

³⁵ "Ne emun ke kene nu egpeuranen tenged te nakasale keykew ka keet-etawan nu, wey ke eg-ampu sikandan wey eg-ileen ka nikandan kayi te timplu, wey eg-inniyug te sale dan tenged su impaantus nu sikandan, ³⁶ pammineha nu sikandan due te langit wey pasayluwa nu ka me suluhuanen nu, ka keet-etawan nu ne me matig-Israil. Panulua nu sikandan te eleg ne dalan ne egbayaan dan, wey peurani nu ka tane ne imbehey nu kandan isip karatuan ne inggaat.

³⁷ "Ke due bitil te inged dan wey ke duen naa karereetan ne egginguma kandan, ke egkaddeetan naa se me pinamula, ke duen naa me talangas wey me uled-uled naa ne egkeen te me pinamula, wey ke duen naa kuntere ne eglusud te me siyudad dan, wey ke duen naa kasakitan wey ke duen naa

⁴² + 8:25: 1Har 2:4.

⁴³ + 8:27: 2Kru 2:6.

⁴⁴ + 8:29: Diy 12:11.

daluh ne egginguma kandan, ³⁸ ke eg-ampu wey ke egpeyid-u-hid-u sikandan keykew, pammineha nu sikandan. Ke in-ila ran ne tenged te sale dan ne migginguma ka me keyirapan wey kalaggew, wey ingkayew ran ka me belad dan ne migtangke kayi te timplu, ³⁹ pammineha nu sikandan due te langit ne ugpaan nu. Pasayluwa nu sikandan, wey himuwa nu ka eleg te kandan ne hinimuwan, su nakanengneng ka te pusung dan. Sikeykew re iya ka nakanengneng te pusung te tagse etew. ⁴⁰ Ne egkaaldeh e sikandan keykew te intiru ne umul ran taheed te eg-ugpe sikandan te tane ne imbehey nu te me kaap-apuan ney.

41“Ke due kene ne matig-Israil ne mig-ugpe diye te mariyu ne inged ⁴² ne egpakarineg te kabantug nu, wey te karesen nu, wey eggendini sikandan eyew egsimba keykew, wey eg-ampu ne egtangke te seini ne timplu, ⁴³ pammineha nu sikandan due te langit ne ugpaan nu. Ibehey nu ka langun ne egbuyuen dan keykew, eyew ka langun ne etew te kalibutan egpekeila wey egkaaldeh keykew iling te keet-etawan nu ne me matig-Israil. Ne egpakanengneng sikandan ne impasasindeg ku seini ne timplu eyew egkabantug ka.

44“Ke eggendiye te giraanan ka keet-etawan nu sumale te suhu nu, wey eg-ampu sikandan keykew, Magbebaye ne Manama ne egtangke kayi te siyudad ne in-alam nu, wey kayi te timplu ne impasasindeg ku para keykew, ⁴⁵ pammineha nu due te langit ka peg-ampu dan wey pegpeyid-u-hid-u ran wey pangabangi nu sikandan.

46“Ke egpakasale sikandan keykew su ware ma etew ne kene egpakasale, ne tenged te kabelu nu kandan igbehey nu sikandan diye te kandan ne me kuntere wey egpanguyanen sikandan diye te mariyu ne inged dan, wey ke marani naan de ne inged; ⁴⁷ ne ke egpakamaan-maan e sikandan diye te inged ne in-uyan kandan, wey eg-inniyug te sale dan wey egpeyid-u-hid-u sikandan keykew wey egkahi, ‘Nakasale key—nekeyimu key te seyyup wey mareet.’ ⁴⁸ Ke eg-inniyug sikandan te me sale dan ne egpuun te pusung dan diye te inged te me kuntere dan ne migpandakep kandan wey eg-ampu sikandan ne egtangke te inged dan ne imbehey nu te me kaap-apuan dan wey te siyudad ne in-alam nu, wey te timplu ne impasasindeg ku para keykew, ⁴⁹ pammineha nu ka peg-ampu dan wey ka pegpeyid-u-hid-u ran due te langit ne ugpaan nu wey pangabangi nu sikandan. ⁵⁰ Pasayluwa nu ka keet-etawan nu ne nakasale keykew wey ka pegsupak dan keykew. Peyimenawi nu sikandan te migpandakep kandan, ⁵¹ su keet-etawan nu ma sikandan ne in-alam nu ne egkeyimu ne sakup nu wey impalihawang nu puun te Ihiptu, ka inged ne egpekeiling e te dakel ne hapuy ne egkanlabkanlab.

52“Ne pammineha nu ubag ka me peg-ampu te suluhuanen nu, wey ka pegpangananey te keet-etawan nu, ne me Israilita. Pammineha nu ubag ka peg-ampu dan ke egpabulig sikandan keykew. ⁵³ Su in-alam nu ma sikandan puun te langun ne etew kayi te intiru ne kalibutan. Inggimu nu sikandan ne keet-etawan nu sumale te inlalag nu ki Muwisis ne suluhuanen nu te timpu te impalihawang nu ka me

kaap-apuan ney puun te Ihiptu.”

Ka pegpanalangin ni Sulumun te keet-etawan

54Te nekeimpus e si Sulumun ka mig-ampu wey migpangananey te Magbebaya ne Manama ka migpanimbuel wey migkayew te me belad din diye te tangkaan te altar, migsasindeg e sikandin ⁵⁵ wey impanalanginan din e ka keet-etawan te Israil te migkahi te meemen, ⁵⁶ ⁴⁵ “Egdayanen ka Magbebaya ne Manama su impeyimeley rin te samuk ka keet-etawan din, sumale te insaad din kandan. Intuman din ka langun ne insaad din ki Muwisis ne suluhuanen din. ⁵⁷ Ne ka Magbebaya ne Manama ka egduma kanta, iling te pegduma rin te kaap-apuan ta—kene ki nikandin egbalaharen wey kene ki man-e engkeran. ⁵⁸ Egbulihan ki perem nikandin eyew egpekeikul ki te igkeupii rin ne eggimuwen ta, wey egtuman te me balaud din wey te me suhu din ne imbehey rin te me kaap-apuan ta. ⁵⁹ Ne ka Magbebaya ne Manama ta ka egtanud-tanud te seini ne me peg-ampu ku te langun ne timpu, wey ka egbulig te suluhuanen din wey te me keet-etawan te Israil te me keilangan dan te tagse aldew, ⁶⁰ eyew ka langun ne me etew kayi te kalibutan egpekeila ne Magbebaya iya ka Manama—warad дума pad. ⁶¹ Purisu, sabekaa niyud ka pusung niyu diye te Magbebaya ne Manama ta. Tumana niyu layun ka langun ne balaud din wey ka me suhu din iling te inggimu niyu te seini ne aldew.”

Ka peghalad te timplu
(2 Kru. 7:4-10)

62Ne ka Hari wey ka langun ne keet-etawan te Israil, migpanubad te me mananap diye te Magbebaya. ⁶³ Migpanubad si Sulumun te daruwa ne pulu wey daruwa ne libu (22,000) ne baka wey sabeka ne gatus wey daruwa ne pulu ne libu (120,000) ne karniru para te keupianan. Te seeye ne paahi, inhalad te Hari wey te langun ne etew te Israil ka timplu te Magbebaya ne Manama. ⁶⁴ Te sikan ded ne aldew, inhalad te Hari ka elat-elat ne baad te lama ne egkatangkaan te timplu te Magbebaya. Diye din tutunga ka immanubad wey ka halad ne egkakeen, ka tabe te impanubad para te keupianan su kene ma eg-eleg te burunsi ne altar ka igpanubad ne egtutungen, ka halad ne egkakeen, wey ka tabe te igpanubad para te keupianan.

65Te seeye ne timpu, migsahakeen te pitu ne aldew si Sulumun wey ka langun ne matig-Israil. Masulug amana ka me etew ne miglibulung puun de iya te Libu-Hamat taman diye te bangalug te Ihiptu dapit te igkakawanan ne balabahan. ⁶⁶ Te igkawalu e ne aldew, impeuli e ni Sulumun ka me etew. Ne indayan te me etew ka Hari wey nanguli e sikandan. Ne nahale-gale sikandan tenged te keupiya te Manama diye te suluhuanen din ne si Dabid wey te keet-etawan din ne me matig-Israil.

Ka pegpakite e man-e te Manama ki Sulumun
(2 Kru. 7:11-22)

9Te neimpusan e ni Sulumun ka pegpasasindeg te timplu te Magbebaya ne Manama, ka palasyu rin,

⁴⁵ + 8:56: Diy 12:10; Huswi 21:44-45.

⁴⁶ + 9:2: 1Har 3:5; 2Kru 1:7.

wey ka langun ne igkeupii rin te egpangimu, ² ⁴⁶ migpakite e man-e kandin ka Magbebaya iling te diye sikandin te Gibyun. ³ Migkahi ka Magbebaya kandin, “Narineg ku ka peg-ampu nu wey ka pegpangananey nu keddiey. In-alam ku seini se timplu ne inggimu nu eyew egsimbaan niyu keddiey te ware egtamanan. Egtamangan ku wey egtantanuran ku seini te langun ne timpu. ⁴ Ne sikeykew, ke egmatinumanen ka keddi iling te amey nu ne si Dabid, wey ke egtareng ka te peg-ugpe nu, wey eggimuwen nu ka langun ne imbanasal ku keykew, wey egtumanen nu ka me tulumanen wey ka me suhu ku, ⁵ ⁴⁷ egpepabulusen ku egpaharia te Israil ka me kabuhalan nu te ware egtamanan. Seini degma ka insaad ku te amey nu ne si Dabid te pegkahi ku, ‘Kene egkaawe ka kabuhalan nu ne eghari kayi te Israil.’ ⁶ Piru ke eg-engked ka wey ka me kabuhalan nu ne egikul keddiey, wey kene kew e egtuman te me suhu ku wey te me balaud ne imbehey ku kaniyu, wey egpamakey wey egsimba kew te дума ne me manama, ⁷ egpaaween kud e ka keet-etawan ku ne me Israilita te tane ne imbehey ku kandan, wey egbalaharen kud seini se timplu ne in-alam ku eyew te pegpabantug te ngaran ku. Ne eglelemetan e wey egtampeleen e te langun ne keet-etawan. ⁸ ⁴⁸ Ne egpatamtamanan kud egguhusa ka seini ne timplu, wey ka langun ne egmanlihad egkatanengan wey egkeinu-inu sikandan wey egkahi, ‘Mania te inggimu te Magbebaya seeye te seini ne tane wey te seini ne timplu?’ ⁹ Ne egtabak ka дума, ‘Neyitabu seini kandan su in-engkeran dan ma ka Mag-

bebaya ne Manama ran, ne mig-angey te kaap-apuan dan puun te Ihiptu wey migpamakey sikandan wey migsimba te дума ne me manama. Ne tenged due, impeuyanan sikandan te Magbebaya te karereetan.’ ”

Ka kasabutan ni Sulumun wey ni Hiram

(2 Kru. 8:1-2)

¹⁰Ne migginguma te daruwa ne pulu (20) ne leg-un ka pegpasasindeg ni Sulumun te timplu wey te palasyu rin. ¹¹ Si Hiram ne Hari te Tiru ka migbehey kandin te me kayu ne sidar, wey sipris, wey bulawan ne keilangan din. Ne imbehayan degma ni Sulumun si Hiram te daruwa ne pulu (20) ne siyudad diye te inged te Galiliya. ¹² Piru te impangendiyaan e ni Hiram ka me siyudad ne imbehey ni Sulumun kandin, ware din seini ikeupii. ¹³ Purisu migkahi e sikandin, “He suled, nekey ne klasi te me siyudad seini se imbehey nu keddiey?” Ne ingngaranan ni Hiram ka seeye ne me inged te Kabul ⁴⁹ ne seini ka ingngaran dan taman kuntee. ¹⁴ Ka malehet, hep-at e ne libu (4,000) ne kilu te bulawan ka imbehey dengan ni Hiram ki Sulumun.

Ka дума pad ne neyimu ni Sulumun

(2 Kru. 8:3-18)

¹⁵Seini ka guhuren meytenged te pegpatrabahu te timplu. Impehes ni Hari Sulumun ka me etew te egtrabahu te timplu te Magbebaya ne Manama, te palasyu rin, te pegbunel te tane diye te igsile dapit te siyudad, te alad te Hirusalim ne matikang wey

⁴⁷ + 9:5: 1Har 2:4.

⁴⁸ + 9:8: 2Har 25:9; 2Kru 36:19.

⁴⁹ + 9:13 Te Hibuwanen: Iyan igpasabut te lalag ne Kabul ka “ware karuan.”

makepal ne batu, wey te pegpasasindeg man-e te me siyudad te Hasur, Migidu, wey Gasir. ¹⁶ (Dengan, inlusuran te Paraun ne Hari te Ihiptu ka Gasir—naahew wey insilaban din e seini. Impangimatayan din ka langun ne me Kanaan ne mig-ugpe te sika ne siyudad. Ne imbehey rin e ka sika ne siyudad te anak din ne malitan, maharasag te kasal rin ki Sulumun. ¹⁷ Ne imbalbalawan ni Sulumun te egpasasindeg ka siyudad te Gasir.) Impasasindeg din degma ka diralem ne baad te lungsud te Bit-Hurun, ¹⁸ ka Baalat, wey ka Tamar ne diye te disirtu ne sakup te inged te Huda, ¹⁹ wey te duma pad ne me siyudad ne tinesanan te me kasangkapan din, me karwahi rin, wey ugpaanan te me kudde din. Ne impasasindeg degma ni Sulumun ka langun ne implanu rin ne eggimuwen diye te Hirusalim, diye te Libanun, wey diye te langun ne inged ne sakup te migharian din. ²⁰⁻²¹ Duen pad kene ne me matig-Israil ne nasame diye te Israil. Sikandan ka me kabuhalan te me Amunihanen, me Hitihanen, me Pirisihanen, me Hibihanen, wey me Hibusihanen ne ware naamin te egpangimatey te me matig-Israil te peg-ahew ran te inged ne Kanaan. Impanguripen sikandan ni Sulumun wey impehes patrabahuwa taman kuntee. ²² Piru ware mule panguripena ni Sulumun ka me matig-Israil, ke kene, inggimu rin sikandan ne me sundalu rin, me upisyal rin, me pangulu wey me kepitan te me sundalu rin, wey me pangulu te me karwahi rin wey te egmangudde. ²³ Due lalimma ne gatus wey lalimma ne pulu (550) kandan ne inggimu ni Sulumun ne me upisyal ne impiyalan din te

me trabahanti ne miggimu te me himu rin.

24Te neimpusan e ka palasyu ne impeyimu ni Sulumun para te asawarin ne anak te Hari te Ihiptu, impaalin din e sikandin diye puun te Siyudad ni Dabid. Nataman impabunelan e ni Sulumun te tane ka diye te igsile ne dapit te siyudad.

25 ⁵⁰ Ne katatelu te tagse leg-un egpanubad si Sulumun wey eghalad para te keupianan diye te altar ne inggimu rin para te Magbebaye ne Manama, wey migtutung degma sikandin te insinsu diye te Magbebaye. Ne neimpusan din en iya ka timplu.

26Ne migpeyimu man-e si Hari Sulumun te masulug ne me barku diye te Isyun-Gibir, te Ilat ne marani te ilis te Malalab ne Dahat te inged te Idum. ²⁷ Ne migpeuyan si Hiram te me suluhuanen din ne me mangngateu ne me trabahanti te barku duma te me suluhuanen ni Sulumun. ²⁸ Ne nangendiye sikandan te Upir wey in-angey ran diye ka me sapulu wey hep-at ne libu (14,000) ne kilu ne bulawan, wey in-uyan dan seini diye ki Hari Sulumun.

Ka pegpanumbaley diye ki Sulumun te rayna te Siyiba

(2 Kru. 9:1-12)

10 ⁵¹ Te pegkarineg te rayna te Siyiba te kabantug ni Sulumun ne imbehey te Magbebaye ne Manama kandin, miggendiyad e sikandin te Hirusalim eyew eggeraman si Sulumun pinaahi te malised ne me inse.

⁵⁰ + 9:25: Iks 23:17; 34:23; Diy 16:16.

⁵¹ + 10:1-10: Mat 12:42; Luk 11:31.

² Migdumaan sikandin te masulug ne me suluhuanen, wey mig-uyan sikandan te me kamil ne indulanan te me peemut, bulawan, wey te mahal ne me batu. Te peggingumaran, in-inse din e ki Sulumun ka langun ne inse ne diye te suman-suman din. ³ Ne intabak seini langun ni Sulumun wey warad iya kene igpakapasabut ni Sulumun. ⁴ Te natirew e te rayna te Siyiba ka katuenan ni Sulumun, wey te nakita rin ka palasyu ne impasasindeg ni Sulumun, ⁵ nana-naayan sikandin. Nana-naayan degma sikandin te pegkakita rin te pegkeen ne diye te lamisa te Hari, ka pegkateil te me upisyal rin, ka pegpamakey te me suluhuanen din kandin, te pegkukumbale dan, wey te me talagsendad te binu, wey te egtutungen ne igpanubad ne impanubad ni Sulumun diye te timplu te Magbebaya ne Manama.

⁶Ne migkahi sikandin diye te Hari, “Malehet bes iya ka narineg ku ne guhuren diye te nasud ku meytenged te neyimu nu wey te katagseb nu. ⁷ Piru wara a migpalintutuu te seeye ne guhuren taman te pegginguma ku kayi wey te pegkakita ku te seini se langun. Ka malehet, mariyu-diyu bes de ka guhuren ne narineg ku su ka katagseb nu wey ka karatuan nu amana bes pad ne dakel te narineg ku. ⁸ Meupiya ka keet-etawan nu! Meupiya ka me suluhuanen nu ne migpamakey keykew su layun sikandan egpakarineg te katagseb nu! ⁹ Egdayanen ka Magbebaya ne Manama nu ne nahale te peggimu keykew ne Hari te Israil! Puun su inggeyinawaan din ka Israil te ware egtamanan, inggimu ka nikandin ne Hari eyew eghari

ka ne due eleg ne peggukum wey katareng.”

¹⁰Ne imbehayan din te me hep-at ne libu (4,000) ne kilu te bulawan ka Hari wey te masulug amana ne peemut, wey mahal ne me batu. Kene egkeilingan ka kasulug te peemut ne imbehey te rayna te Siyiba ki Sulumun.

¹¹(Timul pad kayi, ka me barku ni Hiram ne impandulanan te bulawan, migpandulanan degma te masulug ne kayu ne egngaranan te al-mug, wey te me mahal ne batu puun te Upir. ¹² Ne impeyimu ni Hari Sulumun ka me kayu ne elet te kakiliran te haheran te timplu te Magbebaya, te palasyu rin, wey ka duma impeyimu rin ne lira wey me alpa ne para te me talagparahing. Ne warad amana iling te seini ne kayu ne neuyan diye te Israil taman kuntee.)

¹³Ne imbehey degma ni Hari Sulumun ka langun ne imbuyu te rayna te Siyiba, ware labet te me dasag ne imbehey ni Sulumun kandin. Purisu, mig-uli e sikandin diye te nasud din duma te me suluhuanen din.

Ka karatuan ni Sulumun
(2 Kru. 9:13-29)

¹⁴Tagse leg-un, egpakarawat si Sulumun te me daruwa ne pulu wey tatelu ne libu (23,000) ne kilu te bulawan, ¹⁵ ware pad labet te me buhis ne egpuun te me nigusyanti wey te langun ne Hari te Arabya, wey te me gubirnadur te Israil.

¹⁶Migpeyimu si Sulumun te daruwa ne gatus (200) ne derakel ne

kalasag puun te impandekdek ne bulawan. Me pitu ne kilu ka kabehat te tagse sabeka ne kalasag. ¹⁷ Migpeyimu man-e sikandin te tatelu ne gatus (300) ne kalasag puun te impandekdek ne bulawan ne me tigtatelu ne kilu se kabehat. Impatahu din seini diye te baley ne ingngaranan te Baley te Puwalas te Libanun.

18Ne migpeyimu si Hari Sulumun te dakel ne trunu ne egpuun te panayew te ilipanti, wey impapulitan din seini te neelin ne bulawan. ¹⁹ Due hen-em ne ang-ang te haheran dapit te tangkaan te trunu, wey imalibusen ka pulipusan te peka. Ne due unturanan te belad te tagse kilid te trunu wey due larawan te liyun ne impasasindeg diye te tagse kilid kayi. ²⁰ Due degma me larawan te liyun diye te kilid te tagse ang-ang. Sapulu wey daruwa (12) langun ka larawan te liyun ne diye te hen-em ne ang-ang. Warad iya iling kayi ne trunu te minsan hendei ne migharian.

21Ne inggimu puun te bulawan ka langun ne inumanan ni Sulumun, wey neelin degma ne bulawan ka langun ne kasangkapan diye te baley ne ingngaranan te Baley te Puwalas te Libanun. Ka pelata te seeye ne timpu, egkalahad de. ²² Ne due man-e me barku ni Hari Sulumun diye te dahat te Tarsis дума te me barku ni Hari Hiram. Egdunggu seini kasabeka te tagse tatelu ne leg-un ne egdulanen te

me bulawan, pelata, panayew te ilipanti, me aliwas, ⁵² wey me pabu.

23Purisu neyimu si Sulumun ne subla ne meyaman wey neyimu ne subla ne matagseb te langun ne Hari te kalibutan. ²⁴ Ne egkabagget ne egpakigkita kandin ka langun ne etew eyew te pegpamineg te katagseb ne imbehey te Manama kandin. ²⁵ Ne tagse leg-un, due egpakigkita kandin ne eg-uyan te me dasag ne me kasangkapan ne inggimu puun te pelata wey bulawan, me kumbale, me mira, me peemut, me kudde, wey me mula. ⁵³

26 ⁵⁴ Ne nakalimud si Sulumun te sabeka ne libu wey hep-at ne gatus (1,400) ne karwahi wey sapulu wey daruwa ne libu (12,000) ne kudde. Impanahu din ka дума diye te me siyudad ne tahuanan te me karwahirin wey ka дума diye te Hirusalim. ²⁷ ⁵⁵ Te timpu ne iyan mighari si Sulumun te Israil, egpekeiling naan de te me batu ka pelata diye te Hirusalim tenged te kasulug kayi. Ne ka me meupiya ne kayu degma ne sidar, egpekeiling naan de te me kayu ne sikumuru diye te lenlen te me bubungan te Huda ⁵⁶ tenged te kasulug kayi. ²⁸ ⁵⁷ Egpuun te Ihiptu wey Kui ka me kudde ni Sulumun. Impameli sika te eleg ne kentiddad te me suluhuanen din ne talagbebeli. ²⁹ Te seeye ne timpu ka karwahi ne egpuun te Ihiptu, tighen-em ne gatus (600) ne pelata ⁵⁸ ka kentiddad te tagse sabeka. Ne 150

⁵² + 10:22 ubal: Ka дума ne igpasabut kayi "aliwas ne memeebul se bulbul."

⁵³ + 10:25 Sabeka seini ne ayam ne anak te lukes ne asnu wey beyan ne kudde.

⁵⁴ + 10:26: 1Har 4:26.

⁵⁵ + 10:27: Diy 17:17.

⁵⁶ + 10:27 Te Hibruwanen: Sipila.

⁵⁷ + 10:28: Diy 17:16.

⁵⁸ + 10:29 Bratu re ka pegbeli ran te me karwahi wey me kudde.

ne pelata ka kentiddad te tagse sabeka te me kudde. Ne igpamelegye dan naa degma seeye diye te me Hari te me Hitihanen wey Siryahanen.

Ka peg-inniyug ni Sulumun te Manama

11⁵⁹ Amana ne masulug ka lapu ne me malitan ne inggeyinawaan ni Sulumun. Intimulan din pad man-e ka asawa rin ne anak te Hari te Ihiptu te me malitan ne matig-Muwab, matig-Amun, matig-Idum, matig-Sidun, wey me matig-Hiti.² 60 Sika ka me inged ne tapey e ipaney-paney te Magbebaye ne Manama diye te me Israilita te migkahi, “Kene kew egkaayun ne egpangasawa kandan wey kene degma sikandan egkaayun ne egpangasawa kaniyu, su egkeinniyat kew iya nikan-dan ne egsimba te me diyus-diyus dan.” Piru inggeyinawaan ded iya ni Sulumun ka me malitan.³ Ne pitu ne gatus (700) ka me asawa ni Sulumun ne me anak te me Hari, wey tatelu ne gatus (300) ka me duwey rin. Ne ka me asawa rin iya ka nakapeinniyug kandin te Manama.⁴ Te nabuyag e si Sulumun, napanulu e sikandin te me asawa rin ne egsimba te me diyus-diyus dan. Warad nasabeka ka pusung din diye te Magbebaye ne Manama rin; kene ne iling te amey rin ne si Dabid.⁵ Migsimbe e sikandin ki Astarut, ka diyus-diyus te me Siduni-hanen, wey ki Milkum, ka subla ne malindit ne diyus-diyus te me matig-Amun.⁶ Mareet naan de iya ka inggimu ni Sulumun diye te Magbebaye ne Manama, wey ware sikandin migmatinumanen te Manama. Ware sikandin mig-iling te amey rin ne si

Dabid.⁷ Ne diye te bubungan dapit te igsile te Hirusalim, miggimu si Sulumun te panubaran para ki Kimus, ka subla ne malindit ne diyus-diyus te me matig-Muwab, wey ki Muluk, ka subla ne malindit ne diyus-diyus te me matig-Amun.⁸ Ne inggimuwan din degma te me panubaran ka langun ne lapu ne me asawa rin, eyew diye sikandan egpanutung te insinsu wey egpanubad te me diyus-diyus dan.

9Purisu, nabelu e ka Magbebaye ne Manama ki Sulumun su mig-inniyuhan din man e ka Manama te Israil ne migpakita kandin te kararuwa,⁶¹ 10 wey migpaney-paney kandin ne kene egsimba te me diyus-diyus. Ware tumana ni Sulumun ka insuhu kandin te Magbebaye ne Manama.¹¹ Sikan naa ka ingkahiyen e si Sulumun te Magbebaye ne Manama, “Puun su migsuman-suman ka ne kene egtuman te kasabutan ku keykew, wey ware nu tumana ka me balaud ku ne igpatuman ku keykew, eggawien kud ka migharian puun keykew wey igbehey kud seini te upisyal nu.¹² Piru tenged ki Dabid ne amey nu, kene ku seini eggimuwen taheed te manekal ke pad. Wey kud seini eggimuwa ke iyan e eghari ka anak nu.¹³ Piru kene ku eggawien ka intiru ne migharian puun kandin, su egbehayan ku red sikandin te sabeka ne kabuhalan ne egpuun te me anak ni Hakub tenged te suluhuanen ku ne si Dabid wey tenged te Hirusalim, ka siyudad ne in-alam ku.”

Ka me kuntere ni Sulumun

⁵⁹ + 11:1: Nih 13:26; Diy 17:17.

⁶⁰ + 11:2: Iks 34:16; Diy 7:3-4.

⁶¹ + 11:9 Ka guhuren te birsikulu 9, egkabasa diye te 1 Hari 3:4-14 wey 9:1-9.

14Ne impakuntere e te Magbebaye ne Manama si Sulumun ki Hadad ne Idumihanen. Kabuhalan sikandin te Hari te Idum. ¹⁵ Su dengan te timpu ne migpakiggira si Dabid te me matig-Idum, migtakereg si Huwab ne pangulu te me sundalu eyew eglebeng te migpatey ne me sundalu. Ne te seeye ne timpu, impeyimatayan e ni Dabid ka langun ne lukes diye te Idum. ⁶² ¹⁶ Su mig-uugpe mem pad si Huwab diye дума te me Israilita te hen-em ne bulan, taman te naamin dan e neyimatayi ka langun ne lukes diye te Idum. ¹⁷ Ware neyimatayi si Hadad su migpallahuy sikandin diye te Ihiptu дума te me Idumihanen ne upisyal te amey rin. Deisek pad si Hadad te seeye ne timpu. ¹⁸ Te nekeume e sikandan diye te Midiyan puun te Idum, migleus e sikandan diye te Paran. Ne migdurume e sikandan te me etew puun te Paran peendiye te Paraun ne Hari te Ihiptu, wey imbehayan e sikandan te baley, egkakeen, wey tane. ¹⁹ Amana ikeupii te Paraun si Hadad. Purisu impaasawaan e sikandin te Paraun te ipag din ne hari ni Rayna Tapinis. ²⁰ Nataman, naberes e ka asawa ni Hadad, wey inlesutan e te lukes ne ingngaranan ki Ginubat. Ne ka rayna ka miglitandin diye te palasyu te Paraun. Ne diyad en iya mig-ugpe si Ginubat дума te me anak te Paraun.

21Nataman, duen e guhuren ne migpatey e si Dabid wey nekegdume e sikandin te me kaap-apuan din, wey si Huwab ne pangulu te me sundalu. Ne ingkahiyen e ni Hadad ka Paraun, “Peulia ad ubag diye te inged ku.”

22Piru ingkahiyen sikandin te Paraun, “Mania? Due ware ku ikabehey keykew—sikan naa ka eg-uli kad e diye te inged nu?”

Ne migtabak si Hadad te Paraun, “Ware. Piru ipeuli e re iya nikeykew.”

23Ne impakuntere e degma te Magbebaye ne Manama si Sulumun ki Risun ne anak ni Ilyada. Migpallahuy si Risun puun te ahalen din ne si Hadadisir ne Hari te Suba. ²⁴ Ne inlibulung din e ka me etew wey miggimu e sikandin te punduk te me ribildi, wey sikandin ka neyimu ne pangulu. Te natalu e ni Dabid ka me sundalu ni Hadadisir, miggendiyad si Risun te Damasku дума te me etew rin, wey diyad e sikandan mig-ugpe. Ne inggimu e sikandin ne Hari te me etew rin te siyudad te Damasku. ²⁵ Neyimu si Risun ne Hari te Sirya, wey neyimu ne kuntere te Israil taman te manekal pad si Sulumun. Ne indereetan din ka Israil wey intimulan din ka pegkuntere ni Hadad kayi.

Ka saad te Manama ki Hirubuwam

26Ne duen pad man-e etew ne migkuntere ki Hari Sulumun ne iyan si Hirubuwam ne sabeka te me upisyal rin. Anak sikandin ni Nibat ne matig-Sirida ne sakup te Ipraim. Nabal e ka iney rin ne egngaranan ki Siruwa. ²⁷ Ne seini ka egpuunan te peg-ehet din te Hari: impeyimu ni Sulumun ka Milu, ⁶³ wey impeupianan din ka matikang wey makepal ne me alad ne batu te Siyudad ni Dabid ne amey rin. ²⁸ Amana egkateu ne kanakan si Hirubuwam, wey

⁶² + 11:15 Ka guhuren te me birsikulu 15-20 egkabasa degma diye te 2 Samwil 8:13-14.

⁶³ + 11:27 Milu: ka pegbunel te tane diye te igsile dapit te siyudad.

nakita ni Sulumun ne amana sikandin ne mabasuk. Sikan naa ka impiyalan din e sikandin te langun ne migtrabahu diye te me ugpaan te kabuhalan enni Ipraim wey Manasis ne me anak ni Husi. ²⁹ Sabeka ne aldew, miggipanew si Hirubuwam puun te Hirusalim. Ne diye te dalan, nasinugung din ka prupita ne matig-Silu ne e ngaranan ki Ahiyas. Migsaluub si Ahiyas te iyam ne diyakit, wey sikan dan de degma se daruwa diye te deralanen. ³⁰ Nataman, inluung e ni Ahiyas ka iyam ne diyakit ne insaluub din wey impanggisi din e seini te sapulu wey daruwa (12) ne gisi. ³¹ Ne ingkahiyam din si Hirubuwam, “Pammineg ka, kua nu ka sapulu ne gisi, su migkahi keykew ka Magbebaye ne Manama te Israil, ‘Mahaan kud eggawia ka migharian puun ki Sulumun, wey igbehey ku keykew ka sapulu ne me kabuhalan ne egpuun te me anak ni Hakub. ³² Piru egbehayan ku red te sabeka ne kabuhalan ne egpuun te me anak ni Hakub si Sulumun tenged te suluhuanen ku ne si Dabid, wey tenged te Hirusalim, ka siyudad ne in-alam ku puun te intiru ne inged te Israil. ³³ Eggimuwen ku seini su mig-inniyuhan ad ma ni Sulumun wey migsimbe e sikandin ki Astarut ne diyus-diyus te me Sidunihanen, ki Kimus ne diyus-diyus te me matig-Muwab, wey ki Milkum ne diyus-diyus te me matig-Amun. Warad e mig-ikul si Sulumun te igkeupii ku—ware miggimu sikandin te igkeele ku wey ware din e tumana ka me balaud ku wey ka me suhu ku. Kene ne iling sikandin te amey rin ne si Dabid. ³⁴ Piru kene ku eggawien ka intiru ne migharian puun kandin—igpahari ku red sikandin taman te egpatey e. Eggimuwen ku seini tenged te suluhuanen ku ne si Dabid, ka in-

alam ku ne matinumanen te me balaud ku wey te me suhu ku. ³⁵

Piru eggawien kud ka dakel ne baad te migharian puun te anak din, wey igbehey ku keykew ka sapulu ne kabuhalan ne egpuun te me anak ni Hakub. ³⁶

Piru egbehayan ku red te sabeka ne kabuhalan ne egpuun te me anak ni Hakub ka anak ni Sulumun eyew kene ded egkaawaan te kabuhalan ka suluhuanen ku ne si Dabid ne eghari te Hirusalim, ka siyudad ne in-alam ku eyew egsimbaan keddi. ³⁷

Ne sikeykew Hirubuwam, eggimuwen ku sikeykew ne Hari te Israil, wey egmandu ka te langun ne inged ne igkeupii nu ne egmanduan. ³⁸

Ne emun ke eg-iling ka ki Dabid ne egtuman te me suhu ku, wey eg-ikul te egkeupii ku, wey eggimu te igkeele ku, egdumaan ku iya sikeykew. Eggimuwen ku sikeykew ne Hari te Israil. Ne iling te inggimu ku ki Dabid, ka me kabuhalan nu iya degma ka eghari subal keykew te malayat ne timpu. ³⁹ Ne tenged te sale ni Sulumun, egleparan ku ka me kabuhalan ni Dabid, piru kene ne taman te ware egtamanan.’ ”

40Sikan naa ka eggimatayan e perem ni Sulumun si Hirubuwam, piru nakapalahuy sikandin diye ki Hari Sisak diye te Ihiptu, wey diye pad sikandin mig-ugpe taman te migpatey e si Sulumun.

Ka pegpatey ni Sulumun
(2 Kru. 9:29-31)

41Ka duma pad ne guhuren ni Sulumun wey ka inggimu rin, wey te katagseb din, nasulat diye te libru ne insulatan te neneyimu ni Sulumun. ⁴² Diye si Sulumun mig-ugpe te Hirusalim te timpu ne mighari

sikandin te intiru ne Israil te hep-at ne pulu (40) ne leg-un. ⁴³ Ne migpatey sikandin wey nekegdume e sikandin te me kaap-apuan din, wey diye isabal te Siyudad ni Dabid ne amey rin. Ne si Rihubuwam ne anak din ka migsibal kandin mighari.

Ka pegpakig-ehet ki Rihubuwam
(2 Kru. 10:1-19)

12Ne miggendiyad e si Rihubuwam te Sikim su diye ma miglibulung ka langun ne etew ne diye te igkahibang ne balabahan te Israil eyew eggimuwen sikandin ne Hari. ² Te pegkarineg dutu ni Hirubuwam ne anak ni Nibat, mig-uli e sikandin diye te Israil su diye mem pad sikandin nekeugpe te Ihiptu te pegpallahuy rin ki Hari Sulumun. ³ Ne impeumew e si Hirubuwam te me etew ne diye te igkahibang ne balabahan te Israil. Ne migparumeey e sikandan peendiye ki Rihubuwam wey migkahi, ⁴ “Impan-gasngas key te amey nu ne si Sulumun patrabahuwa. Ne kuntee ke egpaag-angkapan nu re seini, wey kene key amana nikeykew egpatrabahuwen, egpamakey key keykew.”

5Ne ingkahiyen ni Hari Rihubuwam sikandan, “Panguli kew pa wey libed kew kayi te igkatelu ne aldew.” Purisu, migmanguli e ka keet-etawan.

6Ne migpatambag si Hari Rihubuwam te me buyag ne talagtambag dengan te amey rin ne si Sulumun te neuyag pad sikandin. Migkahi sikandin, “Nekey ka igkatambag niyu ne igtabak ku te seeye ne keet-etawan?”

7Ne migtabak sikandan, “Ke ig-behey nu kandan ka imbuyu dan, wey eg-upianan nu sikandan te eglalag, egpalintutu sikandan wey egtuman keykew. Ne egkeyimu ne me suluhuanen nu sikandan te ware egtamanan.”

8Piru inggubabe ni Rihubuwam ka tambag te me buyag wey nasi migpatambag te me bate-bate ne iling din te idad ne neyimu ne me talagtambag din. ⁹ Mig-inse sikandin kandan, “Nekey ka igkatambag niyu ne igtabak ku te me etew ne egkeupian ne egpaangkapan ku re ka impatrabahu te amey ku kandan?”

10Ne migtabak ka me bate-bate, “Seini itabak nu te keet-etawan ne migkahi keykew te impangasngas sikandan te amey nu te trabahu, wey mighangyu keykew ne kene nud sikandan igpangasngas te trabahu, ‘Suble e pad te amey ku. ⁶⁴ ¹¹ Ke impangasngas kew te amey ku te trabahu, igpangasngas ku pad iya man-e sikaniyu. Ke indusaan kew te amey ku te maheteng de ne lampes, egdusaan ku sikaniyu te lampes ne eg-pakamaperes te laplap niyu.’ ”

12Purisu te pegginguma te tatelu ne aldew, si Hirubuwam wey ka keet-etawan, miglibed e diye ki Rihubuwam sumale te ingkahi rin kandan. ¹³ Piru mareet ka inalag ni Rihubuwam te keet-etawan, wey inggubabe din ka intambag kandin te me buyag. ¹⁴ Iyan nasi inalag ni Hari Rihubuwam ka intambag kandin te me bate-bate ne migkahi, “Ke impan-gasngas kew te amey ku, igpangasngas ku pad iya man-e sikaniyu. Ke

⁶⁴ + 12:10 Te Hibruwanen: makepal pad ka deisek ku du te liwaraan te amey ku.

indusaan kew te amey ku te maheteng de ne lampes, egdusaan ku sikaniyu te lampes ne egpakamaperes te laplap niyu.”¹⁵ ⁶⁵ Ware pammineha te Hari ka keet-etawan te imbuyu dan su igkeupii ma te Magbebaye ne Manama seini eyew egkatuman ka impalalag din ki prupita Ahiyas ne matig-Silu meytenged ki Hirubuwam ne anak ni Nibat.

16 ⁶⁶ Te nanengnengan te me etew ne diye te igkahibang ne balabahan te Israil ne ware pammineha te Hari ka imbuyu dan, ingkahiyang dan e ka Hari,

“ Ware labet ney keykew, kabuhalan ni Dabid!

N ekey naa se egkapanunud ney te kabuhalan ni Hisi?

B alahad kad e te migharian nu!

A pas kew e me matig-Israil, egmanguli kid e diye te me ugpaan ⁶⁷ ta!”

P urisu, migmanguli e ka me matig-Israil. ¹⁷ Piru migpabulus mighari si Rihubuwam te me matig-Israil ne diye nangugpe te me siyudad te Huda.

18Ne impeendiye ni Hari Rihubuwam diye te me etew ne diye te igkahibang ne balabahan te Israil si Aduram, ka impatameng din te impangasngas din te trabahu, piru imbatau sikandin te me matig-Israil taman te napatey. Te pegkarineg ni Rihubuwam dutu, mig-iyal-iyal e

sikandin mig-untud te karwahi rin wey miggendiyad e te Hirusalim. ¹⁹ Purisu, minsan kuntee egsupak ded ka me etew ne diye te igkahibang ne balabahan te Israil te me kabuhalan ni Dabid.

20Te nakanengneng e ka langun ne me etew ne diye te igkahibang ne balabahan te Israil te nekeuli e si Hirubuwam puun te Ihiptu, impeumew ran e sikandin te peglibulung dan, wey inggimu ran e sikandin ne Hari te Israil. Ne iyan naan de migpabulus ne migparuma-ruma te kabuhalan ni Dabid ka me kabuhalan ni Huda.

Ka pegtagne ni prupita Simayas (2 Kru. 11:1-4)

21Pegginguma ni Rihubuwam diye te Hirusalim, inlibulung din e ka me kabuhalan ni Huda wey ni Binhamin. Nakalibulung sikandin te (180,000) ne me bahani eyew egpakiggira te me etew ne diye te igkahibang ne balabahan te Israil wey eggawi te migharian din. ²² Piru migkahi ka Magbebaye ne Manama ki Simayas ne suluhuanen te Manama, ²³ “Kahii nu si Rihubuwam ne anak ni Sulumun, ne Hari te Huda, wey ka langun ne kabuhalan ni Huda wey ni Binhamin, wey ka langun ne etew, ²⁴ te migkahi a se Magbebaye, ‘Kene kew pakiggira te me karumaan niyu wey uli kew e. Neyitabu seini langun su igkeupii ku seini.’ ” Purisu, migpalintutuu sikandan te Magbebaye wey nanguli en iya sikandan.

Ka peg-inniyug ni Hirubuwam te Manama

⁶⁵ + 12:15: 1Har 11:29-39.

⁶⁶ + 12:16: 2Sam 20:1.

⁶⁷ + 12:16 Te Hibruwanen: diye te me balungbalung nu Israil.

25Ne inlig-en e ni Hari Hirubuwam ka siyudad te Sikim ne diye te bubungan ne nasud te Ipraim, wey diyad e sikandin mig-ugpe. Nataman, mig-awe e sikandin diye wey inlig-en din e ka lungsud te Pinuwil.²⁶ Ne migkahi si Hirubuwam diye te suman-suman din, “Kema mule ke egpakalibed ka migharian diye te kabuhalan ni Dabid²⁷ ke egpabulus-bulus egmanakereg ka me etew diye te Hirusalim eyew egmanubad diye te timplu te Magbebaye ne Manama. Ne kema ke eglibed e man-e sikandan diye te ahalen dan ne si Rihubuwam ne Hari te Huda, wey eggimatayan ad e nikandan.”

28⁶⁸ Te nekeimpus e sikandin ka egsuman-suman, migpangimu e sikandin te daruwa ne turu ne nati te baka ne bulawan wey ingkahiyen din e ka me etew, “Kenad keilangan ne egmangendiye kew pad te Hirusalim eyew egsimba. Ne seinid e ka me manama niyu, me matig-Israil, ne migluwas kaniyu puun te Ihiptu!”²⁹ Ne intahu din e ka sabeka ne larawan ne nati te baka diye te Bitil, wey ka sabeka diye te Dan.³⁰ Ne seini ka egpuunan ne nakasale ka me etew su egmangendiye man e sikandan te Bitil wey diye te Dan ka egsimba.³¹ Ne miggimu man-e sikandin te me baley diye te me panubaran ne me bubungan, wey mig-alam sikandin te me talagpanubad ne kene ne me Libita.

Ka pegpaney-paney te pegsimba diye te Bitil

32⁶⁹ Miggimu man-e si Hirubuwam te pegsahakeen te igkas-

apulu wey lalimma (15) ne aldew te igkawalu ne bulan iling te pegsahakeen diye te Huda, wey migpanubad sikandin diye te altar te nati te baka ne impangimu rin ne diye te Bitil. Ne intahuan din te me talagpanubad ka me panubaran ne impangimu rin diye te me bubungan.³³ Ne miggendiye sikandin te Bitil te igkasapulu wey lalimma (15) ne aldew te igkawalu ne bulan, ka aldew ne sikandin iya ka mig-uney-uney mig-alam te sahaakeen para te me Israilita eyew eghalad diye te altar.

13Ne due sabeka ne prupita ne insuhu te Magbebaye ne Manama puun te Huda peendiye te Bitil. Te pegginguma rin, diye ded iya si Hirubuwam te tangkaan te altar ka migsasindeg ne egtutung te insinsu.²⁷⁰ Insuhu te Magbebaye ne Manama ka prupita eyew egkahi diye te altar: “He altar, altar! Migkahi ka Magbebaye ne Manama: Egkeetew ka kabuhalan ni Dabid ne egngaranan ki Husiyas, wey igmanubad din te seini ne altar ka me talagpanubad ne egpamakey diye te me panubaran ne me bubungan wey egmanutungen din ka me tul-an te etew kayi ne altar.”³ Ne migpabulus ka prupita ne migkahi, “Ne seini ka palinneu ne ka Magbebaye ne Manama ka migsuhu keddi ne eglalag. Egkahuhus seini ne altar wey egkapayatpat ka me abu.”

4Te narineg ni Hari Hirubuwam ka inlalag te prupita, intinuru din e sikandin wey migkahi, “Dakepa niyu sikandin!” Ne dutu, migkeleg e ka belad te Hari ne intinuru din te prupita

⁶⁸ + 12:28: Iks 32:4.

⁶⁹ + 12:32-33: Lib 23:33-34.

⁷⁰ + 13:2: 2Har 23:15-16.

wey kene din e seini egkakengkeng.
⁵ Ne miglihad ka me leg-un, nahuhus en iya ka altar wey napayatpat e ka me abu diye te tane su seeye iya ka palinneu ne impalalag te Magbebaye ne Manama ka prupita.
⁶ Ne ingkahiyam ni Hari Hirubuwam ka prupita, “Iampu a ubag nikeykew diye te Magbebaye ne Manama nu, wey kahii nu sikandin ne egbawian din e ka belad ku!”

S ikan naa ka mig-ampu e ka prupita diye te Magbebaye ne Manama, wey neulian e ka belad te Hari.
⁷ Ne migkahi e ka Hari diye te prupita, “Duma ka keddiey diye te baley ku wey keen ke pa, wey egdasahan ku man-e sikeykew.”

⁸Ne migtabak ka prupita, “Min-san pad igbehey nu keddiey ka baad te karatuan nu, kena a egduma keykew, wey kena a egkeen wey ke eg-inum naa kayi te seini ne inged.
⁹ Su impanpanayan a te Magbebaye ne Manama ne kena a egpakeenen wey ke egpeinum naa kayi, wey kena a egpeikulen te dalan ne imbayaan ku te egpeendini.”
¹⁰ Sikan naa ka warad mig-ikul sikandin diye te dalan ne imbayaan din te peg-uli din—diyad e sikandin migbaye te lein ne dalan.

Ka buyag ne prupita ne matig-Bitil

¹¹Te seeye ne timpu, due buyag ne prupita ne mig-ugpe diye te Bitil. Nataman, miggendiyaan e sikandin te me anak din ne me lukes wey ingguhur dan e sikandin meytenged te langun ne inggimu te prupita ne migpuun te Huda diye te Bitil te seeye ne aldew. Ingguhud dan degma ka langun ne inalag din ki Hari Hirubuwam.
¹² Ne mig-insaan e sikandan te amey ran,

“Hendei sikandin migbaye te miggi-panew e sikandin?” Ne impanulu dan e kandin ka dalan ne imbayaan te prupita.
¹³ Ne ingkahiyam te prupita ka me anak din, “Sakangi niyu ka asnu.” Ne insakangan dan en iya ka asnu wey mig-untud e ka amey ran.
¹⁴ Inlupug din e ka prupita ne matig-Huda, wey diye din neumeiyi sikandin te lebut te uk ne kayu ka migpinuu. Ne mig-insaan din e ka prupita, “Sikeykew iya ka prupita ne matig-Huda?”

N e migtabak sikandin, “Uya, sikeddi iya.”

¹⁵Ne migkahi e ka buyag ne prupita kandin, “Duma ka keddi, wey keen ke pa diye te baley.”

¹⁶Piru migtabak mule ka prupita ne matig-Huda te migkahi, “Kena a egduma keykew, wey kena a eglagpu keykew egkeen wey ke eg-inum naa te weyig kayi te seini ne inged
¹⁷ su impanpanayan a te Magbebaye ne Manama ne kene egkeen wey ke eg-inum naa kayi, wey kena a egpeikulen te dalan ne imbayaan ku te egpeendini.”

¹⁸Ne migkahi e kandin ka prupita ne matig-Bitil, “Sabeka a degma ne prupita iling keykew, wey due sabeka ne panalihan ne insuhu te Magbebaye ne Manama eyew egkahiyam a te igparuma ka diye te baley ku eyew egpakakeen wey egpekeinum ka.” Kunaleg te mig-uubat bes ka buyag ne prupita kandin.

¹⁹Sikan naa ka migdume en iya ka prupita ne matig-Huda te miglibed

diye te baley te buyag ne prupita, wey migkeem wey mig-inum e sikandin. ²⁰ Ne taheed te egkekeen sikan-dan, impanengneng te Magbebaye ne Manama ka buyag ne prupita, ²¹ wey miglalahan din e ka prupita ne matig-Huda, “Migkahi ka Magbebaye ne Manama te insupak nu sikandin wey ware nu tumana ka insuhu din keykew. ²² Miglibed ka wey migkeem ka kayi te inged ne impany-panye te Magbebaye ne Manama keykew ne kene egkaayun ne egkeenan nu. Ne puun due, emun ke egpatey kad e, kene ka iglebeng diye te lebenganan te me kaap-apuan nu.”

²³Te nekeimpus e sikandan ka migkeem wey mig-inum, insakangan e te buyag ne prupita ka asnu eyew egunturan te prupita ne matig-Huda ne ingginggat din. ²⁴ Te egpahundalan e sikandin, insinug-ung e sikandin te liyun wey innimatayan e sikandin. Ne diye de iya te dalan nekeyibat ka lawa rin, ne diye de iya degma migsasindeg ka asnu wey ka liyun te dulug te lawa rin. ²⁵ Ne due me etew ne miglihad wey nakakita te minatey diye te dalan wey te liyun ne migsasindeg diye te dulug kayi. Migleus e sikandan diye te Bitil, ka inged ne in-ugpaan te buyag ne prupita, wey impangguhud dan e ka nakita ran.

²⁶Te nakatahe e ka buyag ne prupita te neyitabu, migkahi e sikandin, “Sika ka prupita ne migsupak te suhu te Magbebaye ne Manama. Sikan naa ka impalusuran sikandin te Magbebaye te liyun eyew eggimatey kandin su sika iya ka inalag din kandin.” ²⁷ Ne ingkahiyen din e ka me anak din, “Sakangi niyu ka asnu ne eg-unturan ku.” Ne insakan-

gan dan en iya ka asnu. ²⁸ Ne miggi-panew e sikandin wey nakita rin en iya ka lawa te prupita ne nekeyibat diye te dalan, wey ka asnu wey liyun ne migsasindeg diye te dulug kayi. Ware ma mule keena te liyun ka minatey wey ke inggimatayan naa ka asnu. ²⁹ Ne inggenat e te buyag ne prupita ka minatey, indulan din seini te asnu wey in-uyan din e te eglibed diye te Bitil eyew egdamahen dan pad human iglebeng. ³⁰ Nataman, inlebeng din e ka minatey diye te lebenganan te kaap-apuan din, wey migsinehew sikandin wey ka me anak din te migkahi, “Keyid-u naan de iya ki suled!” ³¹ Pegkeimpus te eglebeng, ingkahiyen e te prupita ka me anak din, “Emun ke egpatey ad e, kayi e re nikaniyu ilebeng wey ipewulid niyu ka lawa ku te lawa rin. ³² Su egkatuman iya ka me guhuren ne impalalag te Magbebaye ne Manama kandin meytenged te altar diye te Bitil, wey te langun ne me panubaran diye te me bubungan te inged te Samarya.”

Ka subla ne dakel ne sale ni Hirubuwam

³³Ne minsan pad iling e dutu ka neyitabu, ware inniyuhi te Hari te Israil ne si Hirubuwam ka ma-reet ne me himu rin. Migpabulus-bulus sikandin ka migpangalam te me talagpanubad puun te langun ne etew eyew egpamakey diye te me panubaran ne diye te me bubungan. Eggimuwen din ne talagpanubad ka minsan hentew ne egkeupian ne egkeyimu ne talagpanubad. ³⁴ Ne seini ne himu ni Hirubuwam ka egpuunan ne nakasale ka kabuhalan din, wey migpuunan te karereetan wey pegkahuhus te migharian din.

Ka pegpatey te anak ni Hirubuwam

14Te seeye ne timpu, migderalu si Abiyas ne anak ni Hari Hirubuwam.² Ne ingkahiyen ni Hirubuwam ka asawa rin, “Hendiye ke pa ubag te Silu ne in-ugpaan ni Ahiyas ne prupita. Sikandin ka migkahi ne sikeddiey ka egkeyimu ne Hari te Israil. Kene ka peila te me etew ne sikeykew ka asawa ku.³ Uyani nu sikandin te sapulu ne timman ne paan, me mamun ne mannipis, wey sabeka ne banga ne teneb. Insei nu naa sikandin ke nekey ka egkeyitabu te anak ta, wey eglalahan ka nikandin.”

4Ne miggendiyad iya ka asawa ni Hirubuwam te baley ni Ahiyas diye te Silu. Kenad e egpakakita si Ahiyas su buyag e amana sikandin.⁵ Piru ingkahiyen e daan te Magbebeye ne Manama si Ahiyas te egginguma ka asawa ni Hirubuwam eyew eg-inse meytenged te anak dan ne migderalu. Ne ingkahiyen e te Magbebeye si Ahiyas ke nekey ka iglalag din.

Te nekeume e ka asawa ni Hirubuwam, ware sikandin migpeila ke hentew sikandin.⁶ Piru te pegkarineg ni Ahiyas te dahing te sikalan te asawa ni Hirubuwam te egeled te gumawan, migkahi e sikandin, “Lasud ka. Nakataha a ne sikeykew ka asawa ni Hirubuwam. Mania te kene ka egpeila ne sikeykew sika? Na, due mareet ne igpahuhud te Manama keddi diye te keykew.⁷ Uli kad e wey kahii nu si Hirubuwam te seini ka inlalag kandin te Magbebeye ne Manama, ka Manama te Israil, ‘In-alam ku sikeykew puun

te langun ne etew wey inggimu ku sikeykew ne pangulu te keet-etawan ku ne me Israilita.⁸ Inggawi ku ka migharian puun te kabuhalan ni Dabid wey imbehey kud seini keykew. Piru kene ka ne iling te suluhuanen ku ne si Dabid ne migtuman te me suhu ku, wey migpalintutuu keddiey te intiru ne pusung din. Iyan din de inggimu layun ka egpakapahale keddiey.⁹ Subla pad ka sale ne neyimu nu du te sale te nenekewun-a keykew mighari. Mig-inniyuhan ad e nikeykew, wey migpangimu ke pad iya man-e te me diyus-diyus wey putew ne me larawan, sikan naa ka nalangetan a keykew.¹⁰ ⁷¹ Ne puun due, igpasalerep kud te karereetan ka kabuhalan nu wey egpangimatayan kud ka langun ne lukes ne kabuhalan nu, uripen ma wey se kene. Egdereetan kud iya ka kabuhalan nu, iling te egsilaban ne lapek ne ware egkengasame.¹¹ Ne egpangenen te me asu ka langun ne egpamatey diye te siyudad, wey egpangenen te me manuk-manuk ka egpamatey diye te unayan, su sikeddiey ka Magbebeye ne Manama ka miglalag kayi.’ ”

12Ne migpabulus si Ahiyas ka migkahi te asawa ni Hirubuwam, “Ne, uli kad e diye te baley niyu. Ne emun ke egginguma kad e diye te siyudad niyu, egpatey e ka anak nu.¹³ Ne egdamag kandin ka langun ne etew te igkahibang ne balabahan ne migharian te Israil, wey iglebeng e sikandin. Sikandin de ka kabuhalan ni Hirubuwam ne igpakaayad-ayad iglebeng, su sabsabeka rin de te ingkahale te Magbebeye ne Manama te Israil.¹⁴ Timul pad due, egpaharian te Magbebeye ne Manama ka Israil te

⁷¹ + 14:10: 1Har 15:29.

Hari ne egdereet te peghari te kabuhalan ni Hirubuwam, wey egkeyitabu e sika kuntee. ¹⁵ Egleparan te Magbebaye ne Manama ka Israil, wey egpekeiling sikandin te egpakalampeslampes ne lelasangen diye te weyig. Ne egpaaween din e ka me etew puun kayi te matubung ne tane ne imbehey rin te me kaap-apuan dan. Egmege-suwayen din sikandan taman diye te kewun-aan te Weyig ne Iyupratis, su in-undulan dan ma ka langet te Magbebaye ne Manama te peggimu ran te me sungkaleg te diyus-diyus ne si Asira. ¹⁶ Eg-inniyuhan e sikandan te Magbebaye ne Manama tenged te me sale ni Hirubuwam ne iyan egpuunan ne nakasale ka me matig-Israil.”

¹⁷Ne mig-uli en iya ka asawa ni Hirubuwam diye te Tirsa. Pegginguma rin de iya te gumawan te baley, migpatey e ka bate. ¹⁸ Ne migdamag ka langun ne Israilita kandin, wey inlebeg dan e sikandin. Ne iling iya rue ka inlalag te Manama ki Ahiyas, ka prupita ne suluhuanen din.

Ka pegpatey ni Hirubuwam

¹⁹Ne ka duma pad ne neyimu ni Hirubuwam meytenged te pegpakig-gira rin wey te peghari din, nakasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Israil* . ²⁰ Daruwa ne pulu wey daruwa (²²) ne leg-un ka peghari ni Hirubuwam. Nataman, migpatey e sikandin wey nekegdume e sikandin te kaap-apuan din, wey si Nadab ne anak din ka migsulab kandin mighari.

Ka peghari ni Rihubuwam te Huda

(2 Kru. 11:5–12:15)

²¹Ne mighari degma diye te Huda si Rihubuwam ne anak ni Sulumun. Hep-at ne pulu wey sabeka (⁴¹) ka idad din te neyimu sikandin ne Hari te Huda. Mighari sikandin te sapulu wey pitu (¹⁷) ne leg-un diye te Hirusalim, ka siyudad ne in-alam te Magbebaye ne Manama puun te langun ne kabuhalan ne egpuun te me anak ni Hakub eyew egsimbaan kandin. Egngaranan ki Naama ka iney rin ne Amunihanen.

²²Ne mareet naan de iya ka inggimu te keet-etawan te Huda diye te Magbebaye ne Manama, wey subla pad ka inggimu ran du te inggimu te me kaap-apuan dan ne nakapeyibelu te Magbebaye ne Manama. ²³ ⁷² Migpangimu man-e sikandan te me panubaran diye te me bubungan, wey migpasasindeg sikandan te me pes-ek ne batu wey me sungkaleg te diyus-diyus ne si Asira diye te me bubungan wey diye te diralem te me kayu eyew egsimbeen dan. ²⁴ ⁷³ Ne timul pad due, duen pad man-e me lukes ne egmamelegye te lawa diye te tane. Inggimu te me matig-Huda ka lilinditi naan de iya ne me himu iling te inggimu te keet-etawan ne imparelrel te Magbebaye ne Manama te me Israilita puun te tane dan eyew egpekeugpe kayi ka me Israilita.

²⁵ ⁷⁴ Te igkalalimma ne leg-un te peghari ni Rihubuwam, inlusuran e ni Sisak ne Hari te Ihiptu ka Hirusalim.

⁷² + 14:23: 2Har 17:9-10.

⁷³ + 14:24: Diy 23:17.

⁷⁴ + 14:25: 2Kru 12:2-8.

⁷⁵ + 14:26: 1Har 10:16-17; 2Kru 9:15-16.

²⁶ ⁷⁵ Impanguwa rin ka me karatuan te timplu te Magbebaye, wey te palasyu te Hari. Impanguwa rin ka langun, lagkes ka langun ne me kalasag ne bulawan ne impeyimu ni Sulumun. ²⁷ Purisu, migpeyimu e man-e si Hari Rihubuam te kalasag ne burunsi eyew igliwan te me kalasag, wey imbehey rin seini te me upisyal te me talagtameng te gumawan te palasyu. ²⁸ Ne tagse eggendiye ka Hari te timplu te Magbebaye, eg-uyanen te me talagbantey rin ka me kalasag wey iglibed dan ded ka kalasag diye te malig-en ne tinesanan kayi.

29Ne ka duma pad ne neyimu ni Hari Rihubuam, nasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Huda* . ³⁰ Te intiru ne timpu te peghari ni Rihubuam, layun de sikandan egpahiggireey ki Hirubuam. ³¹ Ne migpatey e si Rihubuam wey nekegdume e sikandin te me kaap-apuan din, wey insabal sikandin diye te Siyudad ni Dabid. Si Naama ka ngaran te iney rin ne Amunihanen. Ne si Abiyas ne anak din ka migsubal kandin mighari.

Ka peghari ni Abiyas te Huda
(2 Kru. 13:1–14:1)

15Te igkasapulu wey walu (18) ne leg-un te peghari ni Hirubuam ne anak ni Nibat diye te Israil, migbunsud e mighari si Abiyas te Huda. ² Mighari sikandin te tatelu ne leg-un diye te Hirusalim. Si Maaka ka iney rin ne anak ni Absalum. ³ Ne inilingan din ded ka sale te amey rin,

⁷⁶ + 15:4: 1Har 11:36.

⁷⁷ + 15:5: 2Sam 11:1-27.

⁷⁸ + 15:6: 2Kru 13:3-21.

⁷⁹ + 15:12: 2Kru 15:8-15.

ware din sabekaa ka pusung din diye te Magbebaye ne Manama rin, kene ne iling te inggimu ni Dabid ne apu din. ⁴ ⁷⁶ Piru tenged ki Dabid, imbehayan ded si Abiyas te Magbebaye ne Manama rin te anak ne eghari subal kandin wey eggiresen te Hirusalim. ⁵ ⁷⁷ Su ka inggimu ni Dabid igkeele te Magbebaye ne Manama wey intuman din ka langun ne suhu te Magbebaye ne Manama te intiru ne umul rin, angin e te neyimu rin ki Uriyas ne Hitihanen. ⁶ ⁷⁸ Ne layun de egpahiggireey ensi Rihubuam wey si Hirubuam taman te timpu te peghari ni Abiyas. ⁷ Ne ka duma pad ne neyimu ni Abiyas, nakasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Huda* . Ne nataman migpahiggireey e degma ensi Abiyas wey Hirubuam.

8Migpatey si Abiyas wey nekegdume e sikandin te me kaap-apuan din, wey insabal diye te Siyudad ni Dabid. Ne si Asa ne anak din ka migsubal kandin mighari.

Ka peghari ni Asa te Huda
(2 Kru. 14:1-5; 15:16–16:6, 11-14)

9Te igkararuwa ne pulu (20) ne leg-un te peghari ni Hirubuam diye te Israil, neyimu e ne Hari si Asa diye te Huda. ¹⁰ Ne mighari sikandin diye te Hirusalim te hep-at ne pulu wey sabeka (41) ne leg-un. Apu sikandin ni Maaka, ka malitan ne anak ni Absalum. ¹¹ Inggimu ni Asa ka igkeele te Magbebaye ne Manama iling te inggimu te apu din ne si Dabid. ¹² ⁷⁹ Ne impandeldel rin puun te Huda

ka langun ne me lukes ne egmamel-egye te lawa diye te me panubaran dan, wey impangawe din ka langun ne diyus-diyus ne impangimu te me kaap-apuan din. ¹³ Ne impaawe din degma ka apu din mismu ne si Maaka te pegkarayna, su migpasasindeg ma sikandin te me sungkaleg te diyus-diyus ne si Asira. Impepameled ni Asa ka me diyus-diyus ne sungkaleg wey impasilaban din e seini diye te napu te Kidrun. ¹⁴ Minsan ke ware naamin naawe ka me panubaran diye te me bubungan, insabeka red ni Asa ka pusung din diye te Magbebaye ne Manama rin te intiru ne umul rin. ¹⁵ Ne in-uyan din ka matulus ne kasangkapan ne inggimu rin wey te amey rin diye te timplu te Magbebaye ne Manama lagkes ka pelata, bulawan, wey duma pad ne kasangkapan.

16Ne layun de egpahireey si Asa ne Hari te Huda wey si Baasa ne Hari te Israil taheed te sikandan pad ka me Hari te Huda wey Israil. ¹⁷ Sabeka ne timpu, inlusuran ni Baasa ne Hari te Israil ka Huda. In-alad ni Baasa te matikang wey makepal ne batu ka siyudad te Rama eyew ware minsan hentew ne egpakalihawang wey egpakaseled diye te inged ni Asa ne Hari te Huda. ¹⁸ Seeye naa ka ingkuwa ni Asa ka langun ne pelata wey bulawan ne nasame diye te timplu te Magbebaye ne Manama wey te palasyu rin. Impeuyan din seini te me suluhuanen din diye ki Bin-Hadad ne Hari te Sirya ne diye mig-ugpe te Damasku, ne anak ni Tabrimun wey apu ni Hisiyun. Impanahaan din si Bin-Hadad te migkahi, ¹⁹ “Eggimu ki te kasabutan ne egpalapihey ki, iling te inggimu te me amey ta. Ne kua nu naa ka impeuyan ku keykew

ne pelata wey bulawan eyew igdasag ku keykew. Ne tempuha nud naa ka kasabutan nu ki Baasa ne Hari te Israil eyew eg-awe e sikandin te tane ku.”

20Ne mig-uyun si Bin-Hadad ki Hari Asa, wey migpeuyan sikandin te me pangulu te sundalu rin ne eglusud te me siyudad te Israil, wey naahew ran ka Iyun, ka Dan, ka Abil-Bit-Maaka, wey ka inged ne marani te Lanew te Galiliya, wey ka intiru ne inged ne sakup te Naptali. ²¹ Te pegkarineg dutu ni Baasa, migsanggal e sikandin ka eg-alad te Rama wey miglibed e sikandin diye te Tirsa.

22Ne immanduan ni Hari Asa ka langun ne etew te Huda ne egpanguen ka me batu wey me geed ne inggamit ni Baasa diye te Rama. Ne inggamit e degma seeye ni Hari Asa eyew eggimuwen ne matikang, wey makepal ne alad te Giba ne sakup te Binhamin wey Mispa. ²³ Ne ka langun ne neyimu ni Asa, ka langun ne kapanaluwan din, ka meupiya ne me himu rin wey ka me lungsud ne impasasindeg din, nasulat langun diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Huda*. Piru te nabuyag e sikandin, duen e dalu rin diye te paa. ²⁴ Ne migpatey e si Asa wey nekegdume e sikandin te me kaap-apuan din, wey insabal e sikandin diye te Siyudad ni Dabid. Ne si Hihusapat ne anak din ka migsupal kandin mighari.

Ka peghari ni Nadab te Israil

25Te igkarangeb e ne leg-un te peghari ni Asa te Huda, neyimu e ne Hari te Israil ka anak ni Hirubuwan ne si Nadab, wey mighari sikandin te daruwa ne leg-un. ²⁶ Mareet naan de iya ka inggimu ni Nadab

diye te Magbebaye ne Manama—mig-ikul red sikandin te mareet ne hinimuwan te amey rin ne iyan egpuunan ne nakasale ka langun ne Israilita.

27Ne si Baasa ne anak ni Ahiyas ne puun te kabuhalan ni Isakar, migplanu mule te mareet ki Nadab. Ne taheed te inlingutan enni Nadab duma te me sundalu rin ka siyudad te Gibitun ne sakup te me Pilstihanen, inggimatayan e sikandin ni Baasa. ²⁸ Neyitabu seini te igkatelu ne leg-un te peghari ni Asa diye te Huda. Sikan naa ka mighari e si Baasa diye te Israil subal ki Nadab. ²⁹ ⁸⁰ Te mighari e si Baasa, impangimatayan din e ka langun ne sakup te kabuhalan ni Hirubuwam. Nahule iya sikandan langun iling te impahuhud te Magbebaye ne Manama ki prupita Ahiyas ne matig-Silu. ³⁰ Neyitabu seini su impasagkilan ma ni Hirubuwam ka Magbebaye ne Manama te Israil tenged te me sale ne inggimu rin ne iyan egpuunan ne nakasale ka me Israilita.

31Ne ka duma pad ne neyimu ni Nadab, nakasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Israil*. ³² Ne layun de egpahiggireey ensi Asa ne Hari te Huda, wey si Baasa ne Hari te Israil taheed te sikandan pad ka mighari.

Ka peghari ni Baasa te Israil

33Te igkatelu e ne leg-un te peghari ni Asa te Huda, migbunsud e mighari si Baasa ne anak ni Ahiyas te intiru ne Israil. Mighari sikandin te Tirsa te daruwa ne pulu wey hep-at (24) ne leg-un. ³⁴ Ne mareet naan de iya ka inggimu rin diye te Magbebaye

ne Manama, mig-ikul red sikandin te mareet ne hinimuwan ni Hirubuwam, wey sikandin ded man-e ka egpuunan ne nakasale ka me Israilita.

16Ne impanengneng te Magbebaye ne Manama si prupita Hihu ne anak ni Hanani ne eglalahan si Baasa te egkahi, ² “Ware karuan nu dengan iling te basak piru in-alam ku wey inggimu ku sikeykew ne pangulu te keet-etawan ku ne me Israilita. Ne kuntee, in-iling kad te mareet ne hinimuwan ni Hirubuwam wey in-alak nud e te sale nu ka keet-etawan ku. Sikan naa ka impeyibelu a nikeykew. ³ Purisu, egdereetan kud e sikeykew wey ka me kabuhalan nu, iling te inggimu ku te me kabuhalan ni Hirubuwam ne anak ni Nibat. ⁴ Ne egpangeenen te me asu ka me sakup te kabuhalan nu ne egpamatey diye te siyudad, wey egpangeenen te me manuk-manuk ka egpamatey diye te unayan.”

5Ne ka duma pad ne neyimu ni Baasa te peghari din, ka langun ne kapanaluan din, nakasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Israil*. ⁶ Nataman, migpatey e si Baasa wey nekegdume e sikandin te me kaap-apuan din wey insabal diye te Tirsa. Ne si Ila ne anak din ka migsabal kandin mighari.

7Ne duen pad man-e impanengneng te Magbebaye ne Manama ki Hihu ne prupita meytenged ki Baasa, wey te me kabuhalan din, tenged te me mareet naan de iya ne inggimu rin diye te Magbebaye ne Manama. Nalangetan pad man-e sikandin ki Baasa su mig-iling sikandin te mareet

⁸⁰ + 15:29: 1Har 14:10.

ne hinimuwan ni Hirubuwam wey impangimatayan din pad man-e ka langun ne kabuhalan ni Hirubuwam.

Ka peghari ni Ila te Israil

8Te igkararuwa ne pulu wey hen-em (26) ne leg-un te peghari ni Asa diye te Huda, neyimu e ne Hari si Ila diye te Israil. Diye sikandin migugpe te Tirsas, wey mighari sikandin te daruwas ne leg-un.⁹ Piru si Simri ne sabeka te me kumandir din ne impiyalan te baad te me karwahirin, migplanu mule te mareet kandin. Sabeka ne aldew, newubug-hubug si Ila diye te baley ni Arsa diye te Tirsas. Si Arsa ka insalihan din te palasyu rin.¹⁰ Ne migseled e mule si Simri diye te baley wey inggimatayan din e si Ila, wey sikandin e ka migsubal mighari. Neyitabu seini te igkararuwa ne pulu wey pitu (27) ne leg-un te peghari ni Asa diye te Huda.

11Te migbunsud e sikandin mighari, impangimatayan din e ka langun ne kabuhalan ni Baasa. Impangimatayan din degma ka langun ne me karumaan din ne lukes ne epakasuli kandin wey ka me alukuy rin.¹² Ne sumale te impahuhud te Magbebaya ne Manama ki prupita Hihu diye ki Baasa, impangimatayan en iya ni Simri ka langun ne kabuhalan ni Baasa.¹³ Neyitabu seini tenged te me sale ni Baasa wey te anak din ne si Ila, ne iyan egpuunan ne nakasale degma ka Israil. Impeyibelu dan ka Magbebaya ne Manama te Israil tenged te me diyus-diyus dan.¹⁴ Ne ka дума pad ne neyimu ni Ila, nakasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Israil*.

Ka peghari ni Simri te Israil

15Te igkararuwa ne pulu wey pitu (27) ne leg-un te peghari ni Asa diye te Huda, mighari e si Simri te Israil. Migugpe sikandin diye te Tirsas, piru pitu re sikandin ne aldew ka mighari. Su te seeye ne timpu, inlingutan e te me sundalu te Israil ka siyudad te Gibitun ne nasakup te me Pilstihanen.¹⁶ Te nanengnengan e te me sundalu te Israil ne planu bes ni Simri ka peggimatey te Hari, inggimuran e ne Hari te Israil si Umri ne pangulu te me sundalu te seeye ne aldew diye te kampu.¹⁷ Nataman, migawe e si Umri diye te Gibitun wey migtakereg e sikandin duma te me sundalu rin ka egingut te Tirsas.¹⁸ Te nakita ni Simri ne naahew e ka siyudad, miggendiyad e sikandin te taliware te palasyu, wey insilaban din e ka palasyu su mig-ehet-ehet e sikandin.¹⁹ Neyitabu seini tenged te me sale ne inggimuran. Mareet naan de iya ka inggimuran diye te Magbebaya ne Manama, wey in-ikul rin ka hinimuwan ni Hirubuwam ne iyan egpuunan ne nakasale ka langun ne Israilita.²⁰ Ne ka дума pad ne neyimu ni Simri, lagkes ka mareet ne planu ne inggimuran, nakasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Israil*.

Ka peghari ni Umri te Israil

21Te seeye ne timpu, nabaad te daruwa ka me etew te Israil: ka sabeka ne baad egkeupian ne si Tibni ne anak ni Ginat ka egkeyimu ne Hari, wey ka sabeka ne baad uyun ki Umri.²² Piru natalu iya te me etew ne mig-uyun ki Umri ka me etew ne mig-uyun ki Tibni—napatey si Tibni wey iyan neyimu ne Hari si Umri.²³ Te igkatatelu ne pulu wey sabeka (31) ne leg-un te peghari ni Asa te Huda, neyimu e ne

Hari si Umri te Israil, wey mighari sikandin te sapulu wey daruwa (12) ne leg-un. Mighari sikandin diye te Tirsu te hen-em ne leg-un.²⁴ Nataman, imbeli rin e ka bubungan te Samarya diye ki Simir te hen-em ne pulu wey walu (68) ne kilu ne pelata. Ne miggimu e sikandin te siyudad diye ne in-alad te matikang wey makepal ne batu, wey ingaranan din te Samarya, puun te ngaran ni Simir, ka imbeliyen din te bubungan.

25Ne mareet naan de iya ka inggimu ni Umri diye te Magbebaya ne Manama—kene iya egkeilingan ka mareet ne neyimu rin te nenekewun-a kandin mighari.²⁶ In-ilingan din ded ka mareet ne me hinimuwan ni Hirubuwam ne iyan egpuunan ne nakasale ka me Israilita. Impasagkilan din ded iya ka Magbebaya ne Manama ne egkalangetan te me diyusdiyus dan.²⁷ Ne ka duma pad ne neyimu ni Umri, wey langun ne kapanaluwan din, nakasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Israil*.²⁸ Nataman, migpatey e si Umri wey nekegdume e sikandin te me kaap-apuan din wey insabal diye te Samarya. Ne si Ahab ne anak din ka migsubal kandin mighari.

Ka peghari ni Ahab te Israil

29Te igkatatelu wey walu (38) ne leg-un te peghari ni Asa diye te Huda, migbunsud e mighari si Ahab ne anak ni Umri diye te Israil, wey mighari sikandin diye te Samarya te daruwa ne pulu wey daruwa (22) ne leg-un.³⁰ Ne mareet ka inggimu ni Ahab diye te Magbebaya ne Manama du te nenekewun-a kandin mighari.

⁸¹ + 16:34: Huswi 6:26.

⁸² + 17:1: San 5:17.

³¹ Warad iya sikandin migduwa-ruwa ka mig-iling ki Hirubuwam ne amana ne makasesale: in-asawa rin pad man-e si Hisibil, ka anak ni Hari Itbaal ne Hari te Sidunihanen, wey migpamakey, wey migsimba ki Baal.³² Ne migpeyimu sikandin te implu wey panubaran para ki Baal diye te Samarya.³³ Migpasasindeg man-e sikandin te sungkaleg te diyusdiyus ne si Asira. Subla pad ka neyimu ni Ahab ne nakapeyibelu te Magbebaya ne Manama te Israil du te langun ne nekewun-a kandin mighari te Israil.³⁴ ⁸¹ Te timpu te peghari ni Ahab te Israil, due degma etew ne matig-Bitil ne engaranan ki Hil ne migpasasindeg te inged te Hiriku. Te neimpusan din e ka pabunsuran te Hiriku, migpatey e ka panganey ne anak din ne si Abiham. Te impasasindeg din e ka me gumawan, migpatey e degma ka igkalitan ne anak din ne si Sigub. Neyitabu seini se langun su seini iya ka impalalag te Magbebaya ne Manama ki Huswi ne anak ni Nun.

Ka pegtagne ni Ilyas te egginguma ne gulabung

17 ⁸² Due sabeka ne prupita ne engaranan ki Ilyas ne matig-Tisbi ne sakup te Gilyad. Ne ingkahyan din si Hari Ahab, “Igsaad ku keykew te ngaran te Magbebaya, ka manekal ne Manama te Israil ne impamakey ku, ne ware demmug wey ke uran naa ne egginguma te tatelu ne leg-un angin e ke egpeuranen ku.”² Ne impanengneng si Ilyas te Magbebaya ne Manama,³ “Awe kad e kayi wey hendiye kad te igsile. Heles ka diye te beuhan te Kirit, dapit te igsile te Hurdan.”⁴ Ne diye ka angey te eg-inumen

nu te beuhan wey egshuen ku ka me uwak eyew egdulung keykew te pegkeen diye.”

5Ne intuman en iya ni Ilyas ka inalag kandin te Magbebaya ne Manama. Miggendiyad e sikandin te beuhan te Kirit, wey diyad e sikandin mig-ugpe. ⁶ Ne ka me uwak ka egdulung kandin te paan wey ngalap tagse maselem wey maapun. Ne diyad iya sikandin mig-inum te beuhan. ⁷ Nataman, neetiyan e ka beuhan su ware man e mig-uran.

Si Ilyas wey ka balu ne matig-Saripat

8Ne impanengneng te Magbebaya ne Manama si Ilyas, ⁹ ⁸³ “Hendiye ka te inged te Saripat ne marani te Sidun, wey diye ka ugpe. Duen e insuhu ku ne balu ne mig-ugpe diye eyew egbehey keykew te pegkeen.” ¹⁰ Ne miggendiyad en iya si Ilyas te Saripat. Te egpalinggume e sikandin diye te gumawan te siyudad, nakakita sikandin te balu ne egpangayu. Ne in-umew e ni Ilyas ka balu te migkahi, “Uyani e pa ubag te deisek ne weyig eyew egpekeinum a.” ¹¹ Te eg-angey e ka balu te weyig, in-umew e man-e sikandin ni Ilyas, “Lagkesi nu ubag te deisek ne paan.”

12Ne migtabak ka balu, “Nakanengneng ka manekal ne Magbebaya ne Manama nu ne wara a nekeyilutu te paan. Duen naan de ubag sengekemkem ne harina ku diye te banga, wey deisek ne mentika te ulibu diye te gerepun. Sikan naa ka migpangayu a eyew eggilutuen ku seini para kanami

te talaanak, eyew egpakakeen key te kene key pad egpatey.”

13Ne ingkahiyen sikandin ni Ilyas, “Kene ka kalaggew, hendiye kad e wey himuwa nud ka inalag nu. Piru hilitui e pa ubag hun-eyi te deisek ne paan wey uyana nu kayi, wey hilitua nud e ka same para kaniyu. ¹⁴ Su seini ka inalag te Magbebaya ne Manama, ka Manama te Israil, ‘Kene egkaaminan te harina wey mentika ka me tahanan nu taman te aldew ne egpeuranan kud e man-e ka kalibutan, wey egpanubu e man-e ka me pinamula.’ ”

15Ne miggipanew e ka balu wey inggimu rin e ka inalag ni Ilyas. Ne mananey iya naamini te egkakeen si Ilyas, ka balu wey ka anak din. ¹⁶ Ne iling iya te inalag te Magbebaya ne Manama ki Ilyas, ware iya naamin ka harina wey ka mentika diye te me tahanan.

17Ne peglihat te pila ne aldew, migderalu ka anak te balu wey mampit naan de iya ka bate, wey migpatey en iya. ¹⁸ Ne ingkahiyen te balu si Ilyas, “Etey te Manama, mania te inggimu nu seini keddi? Iyan nu bes inggendini eyew igpasuman-uman keddiey ka me sale ku, wey eyew eggimatayan ka anak ku?”

19Ne ingkahiyen e ni Ilyas ka balu te egkuen din ka lawa te bate. Ne ingkuwa rin en iya seini puun te iney, wey in-uyan din e diye te sinabeng ne in-ugpaan din diye te dibabew, wey impeyibat din e diye te hibatanan din. ²⁰ Ne migsinehew si Ilyas diye

⁸³ + 17:9: Luk 4:25-26.

te Magbebaya ne Manama te migkahi, “He Magbebaya ne Manama ku, mania te impeuyanan nu pad te karereetan seini se balu ne impamaneyikan ku, pinaahi te peggimatey nu te anak din?”²¹ ⁸⁴ Ne inlangkeban din ka bate te katatelu, wey migsinehew sikandin diye te Magbebaya ne Manama te migkahi, “He Magbebaya ne Manama ku, uyaha nu ubag ka seini ne bate!”²² Ne intabak te Magbebaya ne Manama ka peg-ampu ni Ilyas, wey neuyag en iya man-e ka bate.

23Ne in-enu e ni Ilyas ka bate, wey in-uyan din e seini te egpamaneug te haهران palibed diye te iney rin, wey inggkahiyan din e ka iney, “Pitawa nu, neuyag e ka anak nu!”

24Ne migkahiyan te balu si Ilyas, “Nanengnengan kud e kuntee ne etew ka iya te Manama, wey malehet iya ka impalalag keykew te Magbebaya ne Manama!”

Si Ilyas wey ka me prupita ni Baal

18Te igkatatelu e ne leg-un te gulabung, impanengneng te Magbebaya ne Manama si Ilyas, “Hipanew ka, wey pakita ka ki Hari Ahab su egpeuranen kud e.”² Ne miggendiyad en iya si Ilyas ki Ahab.

Te seeye ne timpu, mangune-kune e ka bitil diye te Samarya,³ sikan naa ka impeumew ni Ahab si Ubadiyas, ka impiyalan din te palasyu. Amana ne matinumanen si Ubadiyas te Magbebaya ne Manama.⁴ Te ware pad migpangimatey si Hisibil ne asawa ni Ahab te me prupita te Magbebaya ne

Manama, indume e ni Ubadiyas ka sabeka ne gatus (100) ne me prupita, wey inggeles din e sikandan diye te daruwa ne sulung, tiglalimma ne pulu (50) te tagse sulung, wey imbehayan din sikandan te egkakeen wey weyig.⁵ Ne ingkahiyan ni Ahab si Ubadiyas, “Eggipanew ki wey egpitawen ta ka langun ne sebseb wey me napu te inged ta, kema ke egpakakita ki te me hilamunen eyew kene ded egpatey te gutas ka me kudde wey ka me mula,⁸⁵ wey kema ke kenad ne keilangan ne egpangimatayan ka me mananap.”⁶ Sikan naa ka migpasabutey e sikandan ke hendei sikandan egbaya ka egpamitew. Nataman migpasuwayey e sikandan—mig-ikul si Ahab te sabeka ne dalan ka misabsabeka, wey mig-ikul degma si Ubadiyas te lein ne dalan ka migpasabsabeka.

7Te diyad e si Ubadiyas te dalan, nasinug-ung din e si Ilyas. Nekeila sikandin ki Ilyas, wey mig-usengul sikandin diye te tangkaan ni Ilyas wey migkahi, “Sikeykew iya seini, Ahalen Ilyas?”

8Ne migtabak si Ilyas, “Uya, sikeddiey iya. Hendiye ka te ahalen nu wey lalahi nu sikandin te nakalibed ad e.”

9Ne migtabak si Ubadiyas, “Ahale, nekey-a ka neyimu ku ne sale te igbehey ad e nikeykew ki Ahab, eyew eggimatayan ad nikandin?”¹⁰ Eglalahan ku sikeykew te malehet diye te tangkaan te manekal ne Magbebaya ne Manama nu, ne ware inged wey migharian ne ware pabayei te ahalen ku te etew rin eyew egpamitew

⁸⁴ + 17:21; 2Har 4:34-35.

⁸⁵ + 18:5 Sabeka seini ne ayam ne anak te lukes ne asnu wey beyan ne kudde.

keykew. Ne emun ke egkahi ka me pangulu te inged ne ware ka diye te inged dan, egpasaaren sikandan ni Ahab ne kene ka iya nikandin egkakita diye. ¹¹ Ne kuntee, egshuhen a nikeykew ne egkahian ka ahalen ku te kayi kad e? ¹² Ne etuwey iyug-iyug ku re ne eg-uyanen kad te Panisingan te Magbebaya ne Manama diye te inged ne ware ku nataheyi, wey kene kad egkiteen ni Ahab te egkapangguhuran kud sikandin, eggimatayan a iya nikandin. Nakanengneng ka ne amana a ne matinumanen ne egpamakey te Magbebaya puun te bate e pad. ¹³ Ware ke bes nakanengneng te inggimu ku te sabeka ne gatus (100) ne prupita te Magbebaya ne Manama, te egpangimatayan e perem sikandan ni Hisibil? Ingeles ku sikandan te daruwa ne sulung—tiglalimma ne pulu (50) ka tagse sulung wey impakeen ku sikandan. ¹⁴ Ne mania te egshuhen ad e nikeykew eyew eglalahan ka ahalen ku te kayi kad e? Eggimatayan a iya nikandin!”

15Ne migtabak si Ilyas, “Igpahunlibet ku te manekal wey Amana ne Maresen ne Magbebaya ne Manama ne impamakey ku, ne egpakita a iya kandin kuntee.”

16Ne miggendiyad en iya si Ubadiyas ki Hari Ahab wey ingkahian din e te due si Ilyas. Ne miglihawang e si Ahab eyew egshungung ki Ilyas. ¹⁷ Te nakite e ni Ahab si Ilyas, migbalbalukan e sikandin, “Sikeykew iya seini ka talagsamuk te Israil?”

18Ne migtabak si Ilyas, “Kene ne sikeddiey ka talagsamuk te Israil, ke kene sikeykew wey ka me kabuhalan

te amey nu. Ware niyu tumana ka me suhu te Magbebaya ne Manama, su migpamakey kew te me larawan te diyus-diyus ne si Baal. ¹⁹ Ne kuntee, ipalibulung nu ka langun ne Israilita diye te Bubungan te Karmil, wey dumaa nu ka hep-at ne gatus wey lalimma ne pulu (450) ne me prupita ni Baal, wey ka hep-at ne gatus (400) ne me prupita te diyus-diyus ne si Asira ne imbulihan ni Rayna Hisibil.”

20Ne impeumew en iya ni Ahab ka langun ne Israilita wey inlibulung din e ka me prupita diye te Bubungan te Karmil. ²¹ Ne migparani si Ilyas te langun ne etew wey migkahi, “Ken-u kew pad egpakasuman-suman te kene egkaayun ne egdaruween ka suman-suman ta? Ke iyan iya Manama ka Magbebaya ne Manama, simbaa niyu sikandin. Piru ke si Baal ka Manama, simbaa niyu sikandin!” Piru warad iya migmanlelalag ka me etew. ²² Ne migkahi si Ilyas kandan, “Sikeddiey re iya, sikeddiey naan de iya ka nasame ne prupita te Magbebaya ne Manama, piru hep-at ne gatus wey lalimma ne pulu (450) ka me prupita ni Baal. ²³ Uyani key nikaniyu te daruwa ne turu ne baka, wey paalama niyu ka me prupita ni Baal te sabeka eyew igpanubad dan. Egpanggupalen dan seini wey igampew te me kayu diye te altar dan. Piru kene dan seini egtemehan. Ne iling ded degma ka eggimuwen ku te sabeka ne turu. ²⁴ Eg-ampu ka me prupita ni Baal te diyus-diyus dan, wey eg-ampu a degma te Magbebaya ne Manama. Ka egtabak ne egpeuyan te hapuy, sikandin iya ka malehet ne Manama.”

Ne migmanguleyi e ka me etew ne mig-uyun.

25Ne ingkahiyen ni Ilyas ka me prupita ni Baal, “Puun su masulug niyu ma, hun-a kew e alam te sabeka ne turu wey andama niyud e seini. Ampu kew te diyus-diyus niyu, piru kene niyu temehi ka me kayu.”

26Ne mig-alam en iya sikandan te sabeka ne turu ne imbehey kandan. In-andam dan seini wey mig-ampu e sikandan ki Baal puun te maselem taman te meudtu ka migkahi, “He Baal, tabaka key ubag nikeykew!” Egmanesayew sikandan ka egmanlingut-lingut te altar ne inggimu ran, piru warad iya migtabak kandan.

27Te meudtu e, migbunsud e si Ilyas ka egdali-di kandan ne migkahi, “Tamtamani niyu pa te eg-ampu! Manama buwa ma iya si Baal, kema ke duen de insuman-suman din, wey kema ke mig-indes pad sikandin, wey kema ke migleug-leug pad sikandin wey ke nakalipereng naa, wey keilangan ne egpukawen niyu!”²⁸

Ne migtamamanan pad iya te me prupita ka peg-ampu dan, wey impamalian dan ka me lawa ran te me ilab wey me gepes sumale te tuluwen dan taman te egmanihis e ka langesa.²⁹ Ne taman te maapun e seini ne migpabulus-bulus de due sikandan ka egpangumew te manama ran, taman te timpu e te pegpanubad te egkasagkup. Piru warad iya narineg dan ne laheng ne migtabak kandan.

30Nataman, ingkahiyen e ni Ilyas ka me etew, “Parani kew keddi.” Ne migparani en iya ka me etew kandin, wey in-ay-ayaran din e ka nahuhus ne altar te Magbebaya ne Manama.³¹ ⁸⁶ Migkuwa si Ilyas te sapulu wey daruwa (12) ne batu, sumale te kasulug te me kabuhalan ne egpuun te me anak ni Hakub, ka etew ne impanengneng te Magbebaya ne Manama ne enggaranan te Israil.³² Ne inggimu rin e ne altar ka me batu para te Magbebaya ne Manama, wey inlingutan din seini te egkanal te eleg ne egkatahuan te hep-at ne gelun ne weyig.³³ Ne impanguntud din e ka me kayu diye te altar, impanggupal din ka turu wey impangampew rin e te me kayu. Ne ingkahiyen din e ka me etew, “Hipenua niyu te weyig ka hep-at ne banga wey itisi niyu ka igpanubad wey ka me kayu.” Ne in-itisen dan en iya.³⁴ Ne migkahi e man-e si Ilyas, “Abayi niyu pa itisi.” Ne in-itisen dan en iya man-e. Ne migkahi pad iya man-e sikandin, “Abayi niyu pa man-e itisi.” Ne in-itisen dan en iya man-e.³⁵ Ne napenu e ka kanal wey migpanulayas e ka weyig ne nakalingut te altar.

36Te timpu e te pegpanubad te egkasagkup, migparani e si Ilyas te altar wey mig-ampu e sikandin ne migkahi, “He Magbebaya ne Manama, ka Manama ni Abraham, ni Isaak, wey ni Hakub, pamaleheti nu kuntee ne sikeykew ka Manama te Israil, ne sikeddi ka suluhuanen nu, wey inggimu ku ka langun puun su in-suhu a nikeykew.³⁷ Tabaka a ubag nikeykew Magbebaya ne Manama, eyew egpakanengneng seini se me etew ne sikeykew iya ka Mag-

⁸⁶ + 18:31: Hin 32:28; 35:10.

bebaye ne Manama, wey egpaliberen nud sikandan diye te keykew.”

38Ne sahuhone ne migpeuyan ka Magbebaye ne Manama te hapuy, wey natutung e ka impanubad, ka me kayu, ka me batu, wey ka me abu, wey apil pad iya nammara ka kanal. ³⁹ Te nakita seini te me etew, miglangkeb e sikandan ka migmanguleyi te migkahi, “Ka Magbebaye ne Manama, iyan iya Manama! Sikandin de iya ka Manama!”

40Ne insuhu e sikandan ni Ilyas te migkahi, “Pandakepa niyu ka me prupita ni Baal! Kene niyu tuhuti ne due egpakapallahuy kandan minsan sabeka!” Ne impandakep en iya te me etew ka langun ne prupita, wey in-uyan e sikandan ni Ilyas diye te beuhan te Kisun, wey impangimatayan din e sikandan diye.

Ka katammanan te gulabung

41Ne ingkahiyen e ni Ilyas si Hari Ahab, “Takereg kad e, keen ka wey inum ka su egkarineg kud ka lehes te makeseg ne uran.” ⁴²

⁸⁷ Te miggendiyad en iya si Ahab eyew egkeen, migtakereg e si Ilyas diye te puntul te Bubungan te Karmil. Ne diye, migpanimbuel e sikandin ka mig-usengul te me buel din. ⁴³ Ne migkahiyen din ka suluhuanen din, “Takereg ke pa ubag wey pantew ka diye te dahat.”

N e migtakereg en iya ka suluhuanen din. Ne miglibed e sikandin wey migkahi, “Ware ma nakita ku diye te dahat.” Ne kapapitu sikandin palibera ni Ilyas eyew egpantew diye te da-

hat. ⁴⁴ Te igkapitu rin e te eglibed ingkahiyen din si Ilyas, “Nakakita a te gapun ne miglepew diye te ampew te dahat ne iling de iya karakel te belad te etew.”

N e insuhu e ni Ilyas ka suluhuanen din, “Hendiye ka ki Hari Ahab wey peuntura nud e sikandin te karwahi rin. Peulia nud sikandin te kene pad egkasapenan te uran.”

45Te nalingen-ngen de iya, kenad egkakita ka langit te makepal ne kibel. Ne migpangalamag e, wey miglugsu e ka dakel ne uran. Ne miguntud e si Ahab te karwahi rin ka eglibed diye te Hisril. ⁴⁶ Ne imbehayen si Ilyas te Magbebaye ne Manama te geem—inlunsen din ka hinabel rin taman te liwaraan wey intetabed din, wey migpallahuy e sikandin. Ne nekewun-a pad sikandin te karwahi ni Ahab ka migpallahuy peendiye te gumawan te Hisril.

Ka peggendiye ni Ilyas te Bubungan ne Sinay

19Te nekeuli e si Hari Ahab, ingguhuran din e ka asawa rin ne si Hisibil te langun ne inggimu ni Ilyas, wey ke immenu rin te egpangimatey ka langun ne prupita. ² Sikan naa ka impanahaan e ni Hisibil si Ilyas te migkahi, “Eggimatayan a te me manama ke kene ku eggimuwen kaaselem keykew ka inggimu nu te me prupita.” ³ Ne naaldeke e si Ilyas wey miggendiyad e sikandin te Birsiba ne sakup te Huda, duma te suluhuanen din.

⁸⁷ + 18:42-45: San 5:18.

Ne inggaat din e diye ka suluhuanen din. ⁴ ⁸⁸ Ne migpabulus e sikandin miggiapanew ka sabsabeka te intiru ne aldew peendiye te disirtu. Ne migpinuu pad sikandin diye te diralem te kayu, wey mig-ampu ne egkeupian e sikandin ne egpatey. Ne migkahi sikandin, “Magbebaya ne Manama, eleg e ubag. Angaya ad nikeykew, egkeupian ad ne egpatey iling te me apu ku!”

5Ne miggibat e sikandin diye te diralem te kayu wey nakalipereng e. Nataman, sauhune ne due panalihan te Manama ne migpukew kandin wey migkahi, “Enew kad wey keen ke pa.” ⁶ Migpanil-ap-sil-ap sikandin wey nakita rin e ka paan ne inggilutu wey ka sengegerepun ne weyig dapit te egke-ulunan din. Ne migkeen e sikandin wey mig-inum, wey miggibat e man-e sikandin. ⁷ Ne miglibed e man-e ka panalihan te Manama wey impukew e man-e sikandin te migkahi, “Enew kad wey keen ke pa, su mariyu pad amana ka eggendiyaan nu.” ⁸ Ne mig-enew e man-e si Ilyas, wey migkeen wey mig-inum e sikandin. Ne migmanekal e sikandin tenged te ingkeen din, wey miggiapanew e sikandin te hep-at ne pulu (40) ne aldew peendiye te Bubungan ne Sinay, ka bubungan te Manama. ⁹ Ne nekeume e sikandin diye te sulung wey diyad en iya sikandin miggirehe.

Ne impanengneng sikandin te Magbebaya ne Manama wey migkahiyen, “Ilyas, nekey-a ka eggimuwen nu kayi?”

10 ⁸⁹ Ne migtabak si Ilyas, “Sikeykew re iya ka impamakey ku, he Amana ne Maresen ne Magbebaya ne Manama. Piru ware tumana te me Israilita ka kasabutan nu kandan. Im-mangguhuh dan ka me altar nu, wey impangimatayan dan ka langun ne me prupita nu. Sikeddiey naan de iya ka nasame, wey egpamitawen ad e nikandan kuntee eyew eggimatayan ad degma.”

11Ne migkahiyen sikandin te Magbebaya ne Manama, “Lihawang ka wey sasindeg ka kayi te tangkaan ku, kayi te puntul te bubungan.” Ne miglihad e ka Magbebaya ne Manama, wey migpangalamag te meemen. Ne nenaperi ka me bubungan wey nallupet ka me batu, piru ware diye te kalamag ka Magbebaya ne Manama. Peg-engked te kalamag, miglilinug e piru ware diye te linug ka Magbebaya ne Manama. ¹² Peg-engked te linug, duen e hapuy, piru ware diye te hapuy ka Magbebaya ne Manama. Peg-engked te hapuy, duen e meyimulung ne laheng.

13Te pegkarineg ni Ilyas dutu, imbunbunan din ka ulaula rin te ingkukuyumbu rin ne manggad. Miglihawang sikandin wey migsasindeg diye te lihawangan te sulung. Ne due laheng ne narineg din ne migkahi, “Ilyas, nekey-a ka eggimuwen nu kayi?”

14Ne migtabak si Ilyas, “Sikeykew re iya ka impamakey ku, he Amana ne Maresen ne Magbebaya ne Manama. Piru ware tumana te me

⁸⁸ + 19:4: Hun 4:3.

⁸⁹ + 19:10-14: Rum 11:3.

Israilita ka kasabutan nu kandan. Im-mangguhuh dan ka me altar nu, wey impangimatayan dan ka langun ne me prupita nu. Sikeddiey naan de iya ka nasame, wey egpamitawen ad e nikandan kuntee eyew eggimatayan ad degma.”

15 ⁹⁰ Ne migkahiyen sikandin te Magbebaye ne Manama, “Libed ka diye te imbaye nu, wey hendiye ka te disirtu, marani te Damasku. Ne emun ke diye kad e, itisi nu te lana ka ulu ni Hasail palinneu ne eghari e sikandin te Sirya. ¹⁶ ⁹¹ Itisi nu degma ka ulu ni Hihu ne apu ni Nimsi palinneu ne eghari e sikandin te Israil, wey ni Ilisyu ne anak ni Sapat ne matig-Abil-Mihula te egsubal keykew ne prupita. ¹⁷ Ne ka egpakapallahuy te kampilan ni Hasail, eggimatayan ni Hihu; ka egpakapallahuy te kampilan ni Hihu, eggimatayan degma ni Ilisyu. ¹⁸ ⁹² Piru egsameen ku ka pitu ne libu (7,000) ne me etew te Israil ne ware migsimba te diyus-diyus ne si Baal wey ke miggarek naa te larawan kayi.”

Ka peg-alam te Manama ki Ilisyu

19Sikan naa ka miggipanew e si Ilyas wey nakita rin e si Ilisyu ne anak ni Sapat ka egdaru wey ka sapulu wey sabeka (11) ne me дума rin. Naatul sikandan te naatag ne me baka ne igdaru, wey namewuriyan naa si Ilisyu ka egdaru. Migsapihu si Ilyas ki Ilisyu wey insaluub din e kandin ka ingkukuyumbu din ne manggad. ⁹³ ²⁰ Ne in-engkeran e ni Ilisyu ka me baka

rin, inlupug din si Ilyas wey migkahi, “Kaayun ne egpamare e pad ubag te iney ku wey amey ku, wey egduma ad e keykew?”

Ne migtabak si Ilyas kandin, “Hendiye kad iya, piru sumsumana nu ka inggimu ku keykew.”

21Ne inliberan e ni Ilisyu ka me baka rin; impangimatayan din e seini wey impangilutu din e. Iyan din en iya impanemeg ka me yuggu te me baka. Ne impamehey rin e te me etew ka ngalap wey impangeen dan e seini. Nataman, migdume e si Ilisyu ki Ilyas wey neyimu e sikandin ne suluhuanen ni Ilyas.

Ka peglusud ni Bin-Hadad te Israil

20Ne inlibulung ni Bin-Hadad ne Hari te Sirya ka langun te sundalu rin eyew egpakiggira. Indumaan sikandan te tatelu ne pulu wey daruwa (32) ne Hari дума te me kudde wey me karwahi ran. Inlingutan dan ka Samarya wey inlusuran dan seini. ² Ne due me etew ne impeendiye ni Bin-Hadad te siyudad te Samarya eyew egpakahiyen si Ahab ne Hari te Israil, “Igkeupii ni Hari Bin-Hadad ne ³ igbehey nud kandin ka pelata wey bulawan nu, ka me mateles ne asawa nu wey ka me anak nu.”

4Ne migtabak si Ahab, “Kahii niyu ka ahalen ku ne si Hari Bin-Hadad ne kandin en iya ka langun ne karatuan ku lagkes e ka umul ku.”

⁹⁰ + 19:15: 2Har 8:7-13.

⁹¹ + 19:16: 2Har 9:1-6.

⁹² + 19:18: Rum 11:4.

⁹³ + 19:19 wey insaluub din e kandin ka ingkukuyumbu: iyan igpasabut due ne si Ilisyu ka eglawan ki Ilyas isip prupita te Manama.

5Nataman, migsuhu e man-e si Bin-Hadad te me etew rin peendiye ki Ahab wey impakahiyan din sikandin, “Migkahiyen kud e sikeykew te ibehey nud keddi ka pelata wey bulawan nu, ka me asawa nu wey ka me anak nu. ⁶ Piru igpeenduen ku kaaselem te keykew ka me suluhuanen ku te iling ded ne uras, eyew egpamitew diye te palasyu nu wey diye te me baley te upisyal nu. Ne egmanguyanen dan ka minsan nekey ne igkeupii ran.”

7Ne impeumew e ni Hari Ahab ka langun ne igbuyag te Israil wey migkahiyen din sikandan, “Pitawa niyu ka seini ne etew, egkeupian iya te gubut. Impakahiyan a nikandin te egkuen din e ka me asawa ku wey ka me anak ku, ka pelata wey ka bulawan ku, wey mig-uyun a iya te imbuyu din.”

8Piru migkahiyen sikandin te langun ne igbuyag wey te langun ne etew, “Kene ka pammineg kandin!”

9Sikan naa ka migkahiyen din e ka me suluhuanen ni Bin-Hadad, “Kahii niyu ka ahalen ku ne Hari ne eg-uyun a te hun-a ne igkeupii rin, piru kena a eg-uyun te igkarangeb.”

N e miglibed e ka me suluhuanen ni Bin-Hadad wey ingkahiyen dan e sikandin te impanaha ni Ahab kandan. ¹⁰ Ne migpanaha e man-e si Bin-Hadad te migkahi, “Egtamtamanan a eglegpari te me manama ke kene egkahuhus egkatamtamani te me sundalu ku ka Samarya eyew warad iya egkasame minsan senge-kemkem dan naan de.”

11Ne migtabak ka Hari te Israil, “Kahii nu si Hari Bin-Hadad ne ka malehet ne sundalu, kene egpaambug te kene pad egkapenga ka pegpakig-gira.”

12Nekeuma ki Bin-Hadad ka lalag ni Ahab te sasangan sikandin ne eg-iinum duma te me Hari diye te me leeb dan. Pegkarineg din dutu, impataggel rin e ka me sundalu rin eyew eglusud te siyudad. Ne migtaggel en iya sikandan.

13Ne due sabeka ne prupita ne migparani wey migpanengneng ki Hari Ahab te inlalag te Magbebeye ne Manama kandin ne miggenendue, “Kene ka kaaldeke due te susuluhi ne me sundalu, su te seini ne aldew egpepanaluwen ku sikeykew kandan, wey eyew egkatahaan nu ne sikeddiey ka Magbebeye ne Manama.”

14Ne mig-inse si Ahab ne migkahi, “Hentew ka egpangulu te eglusud?”

N e migtabak ka prupita, “Migkahi ka Magbebeye, te sika se egkankanakan pad ne me sundalu ne sakup te me gubirnadur ne diye te me distritu.”

N e mig-inse e man-e si Ahab ne migkahi, “Piru hentew ka eggun-a eglusud?”

N e migtabak e man-e ka prupita, “Sikeykew!”

15Ne inlibulung e ni Ahab ka daruwa ne gatus wey tatelu ne pulu wey daruwa (232) ne egkankanakan pad ne me sundalu, wey ka pitu ne libu (7,000) ne me sundalu te Israil.

16Te meudtu e, migbunsud e sikandan miglusud te sasangan pad ne egmangiinum diye te me leeb ensi Bin-Hadad wey ka tatelu ne pulu wey daruwa (32) ne Hari ne miglapig kandin. ¹⁷ Miggun-a miglusud ka egkankanakan pad ne me sundalu. Ne ka me sundalu ne impasisilib ni Bin-Hadad migkahi kandin, “Due me sundalu ne egpeendini puun te Samarya.” ¹⁸ Ne insuhu e ni Bin-Hadad ka me etew rin, “Keupianan ma wey ke gira ka innendini ran, dakepa niyu sikan-dan.”

19Ne iyan miggun-a miglusud ka egkankanakan pad ne me sundalu, wey migsinundul kandan ka me sundalu te Israil. ²⁰ Ne tagse sabeka kandan nekeyimatey te tigsalimbeka ne etew. Migpamallahuy ka me matig-Sirya, wey impanlupug sikandan te me Israilita. Piru nakapallahuy si Bin-Hadad ka mig-untud te kudde duma te migmangudde ne me sundalu rin. ²¹ Ne miglihawang si Hari Ahab wey impangahew rin e ka me kudde wey me karwahi, wey inggule din pangimatayi ka susuluhi ne me matig-Sirya.

22Pegkapenga dutu, migparani e ki Hari Ahab ka prupita wey migkahi, “Hendiye kad e, pangandam ka wey ayad-ayad ka pamalanu su te seup ne leg-un, eglusuran kad man-e te Hari te Sirya.”

Ka igkarangeb ne peglusud te me matig-Sirya

23Ne ingkahiyen si Hari Bin-Hadad te me upisyal din, “Ka me manama te me Israilita, manama te me bubungan, sikan naa ka natalu ki nikandan. Piru ke diye ki te mapatag egpakiggira kandan, egkatalu ta iya sikandan. ²⁴ Ne kuntee, seini himuwa nu: awei nud te katenged ka tatelu ne pulu wey daruwa (32) ne Hari, wey isubal nu kandan ka me pangulu te me sundalu. ²⁵ Libulung ke naa te me sundalu ne iling ded kasulug te me sundalu nu ne mig-awe, wey libulung ka man-e te me kudde ne iling ded kasulug te me kudde wey me karwahi nu dengan. Ne diye ki naa egpakiggira te me Israilita te mapatag eyew egkatalu ta iya sikandan.”

Ne mig-uyun si Hari Bin-Hadad wey intuman din en iya ka inalag dan. ²⁶ Te seup ne leg-un, inlibulung e ni Bin-Hadad ka me sundalu rin, wey nangendiyad e sikandan te siyudad te Apik eyew eglusud te me Israilita. ²⁷ Ne miglibulung e degma ka me Israilita, wey migpangandam te me keilangan dan wey miggipanew e sikandan ka eglusud. Migpangimu sikandan te daruwa ne kampu diye te egkatangkaan te me matig-Sirya; nekeiling de ubag sikandan te daruwa ne deisek ne punduk te me kambing, kene ne iling te me matig-Sirya ne ne-keempet de iya te mapatag.

28Ne duen e man-e prupita ne migparani ki Hari Ahab wey migpang-nengneng kandin te inalag te Mag-bebaye ne Manama ne miggenendue, “Migkahi ka me matig-Sirya te man-ame e kun de te me bubungan, kene ne manama te me mapatag. Purisu igpatalu ku keykew ka susuluhi ne me sundalu ran eyew sikeykew wey

ka langun ne sundalu nu egpakataha ne sikeddiey ka Magbebaye ne Manama.”

29Ware nanweil-weil ka me matig-Sirya wey me matig-Israil te pitu ne aldew, wey migmatangkeey re iya sikandan te kampu. Te igkapitu e ne aldew, migbunsud e sikandan ka egpahiggireey, wey nenekeyimatey ka me matig-Israil te sabeka ne gatus ne libu (100,000) ne me matig-Sirya te sabeka re ne aldew. ³⁰ Nakapallahuy ka daruwa ne pulu wey pitu ne libu (27,000) ne nenasame peendiye te siyudad te Apik, piru nabunbunan sikandan te nahebe ne matikang wey makepal ne alad ne batu te siyudad.

N akapallahuy degma si Bin-Hadad peendiye te siyudad, wey miggeles e sikandin diye te nekeelat-elat ne sinabeng te baley. ³¹ Ne miggendiyaan sikandin te me upisyal din te migkahi, “Nakarineg key ne hiimenawen kun ka me Hari te Israil. Peendiyaa key pa ubag nikeykew te Hari ka egsaluub te saku ⁹⁴ wey nabeleberan te lubid se lieg, eyew kene ke red nikandin eggimatayan.” ³² Ne migsaluub en iya sikandan te saku wey imbeleberan dan e te lubid ka me lieg dan, wey miggendiyad e sikandan ki Ahab wey migkahi, “Migkahi si Bin-Hadad ne suluhuanen nu ne ke egkaayun kun ubag, kene nu re sikandin himatayi.”

N e migtabak si Ahab, “Iling e te suled ku sikandin! Manekal bes pad sikandin?”

⁹⁴ + 20:31 Iyan igpasabut kayi ka meitem wey egdehes ne manggad ne inggimu puun te bulbul te kambang ne igsaluub te timpu te peglungku wey ke eg-inniyug naa te sale.

⁹⁵ + 20:36: 1Har 13:24.

33Ne nasabut te me upisyal ni Bin-Hadad ne meupiya ne palinneu ka pegkahi ni Ahab te suled din si Bin-Hadad, wey migkahi sikandan, “Uya, si Bin-Hadad ne suled nu.”

N e migkahi si Ahab, “Hendiye kew e, angaya niyu si Bin-Hadad.”

T e pegginguma ni Bin-Hadad, impeuntud e sikandin ni Ahab te karwahi duma kandin. ³⁴ Ne migkahi si Bin-Hadad kandin, “Ig-uli kud e keykew ka me lungsud ne in-ahew te amey ku puun te amey nu, wey egkaayun kad e ne eggimu te tindaan nu diye te Damasku, iling te inggimu te amey ku diye te Samarya.”

N e migtabak si Ahab, “Emun ke eggimuwen nu ka inlalag nu, eglekaan kud sikeykew.” Ne miggimu e sikandan te kasabutan wey inlekaan e ni Ahab si Bin-Hadad.

Ka pegdew-ey te prupita te inggimu ni Ahab

35Ne due prupita ne insuhu te Magbebaye ne Manama ne egpakahiyan ka duma rin ded ne prupita, “Sumbaha a ubag nikeykew!” Piru ware sikandin sumbaha te duma rin. ³⁶ ⁹⁵ Purisu ingkahiyen te prupita ka duma rin, “Puun su ware nu ma tumana ka suhu te Magbebaye ne Manama, egdawiyen ka te liyun ke eggipanew kad e.” Te miggipanew e sikandin, insalambag en iya sikandin te liyun wey inggimatayan e.

37Nataman, nakakite e ka prupita te lein ne etew wey ingkahiyen din e man-e sikandin, “Sumbaha a ubag nikeykew!” Ne insumbag en iya sikandin te etew wey napalian sikandin. ³⁸ Ne miggipanew e ka prupita wey intetaharan din e ka Hari te Israil diye te ilis te dalan. Imbunbunan din te manggad ka mata rin eyew kene sikandin egkeilaan. ³⁹ Te eglihad e ka Hari, migbalukan e ka prupita kandin ne miggenendue, “Ahalen, miggendiya a se suluhuanen nu te elat-elat te egpahiggireey, wey due sundalu ne migparani keddi ne mig-uyan te pinirisu wey migkahi, ‘Tamengi nu seini ne etew. Emun ke egpakallahuy sikandin, eggimatayan ku sikeykew, wey ke egpabayaren ku naa sikeykew te tatelu ne pulu wey hep-at (34) ne kilu ne pelata.’ ⁴⁰ Piru taheed te nahulikid ka suluhuanen nu te masulug ne eggimuwen, nakapallahuy e mule ka etew.”

N e ingkahiyen sikandin te Hari te Israil, “Eleg de iya ne eglegparan ka sumale te inlalag nu.”

41Ne indagdahawan e awaa te prupita ka imbunbun din te mata rin, wey neilaan e sikandin te Hari ne sabeka te me prupita. ⁴² Ne inlalan din e ka Hari te inlalag te Magbebaye ne Manama ne miggenendue, “Puun su impepallahuy nu ma ka etew ne igkeupii ku ne egpatey e, sikeykew e nasi ka egpatey wey ka me etew nu.”

43Ne mig-uli e ka Hari te Israil diye te palasyu rin diye te Samarya ka nasuheysuhey wey nalangetan.

Ka parasan ni Nabut

21Ne due etew ne matig-Hisril ne enggaranen ki Nabut. Due parasan din diye te Hisril lenged te palasyu ni Ahab ne Hari te Samarya. ² Sabeka ne aldew, ingkahiyen sikandin ni Ahab, “Ibehey nud keddi ka parasan nu eyew egpamulaan ku te me gulay su marani man de seini te baley ku. Egliwanan ku re sikeykew te meupiya pad ne parasan, wey ke egkeupian ka, egbayaran ku sikeykew te eleg ne bali.”

3Piru ingkahiyen ni Nabut si Ahab, “Kene igpabehey te Manama diye te duma ka tane ne napanunud ku te me kaap-apuan ku.”

4Ne mig-uli e si Ahab ka nasuhey wey nalangetan te inlalag ni Nabut kandin. Miggibat sikandin ka migtangke te alabat wey ware sikandin migkeen. ⁵ Ne miggendiyaan si Ahab te asawa rin ne si Hisibil wey mig-insaan sikandin, “Mania te nasuheysuhey ka? Mania te kene ka egkeen?”

6Ne migtabak si Ahab, “Uya su ingkahiyen ku si Nabut te egbeliyen kud ka parasan din, wey ke egliwanan ku re sikandin te parasan man-e, piru migbalibad sikandin.”

7Ne ingkahiyen e sikandin ni Hisibil, “Eg-iling kad e mule te kene ne Hari te Israil! Enew kad wey keen kad e. Kene kad lungku su igbehey ku keykew ka parasan ni Nabut!”

8Ne impeuyanan e ni Hisibil te me sulat ka me igbuyag wey me upisyal te siyudad ne in-ugpaan ni Nabut pinaahi te ngaran ni Ahab wey impamalehetan din seini te silyu ni Ahab. ⁹ Ne seini ka insulat din kandan, “Libulunga niyu ka me etew wey puasa kew. Kua niyu naa si Nabut wey papinnuuwa niyu sikandin diye te tangkaan te me etew. ¹⁰ Ne kuwa kew naa te daruwa ne me etew ne talaggimu te samuk ne egbayung ki Nabut, wey papinnuuwa niyu diye te tangkaan din. Ne pabayungi niyu kandan si Nabut ne indilus din kun ka Magbebaya ne Manama wey ka Hari ta. Pegkapenga due, uyana niyud sikandin diye te lihawangan te siyudad wey bebatuwa niyu taman te egpatey.”

11Ne intuman en iya te me igbuyag wey me upisyal te siyudad ka insuhu ni Hisibil kandan diye te sulat. ¹² Migpuasa sikandan wey ingkuwa ran si Nabut wey impapinnuu ran sikandin diye te tangkaan te me etew. ¹³ Ne miggingume e ka daruwa ne etew ne lalung wey migpinnuu e diye te egkatangkaan ni Nabut. Ne imbayungan dan e si Nabut diye te tangkaan te me etew ne miggenendue, “Indilus ni Nabut ka Magbebaya ne Manama wey ka Hari ta.” Ne in-uyan dan e sikandin diye te lihawangan te siyudad wey imbebatu ran e sikandin wey migpatey e. ¹⁴ Ne impanengneng dan e si Hisibil ne napatey e si Nabut ka inderegpak dan te batu.

15Te pegkanengnengi ni Hisibil ne napatey e si Nabut, ingkahiyen din e si Ahab, “Migpatey e si Nabut. Hendiye kad, subali nud ka parasan

ne kene din igbelegye keykew.” ¹⁶ Ne miggendiyad en iya si Ahab eyew egsubalan din e ka parasan ni Nabut.

17Ne impanengneng te Magbebaya ne Manama si Ilyas, ka prupita ne matig-Tisbi, ¹⁸ “Hendiye ka ki Ahab ne Hari te Israil ne diye mig-ugpe te Samarya. Diye sikandin te parasan ni Nabut kuntee eyew egsubalan din e seini. ¹⁹ Kahii nu sikandin, ‘Migkahi ka Magbebaya ne Manama te inggimatayan nud ka etew wey in-ahew nu pad ka tane din. Tenged te inggimu nu, ke hendei pandilei te me asu ka langesa ni Nabut, diye dan ded degma egpandilei ka langesa nu.’ ”

20Ne ingkahiyen ni Ahab si Ilyas te nekegkite e sikandan, “Te, nasapenan ad bes iya nikeykew te kuntereku!”

Ne migtabak si Ilyas, “Uya, nasapenan kud iya sikeykew su mareet naan de iya ka inggimu nu diye te Magbebaya ne Manama. ²¹ Ne seini ka inlalag din keykew: ‘Igpasalerep ku sikeykew te karereetan—egpangimatayan ku ka langun ne lukes ne kabuhalan nu kayi te Israil, uripen ma wey se kene. ²² Egdereetan ku ka me kabuhalan nu iling te pegdereet ku te me kabuhalan ni Hari Hirubuwam ne anak ni Nibat, wey te me kabuhalan ni Hari Baasa ne anak ni Ahiyas. Impasagkilan e red iya nikeykew ne egkabelu, wey sikeykew ka egpuunan ne nakasale ka me Israilita.’ ²³ ⁹⁶ Ne meytenged degma ki Hisibil, migkahi ka Magbebaya ne Manama, ‘Egkeenen si Hisibil te me asu diye te siyudad te Hisiril.’ ²⁴ Ne

⁹⁶ + 21:23: 2Har 9:36.

egpatey ka langun ne me kabuhalan nu diye te siyudad, wey egpangeenen ded degma sikandan te me asu, wey egpangeenen te me manuk-manuk ka egpamatey diye te unayan.”

25Warad iya egpekeiling te mareet naan de iya ne inggimu ni Ahab diye te Magbebaye ne Manama, tenged te asawa rin ne si Hisibil ne layun egbanasal kandin te mareet. ²⁶ Malindit naan de iya ka hinimuwan din su migsimba ma sikandin te me diyus-diyus, iling te inggimu te me Amurihanen ne imparelrel te Magbebaye ne Manama te me Israilita puun te tane dan su eyew egpekeugpe kayi ka me Israilita.

27Te narineg e seini ni Ahab, inggisi din e ka kumbale din wey migsaluub e sikandin te saku, wey migpuasa. Ne miglipereng sikandin ne saku re se kumbale wey malungasuy naan de iya sikandin.

28Ne impanengneng e man-e te Magbebaye ne Manama si Ilyas, ²⁹ “Nakita nu ka pegpariralem ni Ahab te pegkeetew rin keddiey? Puun su inggimu rin ma seini, kene kud igpasalerep ka me kabuhalan din taman te egpatey sikandin. Piru iyan e egpakasalerep ka me kabuhalan din ke iyan e eghari ka anak din.”

Si prupita Mikiyas wey si Hari Ahab

(2 Kru. 18:2-27)

22Ware migpahiggireey ka Sirya wey Israil te subla te daruwa ne leg-un. ² Piru te igkatatelu ne leg-un, miggendiye si Hihusapat ne Hari te Huda diye ki Ahab ne Hari te Israil.

3Ne migkahiyen ni Ahab ka me upisyal rin, “Nakanengneng kew ne sikanta ka kamuney te Ramut-Gilyad, piru migpeeneng-eneng ki re iya wey ware ta seini hawia puun te Hari te Sirya.” ⁴ Ne mig-inse sikandin ki Hihusapat, “Menu, egkarumaan e red nikeykew ka eglusud diye te Ramut-Gilyad?”

N e migtabak si Hihusapat, “Nasabeka kid e wey ka keet-etawan ta, minsan ka me kudde ta.” ⁵ Ne migkahi pad man-e si Hihusapat ki Ahab, “Piru eg-inse ki pad te Magbebaye ne Manama ke nekey ka iglalag din.”

6Purisu, impeumew ni Ahab ka me prupita ne me hep-at ne gatus (400) wey mig-insaan din sikandan, “Egpakiggire e naa diye te Ramut-Gilyad wey ke kene?”

N e migtabak sikandan, “Pakiggira kad e su egpepanaluwen ka te Magbebaye.”

7Piru mig-inse si Hihusapat, “Warad дума ne prupita te Magbebaye ne egkeinsaan ta kayi?”

8Migtabak ka Hari te Israil, “Duen pad, si Mikiyas ne anak ni Imla. Piru egkeepes a kandin su egkeelin de ne mareet ka igtagne din keddi; ware meupiya.”

M igtabak si Hihusapat, “Kene ka lalag te iling due.”

9Purisu, impeumew ni Ahab ka sabeka ne upisyal wey ingkahiyen, “Angaya nu dagdahawi si Mikiyas ne anak ni Imla.”

10Te seeye ne timpu, migsaluub ka daruwa ne Hari te kumbale dan te pegkahari. Migpinnuu sikandan diye te me trunu ran ne diye te diekanan te trigu ne diye te gumawan te Samarya. Ne migpanagne diye te tangkaan dan ka me prupita. ¹¹ Ne si Sidikiyas ka sabeka ne prupita ne anak ni Kinana, miggimu te sungey-sungey ne putew. Migkahi sikandin, “Seini ka ingkahi te Magbebaye: ‘Egpekeiling kew te baka ne putew se me sungey ne eglusud te me matig-Siryay wey egkaamin niyu sikandan.’ ” ¹² Seeeye ded degma ka ingkahi te duma ne me prupita. Migkahi sikandan, “Lusuri niyu ka Ramut-Gilyad wey egpanalu kew, su igbehey seini kaniyu te Magbebaye.”

13Seeeye naa ka migkahiyen si Mikiyas te seeye se insuhu ne egpahuhuren, “Nenekeg-iling ka langun ne ingkahi te me prupita ne egpakareeg ka Hari, sikan naa, keilangan ne sikan ded degma ka igkahi nu.”

14Piru migkahi si Mikiyas, “Egpahunlibet a te neuyag ne Magbebaye ne Manama ne iyan ku re iglalag ka igpalalag din keddi.”

15Ne migginguma si Mikiyas diye te Hari wey mig-insaan sikandin te Hari, “Mikiyas, eglusuran ney naa ka Ramut-Gilyad wey ke kene?”

Ne migtabak sikandin, “Lusuri niyu wey egpanalu kew su igbehey seini te Magbebaye ne Manama kaniyu.”

16Piru migkahi si Ahab kandin, “Kapapila kud e sikeykew pepahunlibeta ne sikan de se malehet ilalag nu te ngaran te Magbebaye.”

17 ⁹⁷ Ne migtabak si Mikiyas, “Nakita ku ka langun ne matig-Israil ne nekegsuwey diye te me bubungan iling te karniru ne ware talagtameng, wey migkahi ka Magbebaye, ‘Ware me ahalen dan, purisu peulia nu sikandan ne due keupianan.’ ”

18Ne migkahi si Hari Ahab ki Hihusapat, “Ingekahiyen kud sikeykew ne kene ne meupiya ka iglalag din keddi; neelin de iya ne mareet.”

19 ⁹⁸ Migpabulus migkahi si Mikiyas, “Pammineha niyu ka lalag te Magbebaye. Nakita ku ka Magbebaye ne migpinnuu te trunu rin, wey mig-andang kandin ne migsasindeg ka langun ne panalihan te langit diye te igkakawanan ne belad din wey diye te igkahibang din. ²⁰ Ne migkahi ka Magbebaye, ‘Hentew ka eglimbung ki Ahab ne eglusud te Ramut-Gilyad eyew egpatey sikandin diye?’ Ware nekeg-iling ka tabak te me panalihan din. ²¹ Nataman, due panisingan ne migsasindeg diye te tangkaan te Magbebaye wey migkahi, ‘Sikeddiey ka eglimbung kandin.’ ²² Ne mig-insaan sikandin te Magbebaye ne Manama, ‘Egmenuwen nu naa te eglimbung si Ahab?’ Ne migtabak

⁹⁷ + 22:17: Num 27:17; Mat 9:36; Mar 6:34.

⁹⁸ + 22:19: Hub 1:6; Isa 6:1.

sikandin, ‘Eggeniya a wey egpeuubaten ku ka langun ne me prupita ni Ahab.’ Ne migkahi ka Magbebaya, ‘Hendiye kad wey himuwa nu sika wey egkeubatan nu sikandin.’ ”

23Ne migkahi si Mikiyas, “Seeye ka neyitabu. Impeuyanan te Magbebaya seini se langun ne me prupita nu te panisingan ne egpeuubaten keykew. Igkeupii te Magbebaya ne egkareetan ka.”

24Ne migparani ki Mikiyas si Sidikiyas ne anak ni Kinaana wey intagpi din ka beneng ni Mikiyas wey migkahi, “Hendei bes mule migbaya ka Panisingan te Magbebaya ne migengked keddi eyew eglalag keykew?”

25Ne migtabak si Mikiyas, “Egkanengnengan nu sika ke eggeles kad diye te sinabeng.”

26Ne migsuhu si Hari Ahab, “Uyana niyu sikandin wey ipalibed niyu diye ki Amun ne gubirnadur te siyudad wey diye ki Huwas ne anak ku. ²⁷ Kahii niyu sikandan te igpapurisu ku ka seini ne etew wey egbehayan de te deisek ne paan wey deisek ne weyig taman te egpekeuli a puun te pegpakiggira ne kene egkameny.”

28Ne migkahi si Mikiyas, “Ke egpakalibed ka ne kene egkameny, kene naa ne malehet ne impalalag keddi te Manama seini se langun.” Ne migkahi sikandin diye te me etew, “Tantanuri niyu ka inlalag ku.”

Ka pegpatey ni Ahab
(2 Kru. 18:28-34)

29Purisu, miglusud diye te Ramut-Gilyad si Ahab ne Hari te Israil wey si Hihusapat ne Hari te Huda. ³⁰ Ne migkahi si Ahab diye ki Hihusapat, “Kena a egpeila ne Hari a ka egpakiggira. Ne saluub ka mule te igkukumbale te pegkahari.” Purisu, migpakiggira sikandin ne kene egkeilaan ne Hari.

31Ne insuhu te Hari te Sirya ka tatelu ne pulu wey daruwa (32) ne me kumandir te me talag-uyan te me karwahi ne kene egpakiggira te minsan hentew angin e te Hari te Israil. ³² Te nakita si Hihusapat te me kumandir te me talag-uyan te me karwahi, kahiyen dan ne Hari sikandin te Israil, purisu indugpu dan sikandin eyew eggimatayan wey migpanguleyi sikandin. ³³ Te nakamaan-maan e seeye se me kumandir te me talag-uyan te me karwahi te kene bes ne sikandin ka Hari te Israil migsanggal e sikandan ka eglupug kandin. ³⁴ Te sasangan pad ka gira, due etew ne egpanalasew re due ne egpamane ne nakasuhate Hari te Israil. Diye sikandin nasuhate temuwanan te igdingding te lawa ne insaluub din. Purisu, migkahi sikandin diye te talag-uyan te karwahirin, “Ipariyu a nikeykew su napaliana.”

35Puru migmasumpit pad ka gira te seeye ne aldew, wey nakasandig naan de si Hari Ahab diye te karwahirin ne nakatangke diye te me matig-Sirya taman te migpatey e sikandin te maapun e. Ne migpanulayas e ka langesa rin diye te seeg te karwahi. ³⁶ Te eglined e ka aldew, duen e narineteg te me sundalu ne migpanguleyi ne miggenendue, “Panguli kew e langun diye te me inged niyu!”

37Ne migpatey en iya si Ahab wey in-uyan e ka lawa rin diye te Samarya wey inlebeng e sikandin. ³⁸ Ne inlu-luan dan e ka karwahi rin diye te linew te Samarya ne pamanihusanan te me malitan ne egmamelegye te lawa, wey impandilaan te me asu ka langesa rin sumale iya te inlalag te Magbebaye ne Manama.

39Ne ka дума pad ne neyimu ni Ahab, ka peggimu rin te palasyu rin ne indayan-dayanan te sungey te ilipanti, wey ka langun ne siyudad ne impasasindeg din, nakasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Israil*. ⁴⁰ Ne migpatey e si Ahab wey nekegdume e sikandin te me kaapapuan din. Ne si Ahasiyas ne anak din ka migsupal kandin mighari.

Ka peghari ni Hihusapat te Huda
(2 Kru. 20:31–21:1)

41Te igkeep-at ne leg-un te peghari ni Ahab diye te Israil, neyimu e ne Hari te Huda si Hihusapat ne anak ni Asa. ⁴² Migbunsud si Hihusapat mighari te tatelu ne pulu wey lalimma (35) ka idad din. Mighari sikandin te daruwa ne pulu wey lalimma (25) ne leg-un diye te Hirusalim. Si Asuba ka iney rin ne anak ni Silhi. ⁴³ In-ikul ni Hihusapat ka langun ne inggimu te Amey rin ne si Asa, wey inggimu rin ka meupiya diye te tangkaan te Magbebaye. Piru ware naawe ka me panubaran diye te me bubungan wey migpabulus ded migmanubad ka me etew wey migmanutung te me insinsu diye. ⁴⁴ Ne meupiya degma ka rilasyun din te Hari te Israil.

45Ka дума pad ne neyimu ni Hihusapat te peghari din, ka kapaluan din wey ka pegpakiggira

din, nakasulat diye te *Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Huda*. ⁴⁶ Te mighari e sikandin, impangimatayan din e ka langun ne lukes wey me malitan ne egmamelegye te lawa diye te me panubaran diye te me bubungan, ne nenasame te timpu te peghari te amey rin ne si Asa.

47Te seeye ne timpu, ware Hari te me matig-Idum; impanguluwan de sikandan te etew ne in-alam ni Hari Hihusapat.

48Ne migpangimu si Hihusapat te me barku te Tarsis ne igpeendiye te inged te Upir eyew eg-angey te bulawan. Piru warad e sikandan nekeendiye su nagguhus ma iya ka me barku diye te Isyun-Gibir. ⁴⁹ Te seeye ne timpu, ingkahiyen sikandin ni Ahasiyas ne anak ni Ahab, “Parumaa nu ka me etew ku te me etew nu ne egmanlawang.” Piru ware mig-uyun si Hihusapat.

50Ne migpatey si Hihusapat wey insabal diye te insabalan te me kaapapuan din diye te Siyudad ni Dabid. Ne si Hihuram e ne anak din ka migsupal kandin mighari.

Ka peghari ni Ahasiyas te Israil

51Te igkasapulu wey pitu (17) ne leg-un te peghari ni Hihusapat te Huda, neyimu e ne Hari te Israil si Ahasiyas ne anak ni Ahab, wey diye sikandin mig-ugpe te Samarya. Mighari sikandin diye te intiru ne Israil te daruwa ne leg-un. ⁵² Mareet naan de iya ka inggimu rin diye te Magbebaye ne Manama, wey in-ikul rin ded ka hinimuwan te amey wey iney rin, wey ka hinimuwan ni

Hirubuwam ne anak ni Nibat ne iyan wey impeyibelu din ka Magbebaye ne
egpuunan ne nakasale ka me Israilita. Manama, ka Manama te Israil iling te
⁵³ Migsimba degma sikandin ki Baal, inggimu te amey rin.